

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

37.41 H

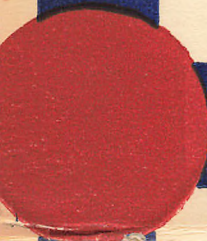
Ar

4

8

ARBEJDER HØJSKOLEN

DECBR. 1932

REDAKTIONEN

Journalist Holger Andersen.
Højskolelærer Michael Andersen.
Sekretær Oluf Bertolt.
Forretningsfører Chr. Christiansen.
Forstander Hjalmar Gammelgaard.
Forstander Poul Hansen.
Typograf Aage Hinrich.
Sekretær Ib Kolbjørn.
Højskolelærer Frode Kristensen.

ARBEJDERHØJSKOLEN

ELEVSKRIFT

FOR ESBJERG ARBEJDERHØJSKOLE OG
ROSKILDE HØJSKOLE

NR. 4
DECEMBER 1932

UDGIVET AF
ELEVFORENINGERNE I SAMARBEJDE MED
ARBEJDERNES OPLYSNINGSFORBUND

Statens pædagogiske Studiesamling
København V.

~~37.41~~ H

~~Or~~

4

1947/1523

Dansk Andels Trykkeri,
Strandboulevard 94,
København
Ø.

Statens pædagogiske Studiesamling
København V.

AFFOLKES EUROPA?

BØRNEBEGRÆNSNING OG FØDSELSKONTROL

AF HJ. GAMMELGAARD

Spørgsmaalet om »Børnebegrensning« er i de senere Aar blevet aktuelt ogsaa herhjemme. Men i Debatten og Agitationen for og imod er det næsten udelukkende individuelle eller familiære Synspunkter, der gøres gældende: Er den lange Række Fødsler ikke Synd og Uret mod Kvindens Legeme og hendes Ret til et friere og selvstændigere Liv? Er det forsvarligt, at et Ægtepar sætter Børn i Verden, som har yderst ringe Chancer for at faa Udkommet, naar de flyver fra Reden? Hvorledes skal et ungt Ægtepar kunde paatage sig Børns Pasning og Opdragelse, naar baade Mand og Hustru er beskæftiget udenfor Hjemmet? Bør Ungdommen ikke have Ret til at nyde det seksuelle Livs Glæder uden Fare for at nedkalde den frygtelige Straf over sig, som et uønsket Barn vilde betyde? Hvad skal man foretrække: Bil eller Barn? At maatte sidde hjemme og lappe Barnetøj og røre Vuggen — eller Friheden til Nutidens afvekslende Liv udenfor Hjemmet: Selskabelighed og Baller, Biografbesøg o. m. a.?

Det er naturligvis saadanne og mange lignende Spørgsmaal, der for de enkelte Mennesker bliver afgørende for deres Stilling til Problemet. Men Bevægelsen henimod stadig færre Børn støttes yderligere af det 18. Aarhundredes liberale og humane Ideer, der ikke mindst har dyb Rod i Lægers og Juristers Kredse.

Men ved Siden af disse mange og meget tungt virkende individuelle Synsmaader, begynder der i flere og flere Lande at rejse sig et andet Problem, der vil gøre sig gældende med større og større Styrke, jo mere Børnebegrensningen vinder frem: Sagen har tillige en meget afgørende *social* Side. Og det er alene med den, jeg her skal beskæftige mig: Vil Børnebegrensningen i det lange Løb svække Folkenes Livskraft, standse Fremskridtet, ja, maaske gøre vore Drømme om lysere og lykkeligere Samfundsforhold til Skamme? Dette Spørgsmaal vil utvivlsomt inden mange Aar blive et af de vigtigste i europæisk Politik. Det rummer blot den store Fare, at det ikke træder klart frem for Almenheden, inden det er for sent.

Det maa nu først slaas fast, at en vis Børnebegrænsning til enhver Tid har fundet Sted. I Grækenlands og Roms Kulturstater, blandt primitive Folk, næsten overalt møder vi sædvanemæssige Børnedrab og Fosterfordrivelser, ofte med en raceforbedrende Tendens. Ogsaa »ufrivillige« Hindringer som ufrugtbargørende Kønssygdomme, tidligere Tidens utrolige Drikkeri, Ægteskabshindringer o. s. v. har spillet en stor Rolle. Og hvad disse Former for Børnebegrænsning ikke formaaede at udrette i Retning af at holde Befolkningen nede paa et til de økonomiske Forhold passende Niveau, besørgede Barselseber, Børnesygdomme, Krig, Hungersnød og Pest. Fra Valdemarstiden og 600 Aar frem til omkring Aar 1800 synes den danske Befolkning kun at være vokset ganske lidt, medens den siden dette Aarhundredskifte er steget til det 4-dobbelte (idet Udvandrene og deres Efterkommere naturligvis ogsaa maa medregnes).

Hvis denne Vækst i de sidste 130 Aar fortsættes, vil Danmark i Løbet af de næste 600 Aar (et kort Øjeblik i Menneskeslægtens Levnedsløb) have en Befolkning paa 4 Milliarder Mennesker, d. v. s. over dobbelt saa mange som hele Jorden nu har. Vi vilde nok kunne være her endnu, for der blev dog omtrent 12 Kvadratmeter Jord til hver. Men naar man erindrer, at der paa Hovedstadens Grund endnu er gennemsnitlig 110 Kvadratmeter pr. Indbygger, vil man kunne danne sig en Forestilling om, hvordan vort Land til den Tid kom til at se ud, og hvordan Kaarene vilde være for Folket. For os vilde det i hvert Fald være en uhyggelig Tanke at forestille sig en Verden, hvor der næppe var Plads til Fuglesang eller til en fritvoksende, grøn Plante.

Et saadant Fremtidsperspektiv behøver man dog ikke mere at danne sig. Den stærkt opadgaende Kurve i Europas Befolkningstal er nemlig i Færd med at skifte Karakter.

Ganske vist ser det endnu ikke særlig faretruende ud, saa længe man ser overfladisk paa Tallene. I næsten alle Europas Lande fødes der flere Mennesker, end der dør, og Befolkningen vokser altsaa stadig (Vandringerne fra Land til Land betyder jo i Øjeblikket ikke meget). I nogle europæiske Lande er Fødselsoverskudet endda ret betydeligt: i Rusland f. Eks. 25 pro Mille af hele Folketallet, i Bulgarien, Polen, Rumænien, Ungarn og Portugal 13 à 16 p. M., i Grækenland og Spanien ca. 11; men i de førende Kulturlande langt ringere: i Tyskland, England, Belgien og Schweiz 5 à 6, i Sverige, Østrig, Letland, Estland og Frankrig endnu mindre. De to sidste Lande har endda i enkelte Aar haft et Underskud. Danmark indtager med et Fødselsoverskud paa 7 à 8 p. M. en ret gunstig Stilling mellem Staterne.

For at vurdere disse Tal rigtigt maa man imidlertid betragte Fødselshyppighed og

Dødelighed hver for sig. Om dem begge gælder det, at de i Løbet af det sidste halve Aarhundrede har været stærkt faldende. Sammenligner vi saaledes Fødselspromillen fra 1870erne med den sidst beregnede, vil man se, at den i nogle Lande er gaaet ned til under det halve, i Tyskland saaledes fra 40 til 18, i England fra 35 til 16, i andre noget mindre, f. Eks. i Ungarn fra 44 til 24, i Italien fra 40 til 25, i Danmark fra 31 til 18,5 p. M. For de Lande i Nord- og Vesteuropa, hvor Børnebegrænsningen har været særlig stærk (England, Tyskland, Frankrig, Skandinavien og de tilgrænsende mindre Lande) er Antallet af Fødsler om Aaret gaaet ned fra ca. $4\frac{3}{4}$ Million om Aaret omkring 1900 til ca. $3\frac{1}{2}$ Mill. nu.

Dette Fald i Fødselshyppigheden vilde allerede nu have virket fuldstændig katastrofalt, hvis ikke Dødeligheden var gaaet stærkt ned samtidig. Hvis vort Land f. Eks. havde beholdt sin pro mille af Døde fra for 100 Aar siden, vilde Befolkningen nu aftage med 5 à 6 pr. Tusinde aarlig i Stedet for den før nævnte Opgang paa 7 à 8.

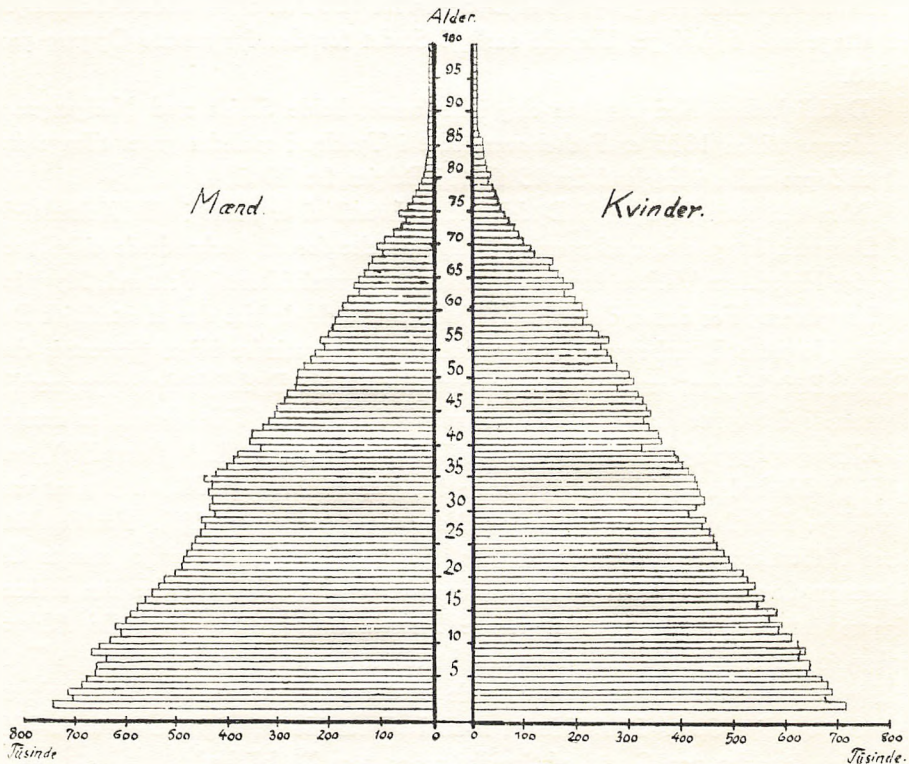
Dødelighedens Nedgang har dog ikke kunnet holde Skridt med Nedgangen i Fødslerne. Siden 1885 er Fødselsoverskudet i Tyskland saaledes gaaet tilbage fra 11 til 5 pro mille, i England fra 13 til 4, i Belgien fra 10 til 4.

Men den store Nedgang i Dødeligheden, hvortil vi er naaet i alle Kulturlande (i Danmark 11 p. M. mod mere end det dobbelte for et Aarhundrede siden), er kun for Halvdelen Vedkommende et Resultat af Fremskridtene i Velstand, Hygiejne og Lægekunst. For den anden Halvdels Vedkommende skyldes den et »statistisk Bidrag«. Jo mere Børnebegrænsningen skrider frem, des mindre bliver procentvis den Del af Befolkningen, som bidrager stærkest til at holde Dødeligheden oppe, nemlig Børnene i det første Leveaar. Hvis Danmark f. Eks. for Tiden havde en normal Befolkningsopbygning (baseret paa jævn Tilgang gennem en lang Aarrække), saa vilde Dødeligheden i Øjeblikket ikke være 11, men ca. $16\frac{1}{2}$ p. M., d. v. s. at vort »virkelige« Fødselsoverskud i Øjeblikket ikke er 7, men kun ca. $1\frac{1}{2}$. For de fleste store Nabostaters Vedkommende, f. Eks. England, Tyskland, Sverige, maatte det førnævnte Overskud allerede nu erstattes med et betydeligt Minus. Man kan anskueliggøre dette ved nedenstaaende grafiske Fremstilling af det tyske Folks Aldersopbygning i 1910 og i 1925. Paa den første (hvor man bemærker den ringe Fødselshyppighed under Krigen 1870—71, de nu 40aarige), sætter Børnebegrænsningen allerede tydelige Spor. Her vilde en normal »Pyramide« nemlig vise en stærk Udsvæfning forneden paa Grund af Spædbørnenes store Dødelighed.

Pyramiden fra 1925 viser paa Mandssiden den store Afgang i Krigsaarene (de 25—50aarige, der under Krigen var fra 18—46 Aar); dernæst en Indskrænkning

i Fødslerne under Krigen til under Halvdelen af det normale. Efter Krigens Slutning stiger Fødslernes Antal stærkt (de opsatte Ægteskaber indgaas), men langt fra til det Punkt, som Trekantsidens Førlængelse fra oven vilde kræve, og i de siden forløbne Aar er Linien foruden yderligere krøbet indad.

Man har i Anledning af disse abnorme Pyramider talt om, at Børnebegrænsningen har belastet Folkene med et »Dødens Hypotek«, et meget betegnende Udtryk. Antallet af Fødsler afhænger foruden af Frugtbarheden tillige af, hvor mange Kvinder der findes i den fødedygtige Alder ca. 18—45 Aar. Betragter man de nyfødte Pigebørns Linie i Tysklands Alderspyramide fra 1925, og tænker sig denne ført 18 Aargange op i Tiden til 1943, og tager Dødens Høst i Betragtning, saa vil man let se, at der til den Tid næppe vil være halvt saa mange Kvinder i 18—20 Aars

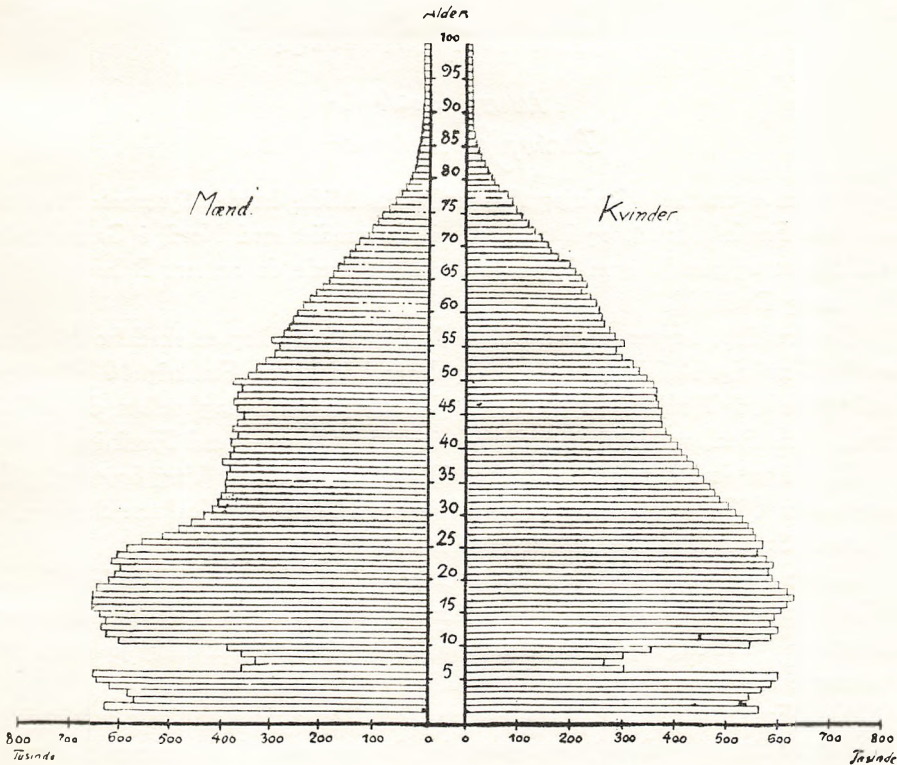
Tysklands Alderspyramide 1910.

Alderen som nu, og at selv om det lykkedes at standse Børnebegrænsningen forinden, vilde Antallet af Fødsler dog gaa ned til det halve.

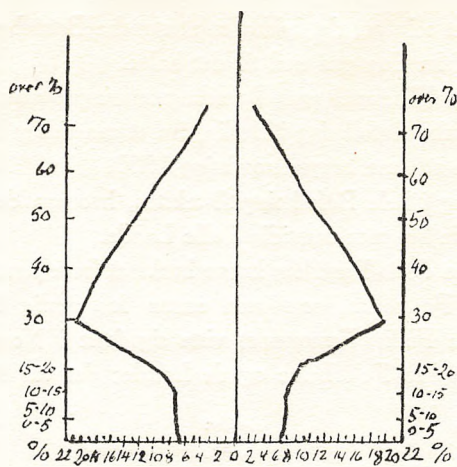
Et særligt kraftigt Eksempel paa Børnebegrænsningen viser omstaaende Alderspyramide for den jødiske Befolkning i Berlin, fra et saa tidligt Tidspunkt som 1910. Her synes Bevægelsen at være begyndt omkring 1880.

Den Strømkæntning i hele Befolkningstilvæksten, hvorpaa der ovenfor er givet en Del Eksempler, er ikke kommen samtidig i alle Lande.

Ældre Folk vil fra deres Barndom kunne huske at have hørt Tale om det franske »Tobørnssystem«, en Foreteelse, som man ansaa for særlig karakteristisk for det »degenererede« franske Folk. Fænomenet viste sig først i Normandiet i 1820'erne, vakte stor Forbavselse hos Politikerne og de Lærde; det var blandt jævne Bønder,

Tysklands Alderspyramide 1925.

Alderspyramide for
Berlins Jødebefolkning 1910.

Sygdommen optraadte. Omkring Aarhundredets Midte havde »Systemet« bredt sig over hele Frankrigskortet, og i tre Egne: i Normandiet mod Nord, i Garonnedalen mod Sydøst og paa Langres Højslette var der allerede da omtrent Balance mellem Fødsler og Dødsfald.

Det kan ikke nægtes, at man i Nabolandene ofte indtog en skadefro Holdning overfor Frankrigs Affolkning. Paa Napoleons Tid havde Frankrig 10 pCt. flere Indbyggere end Tyskland. I 1870, da det næste store Livtag mellem de to Folk skulde finde Sted, var Tysklands Befolkning 15 pCt. større end Frankrigs.

Men man skal ikke glæde sig for tidligt, naar Naboens Væg brænder. Ikke længe efter 1870 begyndte man at kunne spore i Nabo- og Konkurrentlandene, at nu havde Smitten bredt sig, nu var Fjenden midt i ens egen Lejr.

Undersøger man Bevægelsen for at opspore dens Veje og Muligheder, vil man opdage, at den paa væsentlige Punkter har haft en helt anden Karakter i det øvrige Europa end i »Foregangslandet« Frankrig, hvis kulturelle Udvikling jo ogsaa paa saa mange andre Omraader har en Særstilling mellem Folkene.

1) I Frankrig begyndte Børnebegrænsningen i ret afsides, fattige Landdistrikter. Alle andre Steder er Bevægelsen gaaet fra Storbyen over Købstæderne til Landet. I Tyskland var ved 1925 Fødselspromillen i Storstæderne 13, i Berlin 10, i de mellemstore Købstæder 16, paa Landet 23.

I Berlin er den nu (1931) helt nede paa 8,7 og i Byens statistiske Bureau har man beregnet, at af dens omtrent $4\frac{1}{2}$ Million Indbyggere vil der i Løbet af 5 Slægtled kun være 100,000 tilbage, hvis den nuværende Udvikling fortsættes og Tilstrømningen udefra standser. Og disse 100,000 vil omtrent alle være Aldersunderstøttede. Overhovedet er Berlin nu et godt Hestehoved forud for andre Byer i Henseende til Børnebegrænsning. I det »lastefulde« Paris er Fødselspromillen halvanden Gang saa stor (14,7), i London 15,8 og i New York ca. 20 p. M. Man antager skønsviis, at Antallet af Fosterfordrivelse i Berlin er langt større end Antallet af Fødsler.

Men fra de store Byer er Bevægelsen for længst trængt ud paa Landet, og meget kunde tyde paa, at det er her, den nu gør de største Fremskridt. Nedenstaaende Uddrag af den officielle Statistik for Danmark viser i denne Retning.

Det aarlige Antal Fødsler for hver 1000 gifte Kvinder i Alderen mellem 16 og 49 Aar var:

		Hovedstaden	Købstæderne	Landet
i Femaaret	1901—05	168	206	234
—	1911—15	124	171	210
—	1921—25	103	142	175

I Landets 3 Hoveddele er Faldet i disse 20 Aar omtrent ens, ca. 60. Hovedstaden er saavel i den første som i den sidste 5 Aars Periode ca. 70 p. M. forud for Landet. Men Faldet i Fødselshyppigheden er i det første Tiaar omtrent dobbelt saa stærkt i Hovedstaden som paa Landet. I det sidste Tiaar er Forholdet omvendt: der er nu stærkest Fart i Nedgangen paa Landet. Visse Diskussioner i de sidste Aars Rigsdagsdebatter har faaet mig til at tvivle stærkt paa, om Landboernes Repræsentanter paa Ting er bekendt med dette Faktum.

2) Mens Bevægelsens Gang fra By til Land (bortset fra Frankrig) næppe vil forbavse mange, hersker der derimod hos de fleste gamle forkerte Opfattelser m. H. t. dens Forhold til Befolkningens Velstand. Det hævdes f. Eks., at Børnebegrænsningen er en Følge af de daarlige Tider. Eller man anser den for at være en særlig Arbejderforeteelse.

Naar bortses fra de særlige Forhold under Krigen viser Statistiken imidlertid tydeligt, at Bevægelsen er skredet frem med nogenlunde samme Styrke i opad- og nedadgaende Tider. Endvidere at den (atter bortset fra de særlige franske Forhold) breder sig fra de velstillede Klasser over Middelstanden til Arbejdere og Bønder. I forskellige, navnlig tyske, Storbyer har man f. Eks. ført en særlig Statistik over Kvarterer med forskellig Bebyggelse eller over forskellige Befolkningsklasser.

Et enkelt Eksempel kan være typisk for alle: I Bremen taltes følgende Antal Fødsler for hver 1000 Indbyggere.

	1901	1925
i Velhaverkvarterer	13	15
i Middelstandskvarterer	29	14
i Arbejderkvarterer	45	19

Mens Fødselshyppigheden i 1901 var omtrent $3\frac{1}{2}$ Gang saa stor blandt Arbejderne som i Overklassen, er Forskellen nu ganske ringe.

I 1911 viste en privat Undersøgelse i England-Wales, at Antallet af Fødsler for hver 1000 gifte Kvinder blandt Sagførere, Præster (!, den engelske Gejstlighed har indtil de sidste Aar ført en voldsom Kamp mod Børnebegrænsningen) og Læger var ca. 100, blandt mindre Erhvervsdrivende 175 og blandt Dokarbejdere 231. Nyere Undersøgelser vilde utvivlsomt vise, at disse store Forskelle nu er meget formindskede. Ja, i enkelte Byer (Zürich, Stockholm) ser det endog ud til, at Bømetallet nu er mindst i Arbejderklassen.

3) En tredje Ejendommelighed ved Børnebegrænsningen er den, at den, i hvert Fald foreløbig, er et for »den hvide Race« ejendommeligt Fænomen, at den (bortset fra Frankrig, Belgien og Østrig) har stærkest Tag i den gotogermanske, protestantiske Verden (de nordvesteuropæiske Folks Efterkommere i fremmede Verdensdele medregnet), men at de sydeuropæiske, romersk-katolske Folk er begyndt at komme godt med, og at Bevægelsen er saa smaat paa Vej mod det slaviske Østeuropa.

Nutidens stigende Tal af »blandede Ægteskaber« synes at være Bevægelsen gunstig. I Prøjsen faldt der i 1920—26 paa hver 100

katolske	Ægteskaber	273	Børn
protestantiske	—	195	—
jødiske	—	169	—
kristelige	Blandings-Ægteskaber	120	—
jødisk-kristelige	Ægteskaber	60	—

Hvor stærk de sidste Aartiers Udvikling har været, bliver os maaske klarest, naar vi lægger Mærke til, at ikke færre end 6 europæiske Lande: Norge, Sverige, England, Estland, Schweiz og Østrig nu har en lavere Fødselshyppighed end Børnebegrænsningens klassiske Land Frankrig. Sverige har »Dybderekorden« med 15 p. M.

Saa vidt rækker Kendsgerningernes Tale. Man behøver ikke at være stor Profet for at forudsige, at de fleste Nationer indenfor vor Kulturkreds vil have naaet »Nulpunktet« i Løbet af ganske faa Aar. Mere tvivlsomt er det vel, om Bevægelsen vil fortsætte ud over dette med samme Styrke, og Folketallene altsaa dale, eller om der vil indtræde en Standsning i Nedgangen, som Tilfældet faktisk har været i Frankrig i de sidste Aartier. »Det 20. Aarhundrede, der ved sit Gry hilstes som »Barnets Aarhundrede«, synes at skulle blive Barnløshedens Aarhundrede«.

Er denne Bevægelse nu »Begyndelsen til Enden«, eller skal man se paa den som et Løfte om bedre og lykkeligere Tider? Der findes jo ogsaa Lovprisere af Børnebegrænsningen, ja, endogsaa ivrige Agitatorer for den, som vistnok (med Urette) mener at have en væsentlig Andel i de opnaaede Resultater.

Diskussionen om Ønskeligheden af en stigende, stabil eller aftagende Befolkning kan jo føres tilbage til den graa Oldtid. Problemets Drøftelse i sin moderne Form føres gerne tilbage til Robert Malthus, der for godt 100 Aar siden, netop da den stærke Folketilvækst var begyndt i England, udtalte den haarde Lov: »Menneskeslægtenes Evne og Drift til at forplante sig og opfylde Jorden er større end dens Evne til at frembringe Eksistensmidler«. Hele det Aarhundrede, der fulgte efter ham, syntes at gøre denne Betragtning til Skamme. Med Industrialiseringen lykkedes det Produktionen at følge med, ja, faa Forspringet for Forbruget. Arbejdernes faglige og politiske Kamp skaffede dem en Andel i den stigende Velstand, som Malthus kun troede kunde opnaas ved Børnebegrænsning. Og saa kom Børnebegrænsningen dog, mens denne Udvikling gik paa i sin fulde Styrke.

Virkningerne kan naturligvis bedst spores i Frankrig, hvor Bevægelsen er ældst. Man kan ikke godt køre gennem de midt- og sydfranske Bjergegne uden at blive grebet af den Sport at tælle, hvor mange øde og halvt i Ruin liggende Bøndergaarde, Toget passerer. Som Eksempel kan tages Departementet Gers i Garonneoplandet. Det er nogen mindre end Sjælland og havde i 1846 314,000 Indbyggere. I 1921 var dette Tal dalet til 194,000. 90,000 Tønder Land dyrket Jord var forladt, 2500 Bøndergaarde laa i Ruiner.

I saadanne Egne er der oftest milevidt til Bygningshaandværkere. Man har meget sjældent Brug for dem. Der opstaar ingen nye Hjem. De Industrier, der har til Opgave at udstyre saadanne, faar ingen Beskæftigelse. Det paastaas ogsaa, at Foldudbyttet er mindst og i Aftagende, hvor Børnebegrænsningen er stærkest.

I de Aar, da Danmarks Fødselsoverskud var størst, var det, at de jyske Heder opdyrkedes, at nye Byer skød op langs Sidebanerne, og at Landbrugets store Fremskridt fandt Sted.

Et Bodemiddel mod Arbejdsløshed og Krise vil den dalende Befolkning næppe vise sig at blive.

Man kan ikke undres over, at Frankrig (og siden Italien og flere Lande) i de seneste Aar har begyndt et omfattende Lovgivningsarbejde for at dæmme op mod Børnebegrænsningen. Midlerne er for Størstedelen de samme, som — vistnok med meget ringe Resultat — anvendtes i det romerske Rige for snart 2000 Aar siden.

Men længe inden vi oplever saa drastiske Følger af Børnebegrænsningen som

Frankrig, vil vi blive nødt til at tage den i Betragtning i Lovgivning og Administration, ja, er allerede i fuld Gang dermed. Der er Brug for færre nye Skoler, end der var planlagt for 10—20 Aar siden. Den gennemsnitlige Udgift til Alderdoms-understøttelse pr. Indbygger vil derimod stige gradvis. Ved Anlæg af Havne, Gader og andre Færdselsveje i og fra Storbyer er det i Reglen først for sent, alt for sent, gaaet vedkommende Autoriteter i Blodet at regne med de sidste Menneskealdres voldsomme Vækst. Maaske vil det nu vise sig lige saa svært at faa dem til at regne med en i en ikke saa fjern Fremtid indtrædende Stilstand eller maaske endog Tilbagegang i Folketallet. Alle Industrier vil ikke blive ramt lige haardt, haadest naturligvis (foruden Jordemødre og Børnelæger) Bygge- og Udstyrsfagene.

Man har iøvrigt forsøgt at profetere i Øst og Vest om de formodede Fremtidsvirkninger af Børnebegrænsningen. Man har malet Fanden paa Væggen eller ogsaa lyse Perspektiver. Man har hævdet, at Krigenes Aarsag, den imperialistiske Folkepsyke vilde forsvinde, thi »Storken er Fredens værste Fjende«, Krige opstaar som Følge af Befolkningsstrykket. Man har ment, at Socialismen lettere lader sig gennemføre i en Verden med stagnerende Befolkning. Dette er utvivlsomt rigtigt. Men hvis nu Folketallet bliver nedadgaaende (»Den, der har lært, hvordan man kan nedsætte Børnetallet til to, har ogsaa lært at gaa ned til eet«), hvad der ifølge de Kendsgeringer, jeg her har fremsat, maa synes langt det sandsynligste? Ja, i saa Fald er de stærke Ord, der i de senere Aar ofte er brugt: »Raceselv mord«, »Folkedøden«, »Udslettelsens Sky«, »Den gule Fare« o. s. v. ikke overdrevne.

Under de bestaaende Samfundsformer er næppe nogen Standsning af Bevægelsen mulig. Spørgsmaalet er, om der i en ny, socialistisk Verden, vokset op af den nuværendes Ruiner, vil gro en ny social »Vilje til Livet« frem. Den stærke sociale Fremdrift i det kapitalistiske Samfund, Trangen til at synes (om ikke være) mere end andre, der er den egentlige Aarsag til Børnebegrænsningen, kan næppe tænkes at blive saa stærk og ulykkesvanger i et virkeligt demokratisk Samfund. Og da vil Kvindens naturlige Lyst til at skænke den Mand, hun elsker, Børn igen faa frit Raaderum.

Et andet Spørgsmaal er, om ikke Tidspunktet er kommet, hvor der i Stedet for eller ved Siden af den ganske ukontrollerede Børnebegrænsning, der nu hersker, burde komme en virkelig Fødselskontrol i racehygiejnisk Forstand. Danmark er, saa vidt jeg véd, det eneste europæiske Land, der ad Lovgivningen har gjort et Skridt i denne Retning (Steinckes Steriliseringslov). Ogsaa dette vilde utvivlsomt bidrage til at hæve Slægtens Livsvilje. Om dette Spørgsmaal har Willy Hellner skrevet en Artikel i første Nummer af »Arbejderhøjskolen«.

MASEREEL

AF ARNE SØRENSEN

Trods toldmure er vi verdensborgere. Vi er ikke mere middelaldermennesker paa en flad jord, folk, der vilde brænde en mand som kætter, om han kom og fortalte dem, at kineserne boede lodret under os med hovedet nedad, folk, for hvem den kendte verden bestod af nogle faa hundrede kilometers rejse bort fra deres egen by. Millioner af kendsgerninger fra hele jorden regner ned over os fra presse, radio, film, bøger.

Dette er een ting: den virkelighed, vi hver dag overkommer at faa nogen besked om, er ikke begrænset af andet end selve vor klode.

Men en anden ting er: kun faa af os kan overse blot en brøkdel af disse kendsgerninger og indordne dem under et samlet synspunkt, og færre kan indordne dem under det samlende synspunkt, der virkelig er tidens eget, saa vi alle forstaar og anerkender det.

Disse faa er videnskabsmændene og kunstnerne. De første ved en stædig opstabling og optælling af kendsgerninger — der dog maa ordnes med fantasien i sidste instans — de sidste ved at se alle ting — ogsaa de tusindre smaating, vi hver dag overser — og indordne dem under et kunstnerisk hele, en lilleputverden, der giver os et afbillede af den rigtige verden, der er i et overkommeligt format for vore evner.

En saadan kunstner er *Masereel*.

Enkelte af hans arbejder har været fremme tilfældigt herhjemme. Men han er ikke meget kendt af dansk publikum, ingen af hans samlinger er udgivet her — iøvrigt en rimelig opgave for et arbejderforlag.

Derfor er det nødvendigt at præsentere ham fra en ende af.

Han er belgier, født 1889. Allerede før krigen havde han illustreret blade og bøger, hans tegninger var krasse, realistiske: skøger, knejper, baggaarde, bagsiden af tilværelsen — i meget kan dette sammenlignes med Storm Petersens ungdomskunst. Han var jævnt talentfuld, ret kendt indenfor sit lands grænser — men kun som een blandt mange andre jævnt talentfulde.

Krigen kom, han var 25 aar gammel dengang.

Hele den stemning af humanisme, tro paa menneskenes stadige fremmarsj mod broderskab mellem folkene, større og større godhed i verden, som beherskede et stort tal af de bedste før krigen, brasede sammen.

I stedet kom den nationale ophidselse. De tegnere, der nu anvendtes af bladene i

Moderne plastik.

- London. — De britiske flyvere udretter et beundringsværdigt arbejde ved Aisne-fronten.
 Berlin. — Traditionerne tro, har vor flyverescadriller føjet nye gode resultater til de gamle.
 Paris. — Otte tons sprængstof blev anvendt paa denne maade og gav de bedste resultater.

de krigsførende lande, maatte indstille sig paa den mest djævelsk hadefulde tegnepropaganda, der har været set i menneskehedens historie. Kejser Wilhelm tegnedes som børneslagter, drivende af blod til albuerne stod han velfornøjet og huggede smaa børns hænder af med en stor økse. Tusinder af tegninger af denne art produceredes i samtlige krigsførende og mange neutrale lande.

Frem for alt anvendtes Belgien i denne agitation. Der fabrikeredes i snesevis af historier om børn paa bajonetter, skændede kvinder, henrettede gamle osv., altsammen taknemligt stof for læsere i de allierede lande — disse tyskere var jo djævle, som det var ædelt at udrydde.

Masereel var belgier. Masereel producerede nogle af de skarpeste, mest hadefulde tegninger, der fremkom under verdenskrigen.

Men det var ikke *mod* tyskerne og *for* de »ædle« franskmænd. Det var *mod krigen overhovedet*, i lige grad mod dem, »der havde skændet Belgien« (fordi de nu var kommet først), og mod dem, der »ædelmodigt« vilde frelse det.

Han rejste til Svejts, og fra dette øjeblik er han ikke mere belgier, men *europæer* — baade dengang og nu en utaknemlig opgave.

Hver dag offentliggjorde han i genevebladet »Feuille« en tegning mod krigen. Som regel klippede han notiser ud af de krigsførendes aviser, tog citater fra politikeres, generalers og præsters taler — og illustrerede saa disse særdeles ufrivillige tekster efter *hans* opfattelse.

Med den mest direkte, ubarmhjertige fremstilling afslører han de drivende kræfter i krigen: forretningsmanden, der staar bagved og skubber soldaten ud til skyttegravene, præsten, der velsigner kanonerne, menneskene, der beder fredens gud om sejr — med vaaben i deres oprakte hænder. Alle aktive deltagere rammer han. Paa et møde i Italiens socialistiske forbund var krigsstemningen saa stærk, at en fru Sorgue raabte: Leve krigen. Han svarede med en tegning af en dødelig saaret, der indviklet i pigtraaden ude i ingenmandsland raabte: Moder. Eller han tegner en murer, der har vældig travlt med at opføre en stor bygning af hjerneskaller og bruger som tekst dertil et citat af Wilson: »Inderst inde er jeg overbevist om, at dette fredsaarhundrede ikke har kunnet sammenkutte vor nation saa fast, som det ene krigsaar (1917—18) har gjort det — ja, om muligt endnu bedre: at dette krigsaar har sammenkittet verden til en enhed«. (Forøvrigt er det synd at optrykke dette citat nu, Wilson gik jo ud af denne verden som et rart menneske).

Kollegerne i pressen skaaner Masereel heller ikke. Han tegner en redaktør i fuldt arbejde — foran sig har han fire store blækhuse at dyppe i: løgn, had, blod, forræderi. Maaske det mest bidende af disse billeder er en illustration, han har »givet« en avisnotits om en interallieret konference af krigsinvalidere i Italien, kombineret med en udstilling. Tegningen viser hans opfattelse af denne udstilling. En stand med krøblinge, benløse, armløse, folk uden underkæbe, blinde, næseløse, og midt imellem dem et sundt uskadt mandfolk med paahængt plakat: »meget sjælden«. Han gennemhaaner hele det national-kristelig-militaristiske symbolvæsen, der med musik, ordener,

fædrelandskærlighed søger at fuldbyrde de to kendsgerninger, der fylder mest i krigens historie: kapitalens udbytte og masse mordet.

Vi kender disse ting, vi har læst krigsbøger, set film, skuespil, tegninger, foto-graflbøger, der paa den mest ubarmhjertige maade siger det samme.

Men alt dette kom først 8—10 aar efter krigen, da tingene havde klaret sig, da der var nogenlunde fredsstemning, og da al den modbydelige løgnepropaganda fra krigens tid var glemt.

Men Masereels kom midt under selve krigen — en tegning hver dag. Han var i disse aar Europas samvittighed, men der var ikke mange, der hørte den. Kanonerne brølede højere.

(Disse krigstegninger er senere udgivet i Tyskland under fællestitlen »Politische zeichnungen« — bogen er ganske lille og ikke dyr).

Hans antikrigspropaganda var skarp og bidende, snart ironi, snart satire. Den samme linje, som lige efter krigen fortsattes i det skandinaviske satiriske tidsskrift »Exlex« (Anton Hansen, Storm Petersen, Blix).

Men Masereel gik nu i anden retning, man kan ikke sige, at det han har produceret i 20erne er blot satirisk, heller ikke at han skaber idyller, han er ikke politisk-agitatorisk, og dog er han socialistisk-proletarisk. De andre kunstnere, der havde oplevet krigen, specialiserede sig, Georg Grosz blev grusom, gav kun det hæslige, Storm Petersen blev humorist (uden at miste det geniale), Anton Hansen lagde sine emner fast i livets graa bagside.

Intet af dette gælder Masereel. Han blev universel, *menneskelig* — i dette ords mest omfattende og tiltalende betydning.

Man kan ogsaa sige, at alt dette gælder Masereel, man kan hos ham finde 10 hæslelige billeder, 17 humoristiske, 30 graa og triste; han har det altsammen, men saa alsidigt og blandet, som selve livet er. Det, der gør stærkest indtryk ved hans værker som helhed, er, at han nærmest er en bedrøvet, verdensklog mand med et vældigt gaa-paa-humør, hvis man kan forestille sig denne utrolige sammenstilling.

Han har efter krigen illustreret en lang række bøger (bl. a. af Romain Rolland, Duhamel, Whitman), men hans hovedværker, der hvor han selv har hele ansvaret, det er *billedromanerne*. En af dem hedder »En historie uden ord«, og denne titel dækker dem forsaavidt allesammen, de bestaar netop hver især af 70—100 træsnit *uden tekst*. De fortæller i rask fremadskridende handling om et emne hver, kunde man tænke sig at faa dem suppleret med nogle tusind flere, skubbet ind imellem, saa havde man en tegnefilm. Og det er da netop ogsaa filmen — stumfilmen vel at mærke — de har mest tilfælles med. Dette er direkte paavirkning. Masereel har taget denne

teknik fra filmen, som han har interesseret sig meget for (han har saaledes engang skrevet et filmmanuskript).

En af disse billedromaner hedder »La Ville« — *byen*. I hundrede træsnit giver han det friske, raa, levende billede af storbyen: gaden, kontoret, fabriken, knejpen, banegaarden, butiksvinduet — proletarer og rige, fede mænd og syngende demonstrationer gennem gaderne, alle de tusinder af særegenheder ved den menneskelige sam-

Chefen.

Demonstration.

fundsform, der hedder *storbyen*. Viser folk strømmende ned i undergrundsbanen, chefen, der giver ordrer til sit personale, lystmorderen, en kat, der sniger sig ned ad hovedtrappen i mørke — alle de detaljer, der udgør det moderne samfund. »Byen« hedder bogen — er det nu Paris, London, Berlin eller New York? Ingen af dem. Det er Parisberlinlondonnewyorkkøbenhavnromstockholmbuenosayres — det er kort fortalt: *storbyen i dag*. Men bliver nu ikke alle disse detaljer en kedelig opremsning af hverdagsting, vi alle har set. Jo, det er de ting, vi alle har set, men de er formet sammen til en frisk og levende enhed paa hvert eneste af de smaa træsnit, Masereel gengiver

ikke blot den statistiske kendsgerning, at 387 mennesker er paa vej ned i undergrundsbanen, nej, med sit korte, knappe sprog, træsnittets sort-hvide kontrastlinjer, gengiver han alle disse menneskers glæde og sorg, gnavenhed og godt humør, træthed, vrede, utaalmodighed, tilfredshed — tre-fire snit af hans lille skærejern formaar at fæstne en menneskesjæl lyslevende til træklodsen — derfra gaar den saa i tusinder af aftryk ud paa papiret. En anden billedroman »Mon livre d'heures« — mine timers bog (han arbejder nemlig for intenst til at kunne nøjes med dagbog) er en slags selvbiografi sat op under Walt Whitmans bekendelse: »Se, jeg prædiker ikke, jeg giver ikke almisser; naar jeg giver, giver jeg mig selv«. Dette ord gælder i fuldeste omfang for alle Masereels billedromaner. Han giver sig selv i alle menneskelige situationer, saa alment, elementært og dog uddybende, at vi alle kender os selv igen deri. »Mon livre d'heures« har en frisk og ungdommelig start: Ekspresen hviner ind over en skarp kurve i skinnerne, toget hælder helt over i den ene side — men det er allerede begyndt at sætte farten ned, vi nærmer os den store by — og ud af kupévinduet hænger det unge barhovede menneske og vinker begejstret, dette formløse, ustive, barhovede unge menneske med hænderne i lommerne, som er Masereel selv i alle billedromanerne, og iøvrigt ogsaa alle os andre i vor dagligdragt. Nu vandrer han fra banegaarden gennem byen, ser forbavset op ad fabrikksskorstenene, standser ved et gadeopløb, kigger nysgerrigt paa voksdukkerne i selskabskjoler i butiksvinduerne, køber sidste nyt hos den skraalende avisdreng, drikker øl — bliver fastboende i byen, gaar paa arbejde. Et vidunderligt smukt højdepunkt i bogen er hans møde med kvinden, fremstillet direkte lige paa sagen, grimt og skønt paa een gang, mest gribende er hans store glæde bagefter, hans trang til at være god mod alle, da han kommer ned paa gaden. Han leger med børn, gaar i kirke en enkelt gang for at se, hvad det er for noget, gaar til boksekamp, til bal, arbejder i kolonihaven, han sidder i den store forsamling og lytter til agitatoren og gaar bagefter paa kommunebiblioteket for at læse mere om emnet, prøver selv at tale fra gadehjørnerne. Tilsidst rejser han gennem den store verden og ses sammen med sorte og gule mennesker.

Trods det, at hans emner omfatter alt menneskeligt, er det ikke nysgerrigheden, der alene driver ham til at opsøge alle slags mennesker og forhold. Han er *god ved menneskene* i sine tegninger, først og fremmest har han noget tilovers for dem, det er ikke hans mening at gøre dem til grin, for at han som kunstner skulde fremhæves derved.

To andre billedromaner »Solen« og »Idéen« fortæller om menneskets stadige kamp mod lyset og retfærdigheden og om idéens kamp blandt de mennesker, der vil gøre den ringere, for at den kan give dem penge i kassen.

»Solen« er en drøm — en ønskedrøm, som vi alle kender den. Han er falden i søvn ved sit skrivebord, og en lille mand lister sig ud af hovedet paa ham og gaar ud i verden for at søge lyset — solen — sandheden. Han søger den overalt, selv hos skøgen, overalt er der bedsteborgere, der vil hindre ham i det.

»Idéen« er næsten den fineste og stærkeste af billedromanerne. Kunstneren sidder paa første billede og maser meget forpint med at give idéen form, det vil ikke klare sig for ham, hovedet er gaaet i baglaas. Men pludselig er den der, lyslevende, i form af en ung, nøgen kvinde springer den ud af hovedet paa ham, nøgen og ren som sandheden og den rene idé, ubarmhertigt er det. Han putter hende i konvolut, og postbudet bærer hende nu ud til menneskene. Fede mænd med høje hatte og penge-tankegang tager hende ud af konvolutten. De ser betænkelige paa denne idé. Nøgen, utilsløret, det gaar ikke — ingen salgsvare, de griber den, klæder den paa, ærbart, saa nu er den tilsløret og udstafferet, nu kan den ingen fortræd gøre, — men saa snart idéen kan slippe fra dem, flaar den al stadsen af kroppen igen og løber nøgen gennem gaderne. Bogen igennem foregaar der nu en vild kamp mellem idéen og de mennesker, der vil sløre den til, dræbe den, sætte den i fængsel, men den er udødelig, den farer ned i rotationspressen og kommer i aviserne, den viser sig paa plakaterne og paa det hvide lærred i biograferne, løber ud over tagene til alverdens byer. Men menneskene er stadig meget onde ved den, og tilsidst flygter den grædende hjem til ham, der har skabt den. Han er netop ved at faa en ny idé — det er maaske Masereels mest gribende og geniale billede — dette, hvor den lykkelige kunstner stopper op i sit arbejde, betuttet og smertelig bedrøvet over at se den første idé komme grædende tilbage til ham.

Man behøver ikke at kunne fremmede sprog for at kunne forstaa billedromanerne, man behøver ikke engang at kunne læse. De er sand *international* kunst, der kan opfattes lige let i København og Buenos Ayres, i New York og Barcelona. Men man slipper ikke saa let om ved tilegnelsen som i biograferne, der behøver man jo bare at aabne gluggerne paa vid gab, for at billedstof i spandevs skal blive hældt lige ned i sjælen paa en. Masereels billeder maa ses langsomt og flere gange — de maa læses — dette er en nødvendig bibemærkning i en billedoverfyldt tid, hvor folk har vænnet sig til at nøjes med at blade.

Masereels teknik er træsnittet, denne primitive form, der kun kræver nogle knive og træklodser, den eneste mulighed for billedproduktion i middelalderen. Er den da ikke forældet nu? Ikke som Masereel bruger den. Den klare form, koncentreret til sort og hvidt, giver under hans haand fuldt ud det moderne liv. Han har som nævnt taget stærk inspiration fra film, men man kan ogsaa spore fotomontagens teknik hos

ham, den symbolske sammenstilling af mange konkrete detaljer til eet enkelt billede, ligesom man finder kraftige, enkle Linjer hos ham, inspireret af sund kubisme.

Resultatet er en tiltalende demokratisk kunstart. Originalen er et negativ, som den fotografiske plade er det, og har ingen værdi for samlere og snobber — kopierne er alle lige gode og kan fremstilles meget billigt i tusindvis — endda paa daarligt papir, om det skal være (aviser, tidsskrifter).

*

De to yderpoler blandt kunstnerne er *æstetikere* og *tendensfolkene*.

De første — hvortil iøvrigt de fleste nutidige træsnitskærere hører — lægger stærkest vægt paa formen, udførelsen, de tegner eller maler tre æbler og en mælkekande paa en blaa dug — bare for farvens og formens skyld. Netop den kapitalistisk-individualistiske periode, der har været saa organisationsfjendtlig, har fremtvunget mange af disse stillebens-billeder, fordi der ikke var nogen brug for at udtrykke en samlet folkelig idé.

Den anden gruppe, tendenskunstnerne, giver fanden i formen og stiller sig helt i en idé's tjeneste. Deres kunst er derfor aktuel, vækker diskussion, bifald, forargelse (Ibsen, Upton Sinclair). Saadanne kunstnere har f. eks. dansk arbejderbevægelses kulturpolitik fremkaldt de senere aar. Dette er naturligvis kun godt. Vi har ikke brug for billeder med tre æbler paa, men for god kraftig agitationskunst for vore idéer. Men der er den fare, at vi er saa ivrige efter en saadan agitationskunst, at vi begunstiger produkter, som ganske vist dækker vor tankegang, men ikke har spor med kunst at gøre — jeg tænker her paa de »romaner«, mange de sidste aar har placeret mellem de bedste i dansk arbejderkultur. Flere af disse bøger er ganske ubetydelige og læses kun af arbejdere, fordi de handler om socialdemokrater, paa samme maade som O. Lohse forhandler andre ligegyldige sager, der kun læses af missionsfolk.

Masereel er ikke en idéløs æstetiker, der kun interesserer sig for delikate former paa sine streger.

Han er heller ikke moralist, prædikant, politiker, agitator for en god idé, i en daarlig diletantisk form.

Han er en virkelig dygtig tekniker som træsnitmand og samtidig fyldt med idé, idé, som formulerer tusinder af menneskers erfaringer og tanker — har dermed opfyldt betingelserne for god *social kunst*.

Men har han noget specielt med arbejderkultur at gøre? Er han ikke borgerlig? Han driver jo ikke speciel socialistisk propaganda.

Glem ikke, at vi først og fremmest er mennesker. At socialismen er en tidsbestemt idé, som vil herske for en periode af menneskenes historie, men vi er alle mennesker,

Avisen.

mere end vi er socialister, opgaven er blot aktuelt for dette aarhundrede at faa det menneskelige formuleret ind paa socialistisk formsprog, det gør Masereel, socialistisk indstilling er for ham det selvfølgelige startpunkt, hvor han staar, derudfra taler han om alt muligt menneskeligt.

Han er sund medicin for dem af os, der har tilbøjelighed for at blive sekteriske, han viser os, at tilværelsen er meget mere omfattende end f. eks. politisk valgagitation.

I middelalderen havde man store domkirker, hvor kunstnerne fik lejlighed til at udtrykke paa folkelig maade den tids idéer — forsaavidt ogsaa social kunst. Det er vor tids mangel, at kapitalismens individualisering har søgt at umuliggøre al organisation, dermed store samlingsbygninger. Efterhaanden som socialismen vinder frem, vil der blive brug for dem igen — selv om det bliver noget andet end domkirker.

Væggene i saadanne bygninger var Masereel egentlig skabt til at udfylde, nu maa han nøjes med smaa bøger, men de er til gengæld saa billige, at mange kan faa dem at se alligevel.

Vor socialistisk-politiske propaganda er klassekunst.

Men Masereel er klasseløs, international kunst.

Vi fylder det kongelige bibliotek med tons af aviser, pjecer, tidsskrifter, reklamesager, plakater, almanaker, telefonbøger, for at folk om 100 eller 500 aar skal kunne se, hvordan vor kultur var.

Vi kunde godt brænde det altsammen og blot gemme Masereels fem-seks smaa billedromaner til dem — det vilde være et fuldt ud tilstrækkeligt billede af tiden 1920-30.

100 tons aviser er en uoverkommelig *uordnet* dyng af *hændsgerninger*.

Masereels smaa billedromaner er en *ordnet* overkommelig koncentration af *sandheden* om 1920—30.

Følgende bøger af og om Masereel findes paa et eller andet af de danske offentlige biblioteker og kan bestilles i ethvert kommunebibliotek:

Billedromaner:

Die Idee, 83 holzschnitte.

Die Sonne, 63 holzschnitte.

Mein Stundenbuch, 165 holzschnitte.

Geschichte ohne Worte, 60 holzschnitte.

Just Havelaar: Het werk van Frans Masereel
(udmærket samling fra hele perioden 1917-29).

Herbert Furst: The modern woodcut
(her kun forbigaaende omtale).

RUSLAND

AF FRODE KRISTENSEN

GODE KAMMERATI

Du interesserer dig for Rusland, og du har en 5—6 Kammerater, som du vil samle til en Studiekreds med Rusland som Emne. Oprigtig talt, efter nogle af Udtalelserne i dit lange Brev at dømme, saa er det vist heller ikke af Vejen, at du skaffer dig og dine Kammerater lidt mere Viden om det, som foregaar østerpaa.

Det er imidlertid ingen let Opgave, du stiller mig overfor, at give dig »en god Vejledning for en Vinters Studiearbejde«. Og du gør det ikke lettere ved at forlange, at Litteraturen kun maa omfatte nordiske Sprog og skal være tilgængelig paa et almindeligt Centralbibliotek.

Du maa finde dig i at blive skaaret ned paa visse Punkter. Du mener, at Rusland snart har virkeliggjort det Idealsamfund, som du og mange før dig har drømt om. Andre, som kender lige saa lidt til Sagen, anser Rusland for et rent Helvede.

Lad mig straks slaa fast: Naar du skal beskæftige dig med Rusland, gælder det om stadig at have Fornuften med. Der er absolut ingen Grund til at være sentimental og romantisk, lige saa lidt her som i andre Tilfælde. Rusland er noget meget virkeligt. Folk derovre har Lidenskaber og Drifter ganske som hos os, Opgaverne, som de bakser med, er økonomiske, politiske, organisatoriske osv. ganske som hos os, og dertil knytter sig de samme Foreteelser, som vi kender fra vore Samfund. Dersom man i en Studiekreds bygger paa Trosforkyndelse og Paastande, saa er det ikke mere en Studiekreds, men en Yngleplads for Dumhed.

Du siger: »Vi maa studere Rusland, for derfra skal Frelsen komme for den øvrige Verden«. Ja, saadan siger russiske Nationalister, saadan siger Kommunisterne; og paa samme Maade har tidligere tyske, engelske, franske Nationalister talt for deres Lande.

Skal vi ikke gaa ned paa Jorden et Øjeblik?

Rusland var og er en Verdensmagt ved Siden af U. S. A., Det britiske Rige, Japan og Frankrig, i første Række medbestemmende om Krig og Fred i Verden. Alene derfor maatte det have vor Interesse. Men Rusland er mere, det er disse Aar

et vældigt Laboratorium, hvor der med en vidunderlig Dristighed eksperimenteres med nye Former for økonomisk og politisk Organisation, som — hvorledes Forsøgene end falder ud — vil faa verdenshistoriske Følger. Den socialistiske Arbejderbevægelse har særlig Grund til at følge Eksperimenterne, fordi dens Fremtid uvægerlig vil blive paavirket af dem. Derfor studerer vi Rusland.

Vil man forstaa en Stats Liv, Kaar og Muligheder, maa man vide nogenlunde Besked om følgende:

1. Landets geografiske Forhold.
2. Befolkningen.
3. Produktion og Økonomi.
4. Samfundet (Folkebevægelser, vigtige Organisationer, Skoler og Oplysning, betydeligste Klassers Kultur m. v.)
5. Forfatning og Styreformer, politiske Forhold, Udenrigspolitik.

Du vil maaske synes, man kunde godt springe over det meste af det og blot læse noget om Femaarsplanen. Ifølge Marx og Engels er det jo »den økonomiske Produktion og den dertil svarende Samfundsorden, der danner Grundlaget for ethvert Tidsafsnits politiske og intellektuelle Historie«. Men den »økonomiske Produktion« er bestemt af de geografiske Forhold (i Forbindelse med den tekniske Udvikling). Derfor, naar vi vil »trænge helt ned til Messingsømmene«, som du siger (du har læst Herbert Iversen, ser jeg), begynder vi med at studere *Landet*.

Hertil benytter du det ypperlige geografiske Værk af Vahl og Hatt: *Jorden og Menneskelivet* (herefter kaldt V. & H.), Bd. IV, S. 374—390, Bd. III, S. 33—49, 67—80 og 360—367. Der lægges særlig Vægt paa Kyster og Grænselandskaber, Jordomraader for *Landbrug* og *Skovbrug*, *Raastoffer*, *Klima*, navnlig Temperatur og Nedbørsforhold i de forskellige Egne, og *Vegetationszoner*. Enkelte Kammerater maa paatage sig at sætte sig godt ind i disse Emner og derefter klarlægge dem for Kredsen. Til den Ende maa de absolut tegne nogle store Kort over U. S. S. R. og paa disse Kort indtegne Landbrugsomraader, Raastofforekomster, Tal for Temperatur og Nedbør m. m. I kan støtte jer til Kortskitserne Bd. IV., S. 4, 5, 6 og Bd. III, S. 3, 8, 9 og 16.

Samtidig med Studiet af *Landet*, der afgiver Rammer og Retningslinier for Folkets Historie, maa I skaffe jer en Oversigt over U. S. S. R.s administrative Inddeling og de enkelte Forbundsstaters Størrelse. Ogsaa her giver V. & H. Besked, Bd. IV., S. 401—404. Et godt Oversigtskort og supplerende Oplysninger findes i Ernst Christiansen og Aage Jørgensen: *Revolutionen i Rusland, 10 Aars Sovjetstyre* (1927), S. 104—105, og i Aage Jørgensen: *Sovjetunionens Forfatning* (1930), S. 40—41.

Under Arbejdet med dette sidste kommer I ind paa Befolkningsspørgsmaalet. Indenfor U. S. S. R.s Grænser findes et stort Antal Nationaliteter, og et af det nye Styres store Problemer har det været at finde en Statsform, som kunde imødekomme de enkelte Nationaliteters berettigede Særkrav og samtidig binde Nationaliteterne sammen i den fælles Sovjetunion. Det store Antal Republikker og autonome Omraader svarer nogenlunde til de blandede Nationalitetsforhold. Læs V. & H., S. 395—401, Bd. III., S. 49—57, 81—86 og 371—374.

Endnu mere Lys over U. S. S. R.s Problemer faar man ved at studere Befolkningens Tæthed, dens Vækst, Fødselshyppighed, Dødelighed, Overskud, Fordeling efter Erhverv m. v. Altsammen i Sammenligning med vesteuropæiske Lande. De nyeste Tal hentes i Statistisk Aarvog, internationale Oversigter Tabel A, B, F og G. Ikke mindst m. H. t. Fordeling efter Erhverv er en Sammenligning mellem England og Rusland lærerig. I et Land, hvor Hovedparten af Befolkningen lever af et forholdsvis primitivt Landbrug, temmelig usaarbar af Omvæltninger, har man kunnet foretage Eksperimenter af den Art og Omfang, som Rusland kender. Et højt udviklet og differentieret Samfund som det engelske vilde være gaaet under derved.

Inden vi gaar videre, gør jeg opmærksom paa, at naar man i disse Aar beskæftiger sig med Rusland, maa man skarpt skelne mellem *Plantal*, der er Udtryk for Ønsker og Beregninger, og de *reelle Tal*, der fremkommer langt senere, undertiden flere Aar efter, og fortæller, i hvilket Omfang Ønsker og Beregninger er blevet Virkelighed. Kun paa reelle Tal kan man bygge Slutninger, thi ogsaa i Rusland er det almindeligt, at Virkeligheden giver andre Resultater end de ønskede og beregnede.

Det vigtigste Afsnit i Ruslandsstudierne er Produktion og Økonomi. Læs først herom i V. & H., Bd. IV., S. 406—419, Bd. III., S. 58—64, 86—93 og 375—376. Derefter springer I straks lige ind i en af disse Aars største verdenshistoriske Begivenheder: Ruslands Industrialisering. Du siger, I har allesammen i sin Tid læst Monde: Femaarsplanen. Ja, den var ogsaa morsom, trods megen Svada og Naivitet. Saa passer det godt nu at benytte Jugow: Femaarsplanen (1931) som jeres egentlige Grundbog. Den foreligger i svensk Oversættelse og faas gennem A. O. F. Bogen kræver et intensivt Tankearbejde; til Gengæld giver den ogsaa reel Besked. Jugows Arbejde er afsluttet sidst paa Aaret 1931. Foreløbige Tal til Belysning af Udviklingen siden den Tid kan I for en stor Del skaffe jer ved en Gennemgang af Udenrigsministeriets Tidsskrift, hvori offentliggøres Beretninger fra Gesandtskabet i Moskva, Beretninger som refererer officielle sovjetrussiske Publikationer. Statistisk Aarvog's Tabeller H, I og R maa I ogsaa benytte. Tidsskriftet Øko-

nomi og Politik, 6. Aargang, Nr. 2, indeholder en instruktiv Redegørelse for de opnaaede Resultater.

Hvor det er muligt, skal I søge at drage Sammenligninger med Produktionen pr. Indbygger og pr. Arbejder hos os, med Husdyrbestand, Høstudbytte osv. Det er lærerigt, men det giver oftest et trist Billede af de russiske Forhold og stiller den kommunistiske Propaganda i et rigtigt Lys. At bedømme Sovjetsystemet derefter vilde dog være urigtigt; det maa navnlig bedømmes efter en Sammenligning med Forholdene i Rusland før Krigen, eller med hvordan Rusland antagelig vilde have set ud i Dag, hvis det gamle Styre havde været fortsat. Og her kommer Fordelene paa det nye Ruslands Side.

Kvantitativt vil Femaarsplanen i det store og hele blive gennemført. Kvalitativt ser det imidlertid helt anderledes ud. Du skriver om de vældige Kornmængder, som Rusland nu »kaster ud paa Verdensmarkedet, hvorved det trykker Priserne og forbereder Revolutionen i de kapitalistiske Lande«. Naar vi undtager 1930, da Rusland havde en god Høst, staar det sløjt til med Kornproduktionen. Du véd jo, at allerede før Krigen var den russiske Korneksport i Hovedsagen baseret paa, at den brede Befolkning langtfra fik sit Behov dækket. Siden den Gang er Kornhøsten kun vokset med 5—6%, men Befolkningen er vokset med over 20%. Der behøves ingen Kommentarer. Høstudbyttet for indeværende Aar kendes ikke endnu, men det regnes at blive omtrent som i Fjor, dvs. endnu ingen Fremgang af Betydning.

Ruslands Korneksport (7 vigtigste Kornsorter) udgjorde i første Halvdel af 1932 750,000 Tons mod knap 1,500,000 Tons i samme Tidsrum i Fjor. Naar du erindrer dig, at Verdenshandelen med de vigtigste Kornsorter normalt omfatter 40—50 Mill. Tons aarlig, hvilket ikke er mere end rundt 10% af Verdensproduktionen, vil du forstaa, at Ruslands Tilskud *endnu* ikke betyder saa meget, selv om det bidrager til at skabe øget Usikkerhed paa et i Forvejen af Overproduktion ødelagt Marked.

Tag og læs f. Eks. i Udenrigsministeriets Tidsskrift for 15. Sept. i Aar et Referat af de officielle sovjetrussiske Bekendtgørelser angaaende Efteraarssaanningen. Folkekommisariatet gør samtlige Landbrugsorganisationer, Direktører for Statsgodser og Traktorstationer osv. opmærksom paa, at ved Efteraarsplojning og Saaning af Vintersæd maa man i første Række lægge Vægt paa Arbejdets Kvalitet. Kommisariatet fastslaar, at en Jagen efter at opnaa det størst mulige Antal Hektarer (dvs. efter at opfylde Planen kvantitativt), uden Hensyn til Fristen for Saanningen og til Arbejdets rette Udførelse, har voldt den landbrugsmæssige Produktion enorm Skade, idet det har ført til en stærk Forurening af Markerne, Nedsættelse af Udbyttet og Forringelse af Kvaliteten.

Regnet efter Areal, er Planen gennemført; regnet efter Antal kollektiviserede Bondebrug, er Planen bleven opfyldt med flere Hundrede pCt.; regnet efter Produktionen for Næringsmidler — og for en sulten Befolkning, er dette vel ikke helt uvæsentligt — er Resultaterne forbløffende ringe, intet Fremskridt. Heri ligger Forklaringen paa, at trods den mægtige Fremgang, som Ruslands Agitatorer har udbasuneret over Vesteuropa, har det endnu ikke været muligt at hæve Levestandarden for den russiske Arbejder- og Bondebefolkning, tværtimod.

Det maa dog antages, at Kollektiviseringen af Landbruget, de ca. 150,000 Traktorer og de over 2000 Traktor- og Maskinstationer skaber Mulighed for en baade kvalitativ og kvantitativ Udvidelse af Næringsmiddelproduktionen.

I Industrien synes Forholdene ikke at være meget forskellige fra Landbrugets. Kvantitativt har man naaet uhyre meget. Der er skabt helt nye Industrier, Kæmpeværker er opført for Produktion af Energi, Jern, Maskiner osv. Industriarbejdernes Antal er vokset meget stærkt. Men ser man paa Resultaterne af den enorme Indsats, saa forbavses man over, hvor ringe de er. Aarsagen er den, at Russerne endnu slet ikke magter at udnytte de Produktionsmidler, de med saa store Ofre har skabt; dertil kommer saa Verdenskrisen.

Du mener, Rusland lever uberørt af Verdenskrisen. Nej, Rusland har maattet tage sit Svirp ogsaa, og det forklarer en Del. Naar Stalin i Sommer, tvunget af Omstændighederne, har givet mere Frihed for privatkapitalistisk Virksomhed indenfor Samfundets Økonomi, saa man har kunnet tale om en Slags ny Nep, da beror det vist lige saa meget paa Krisen som paa, at det nye Produktionsapparat ikke fungerer efter Ønske. De Varer, som Rusland kan levere til den øvrige Verden som Betaling for sin nødvendige Import til Fuldførelse af Industrialiseringsplanerne, er Raastoffer og Landbrugsprodukter, netop de Varer som er faldet mest i Pris. Det betyder, at Rusland skal eksportere en forholdsvis meget stor Varemængde for at betale sin Import. (F. Eks. eksporteredes aarlig 1930 og 1931 rundt 2,5 Mill. Tons Hvede, som i 1930 kostede 130 Mill. Rubler, i 1931 kun 77 Mill.). Det betyder færre Varer til Fordeling blandt Arbejdere og Bønder; det betyder, at den bebudede Højnelse af Levefoden bliver udsat til engang i Fremtiden.

Ruslands Samhandel med Udlandet er gaaet ret stærkt tilbage af samme Aarsag. Første Halvaar 1932 var Eksportværdien 275 Mill. Rubler, mod 366 Mill. i samme Tidsrum i Fjor; Importen 405 Mill. mod 517 i Fjor.

Du har ikke tænkt dig særlig godt om, da du skrev: »Kun takket være de store russiske Varebestillinger findes der endnu en Smule Arbejde i de kapitalistiske Lande«. Jeg vil svare med Stalins Ord: »Ikke almindelig Snak, men saglige Overvejelser maa

afgøre Spørgsmaalene«. Du kan aldrig regne med, hvad vore hjemlige saakaldte Kommunistere paastaar. Deres Virksomhed har ikke større Lighed med hvad der sker i Rusland end et Yo-Yo-Spil med et Godstogslokomotiv. For enkelte Brancher kan de russiske Varekøb betyde meget (1931 gik over Halvdelen af Tysklands Eksport — ikke Produktion — af Værktøjsmaskiner til U. S. S. R.). Men ellers er Handelen med Rusland af ganske underordnet Betydning for Beskæftigelsen. Tag Statistisk Aarvog og slaa op paa Tabel J. Først 1930 og 1931 er Ruslands Samhandel med Udlandet gaaet noget over Danmarks; stadig staaer den langt tilbage for Belgiens og Hollands. Du kunde da med lige saa god Ret paastaa, at Danmarks Import var den eneste Aarsag til Beskæftigelse i den øvrige Verden.

Under Emnet Produktion og Økonomi hører ogsaa det vigtige Transportproblem, Jernbaner, Landeveje, Vandveje og Søfart. Som en Udvidelse til Jugow læser I her V. & H., Bd. IV., S. 419—429, Bd. III., S. 64—66, 93—95 og 377—78; Statistisk Aarvog Tabel K, N og Q. I Forbindelse hermed studeres ogsaa Varefordelingen og Handelen med Udlandet, som jeg foran talte om. Til disse Spørgsmaal vil I faa meget ud af at læse Karl Hildebrandt: Femårsplanen och ryska exporten (1931), som bl. a. ogsaa giver en Del Oplysninger om de russiske Arbejders Levestandard og Realløn.

Det er rigtigt, som du siger, at Arbejdslønnen i Rusland er i stærk Stigning. 1931 steg Pengelønnen med omtrent 19% i Sammenligning med 1930, hvilket betød, at Planen paa dette Punkt blev opfyldt indtil ca. 250%. Efter Beregningen skulde Lønnen i 1932 stige gennemsnitlig omtrent 10%, og det er slet ikke usandsynligt, at den vil stige endnu mere. Men det afgørende er, *hvad* og *hvorm meget* man kan faa for Pengene, og ikke *hvormange* Penge. Med andre Ord: Det kommer an paa Reallønnen, og saa ser det anderledes ud. Lønstigningen har ikke engang kunnet holde Trit med Vareprisernes Stigning. Selv Nødvendighedsvarer som Sko er forhøjet ca. 50%, Tekstilarer 50—100%, Kød og Kartofler 40—50% osv. Talende i denne Henseende er det ogsaa, at den Pengemængde, som U. S. S. R. har i Omløb, fra Slutningen af Aaret 1929 til Slutningen af Aaret 1931 er vokset fra 1,5 til 2,8 Milliarder Rubler (Statistisk Aarvog Tabel Z₂). Ganske vist maa det forudsættes, at den forcerede Industrialisering maatte kræve et øget Seddelomløb. Men denne Benyttelse af Seddelpressen, som synes fortsat ogsaa 1932, har givet en Inflation, som vi her i Vesten skal adskillige Aar tilbage til for at finde Mage til. Dette hindrer ikke, at U. S. S. R. i sin Handel med Udlandet kan afregne i Rubler til Parikurs, da al Handel ligger i Statens Haand.

Der er intet mærkeligt i den russiske Politik. Den er konsekvent statskapitalistisk.

Den ligner Socialismen deri, at den skarpt bekæmper Privatkapitalismen. Af Hensyn til Vanskelighederne har Stalin indført en Slags ny Nep, men det vilde være ud i det blaa at mene, at der er Tale om at række Haand til Bourgeoisiet som Klasse. Linien er klar nok. Hvad det hele drejer sig om, er at fremme de nydannede Industriens Produktionsevne, noget som er absolut nødvendigt for Ruslands Eksistens. Og dertil benyttes nu privatkapitalistiske Metoder i den Udstrækning, som de viser sig mere effektive og formaalstjenlige end de hidtil benyttede. Det kommunistiske Partis Magt og Sovjetsystemet er saadan konsolideret, at det ikke kan være forbundet med nogen Fare at benytte privatkapitalistiske Metoder. Stalin er Realitetspolitiker i et Format, som er sjældent i Historien. Som en Chauffør i en Vædekørsel paa lang Distance presser han Motoren (det russiske Folk) op til den højeste Ydeevne, men han følger spændt dens Gang; er den ved at blive for varm, sagtner han Farten lidt eller standser et Øjeblik og smører — altsammen kun for at køre saa meget des kraftigere og sikrere end før.

Mest tydelig ses vist den statskapitalistiske Linie i Behandlingen af Arbejderorganisationerne. Forsaavidt disse Organisationer søger at varetage Arbejderklassens Interesser, betragtes og behandles de omtrent paa samme Maade som de privatkapitalistiske Elementer i Staten. Det forlanges, at de faglige Organisationer reelt kun skal arbejde for dette ene: Størst mulig Forøgelse af Produktionen og hurtigst mulig Industrialisering af U. S. S. R. Med det for Øje har Statsmagten praktisk talt ophævet, hvad der før fandtes af industrielt Demokrati. Det kommunistiske Partis Celler har faaet Magten i Stedet for Bedriftsraadene. De faglige Organisationer skal frempaa den saakaldte »socialistiske Kappelstrid«, som er bleven indført af produktionsmæssige Grunde som en Slags Erstatning for Privatkapitalismens frie Konkurrence. Til den Ende er der oprettet talrige »Stødbrigader«, som skal omfatte 3—4 Millioner »Stormarbejdere«. Disse Brigader skal ved, hvad vi vilde kalde Morakken, sætte Produktionen op og Omkostningerne ned. Indførelsen af Akkordlønsystemet, som nu antagelig omfatter ca. 80% af Arbejderne, har det samme Formaal. Endnu har Resultaterne ikke svaret til Forventningerne, og der har været stærk Modstand fra Arbejderside mod de »nye« Metoder. Men Strejke er faktisk forbudt, og al Modstand betragtes som Sabotage og straffes med Ekskludering af Organisationerne eller Tab af Arbejde. — Iøvrigt har Ernst Christiansen i Socialisten Nr. 8 og 9 i Aar skrevet en instruktiv Artikel om Fagbevægelsen i Rusland under Femaarsplanen. Den maa I ikke undlade at læse.

For bedre at forstaa det nye Rusland maa I ogsaa kende noget til det gamle. Trods den enestaende Viljeindsats, som det kommunistiske Parti, rettere særlig Lenin

og Stalin, har ydet, er det jo lige saa umuligt for U. S. S. R. som for noget vest-europæisk Land at løbe fra Fortiden. I Rusland som hos os er man nødt til at tage Tingene i den Form, tidligere Tider har givet dem, og saa søge at faa det mest og bedst mulige ud af dem. De givne Forhold sætter i alle Tilfælde ret snævre Grænser for, hvad der kan opnaas. Det er en Erfaring, som baade Lenin og Stalin har høstet hver Dag siden Revolutionen, og som de ogsaa har været kloge nok til at drage Lære af.

En fortrinlig Oversigt over karakteristiske Foreteelser i det gamle Rusland giver Reventlows lille Bog: Rusland og Russerne (1916) samt Engelstoft og Nørgaard: Hovedtræk af Verdenshistorien fra 1866 til vore Dage, S. 230—250.

Uhyre meget af det, der levede i det gamle Samfund, lever frodigt videre i det nye, omend under andre Navne og Former. Den Samfundsomdannelse, som nu foregaar i Rusland som Følge af Forandringen i det økonomiske Grundlag, har jo dog vor største Interesse. Herom kan du næppe faa nogen bedre Bog end Maurice Hindus: Uppryckt med rötterna, rysk samhällsodaning (1932). Forfatteren er født i Rusland, men før Revolutionen udvandrede til Amerika. Fra 1923 har han imidlertid opholdt sig i Rusland det meste af Tiden og fulgt Begivenhedernes Udvikling. Han fortæller ikke om Femaarsplanen, men om Menneskene.

Om Forfatningen faar I god Besked i Aage Jørgensen: Sovjet-Unionens Forfatning (1930). For at opnaa en klarere Forestilling om Systemet, tegnes det skematisk op. I vil da se, at Valgene er saa indirekte, at Vejen fra Menigmand til den øverste Magtmyndighed er saa lang, at det arbejdende Folks Kontrol over Statsapparatet, og dermed ogsaa over Arbejde og Produktion, vanskeligt vil kunne opnaas ad legitim Vej. Men set fra et statskapitalistisk Synspunkt byder Systemet store Fordele. Magtens Udøvere behøver ikke at tage Hensyn til Vælgergruppers Krav og kan alligevel foreløbig bevare Føling med de store Masser og kalde paa deres Initiativ, uden hvilket den forcerede Industrialisering næppe vilde være mulig.

Det Billede af Forfatningen, som Bogen giver, er dog ikke fyldestgørende; der mangler Oplysninger om noget af det væsentligste: den Magt og Indflydelse, som det kommunistiske Parti gennem sine Celler udøver. Den kommunistiske Partiorganisation staar nemlig bag Forfatningsinstitutionerne, og i den ligger den egentlige Magt forankret, ikke i Sovjetterne.

Spændende og meget oplysende om Retningslinierne i russisk Politik og om de uhyre Vanskeligheder, man i Praksis har at kæmpe med, er »Stalin om Sovjetruslands Politik« (1931). Stalin er en Mand, som har særlig Evne til at forenkle Problemerne. Adskilligt skal læses mellem Linierne. Erfaren Mand er god at gæste, siger et gam-

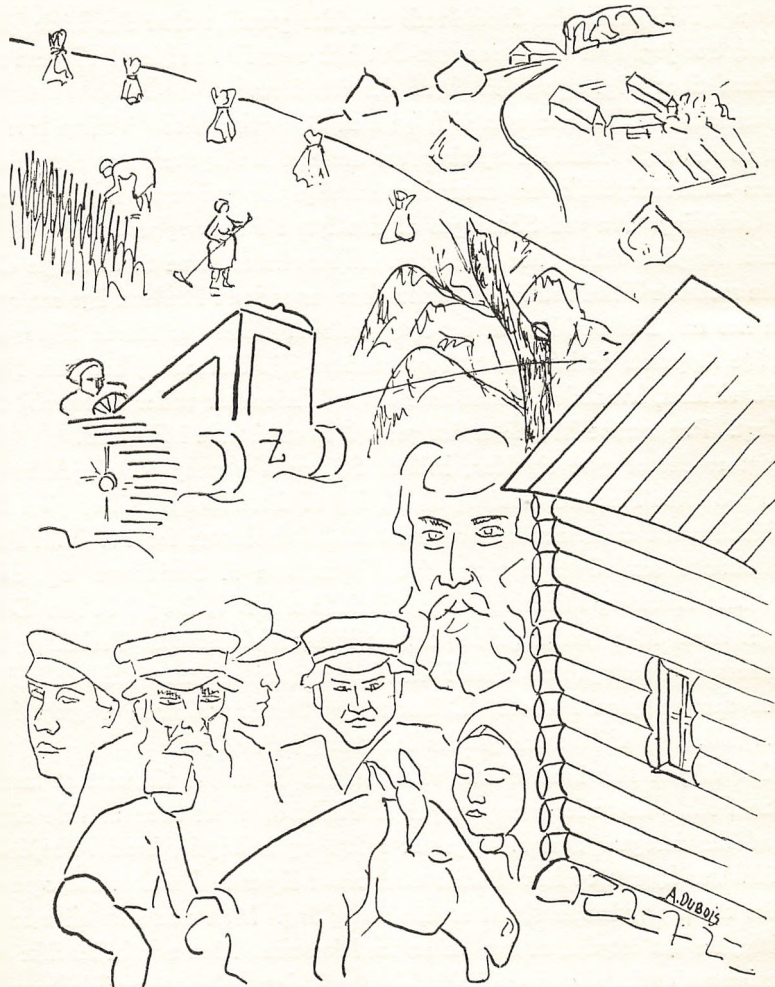
melt Ord, og det passer paa Stalin. Faa forstaar som han at skelne mellem Skin og Virkelighed, og han kender, hvorledes begge Dele kan udnyttes til Fremme af hans Planer.

Dersom I i din paatænkte Studiekreds arbejder grundigt efter den Linie, jeg har søgt at vise, tror jeg, I vil faa et saadant Overblik over Rusland, at I vil være nogenlunde i Stand til at følge og vurdere, hvad der sker derovre.

Begivenhederne i Rusland maa vi følge med Opmærksomhed. Vi kan lære uhyre meget af de statskapitalistiske Eksperimenter, der kan faa lige saa stor Betydning for Fremtidens Samfundspolitik som naturvidenskabelige Eksperimenter har haft for den tekniske Udvikling. Nu ved Slutningen af den første Femaarsplan ser det ud til, at Maskineriet langtfra virker efter Hensigten. Menneskenes Evne til at magte de Opgaver, den moderne Teknik stiller til Samfundene, er endnu i Rusland lige saa mangelfuld som hos os. Det bevirker, at det nye Ruslands Ledere er bleven Slaver af det vidunderlige Apparat, de har skabt. Kommunisten Ilja Ehrenburg har i sin Roman: 10 H. K. skildret, hvorledes Menneskene bliver Marionetter under Automobilets mystiske Magt. Paa samme Maade er det gaaet Kommunisterne i Rusland.

Vigtigt er det at gøre sig klar, hvilken Stilling Vesteuropas Arbejderbevægelse bør indtage overfor Rusland. Bidrag til Klaring af dette Spørgsmaal er givet dels af Ernst Christiansen i en interessant Kronik i Social-Demokraten for 11. Juli i Aar om Statskapitalismen som Overgangsform fra Kapitalisme til Socialisme og dels af Kautsky, Otto Bauer og Friedrich Adler i Socialisten Nr. 1, 2 og 3 i Aar. Det maa I ubetinget læse. Men iøvrigt gælder det, at ligesom Vesteuropas Problemer hovedsagelig maa bedømmes og løses ud fra Forholdene her, saaledes maa Rusland bedømmes ud fra de derovre givne Forhold. Diktaturet og Statskapitalismen er groet frem af Nødvendigheden, og af Nødvendigheden har man gjort en Dyd.

Du har afgjort Ret i, at vi maa vide Besked, bl. a. for virksomt at kunne bekæmpe de Folk, som under Henvisninger til Rusland, oftest uden at vide eller forstaa, hvad der foregaar derovre, søger at splitte og nedbryde, hvad Arbejderbevægelsen hidtil har bygget op her. Stalins Ord om et lignende Problem har ogsaa Gyldighed hos os: »Førerskabets Kunst er en alvorlig Sag. Man maa ikke blive bag efter Bevægelsen, for det betyder, at man skilles fra Masserne. Man maa heller ikke komme for langt foran, for da taber man Forbindelsen med dem. Den, som vil lede en Bevægelse og samtidig opretholde Forbindelsen med Millionmasserne, maa føre en Kamp paa to Fronter — baade mod dem, som kommer bagefter, og mod dem, som gaar for hurtigt frem«.

A. Dubois:

Plovfuren.
(Med Tilladelse af „Der Bucherkeis“.)

KNUTH BECKER

AF H. C. HANSEN

Indtil for ganske kort Tid siden var *Knuth Becker* en ret upaaagtet Digter, der næppe var særlig kendt udenfor en snævrere Kreds af literært interesserede og udenfor en stor Del af den socialdemokratiske Ungdomsbevægelse. Indenfor denne Bevægelse er Knuth Beckers Digte anvendt ved mange Lejligheder; man satte stor Pris paa hans ramsaltede Lyrik, der aabenbarede en Digterpersonlighed af andet Stof end sædvanligt, og man ventede paa en ny *Digtsamling* i den Overbevisning, at man der vilde finde nye stærke Udtryk for Tanker og Meninger, der ogsaa er Arbejderungdommens.

Det blev ikke Digtene, der gjorde Knuth Becker kendt i langt videre Kredse og slog hans Navn fast i alle literaturinteresserede Kredse. Og hans nye *Digtsamling* er endnu ikke kommet. Det var hans store Bog »*Det daglige Brød*« — Bogen om Handelsmanden Götsche og Drengen Kaj —, der med eet Slag gav ham en Rang blandt vore allerbedste Skribenter. Forsaaavidt var dette en Overraskelse for mange. Vel havde Knuth Becker offentliggjort en ypperlig Skitse i den paa Woels Forlag udkomne »*Ny Ungdom*«. Skitsen hed »En anstændig Pige« med Undertitel »*Fra Moralens 64*« og er fremragende; dens Familieskab med »*Det daglige Brød*« er umiskendelig. Men den gav dog ikke Løfte om en saa ypperlig Bog som »*Det daglige Brød*«, en saa overraskende lødig og rig, saa ægte menneskelig Bog, der *maatte* betage og rive med.

Knuth Becker er i sine Digte Satiriker, sylskarp, æggende, eller hadefuld voldsom. Han har blandt sine Digte saadanne, der

rusker op ved deres voldsomme Udtryk. Ord, der ikke anvendes i »pænere« Digte, anvender Becker ofte og gerne! Undertiden ogsaa for rigeligt. Den, der skriver disse Linier, spurgte engang Becker — efter at have læst et af hans utrykte Digte »Hilsen til Mussolini«, hvori forekommer saadanne Udtryk, at et ihvertfald ikke lader sig læse op i en Forsamling — hvorfor han brugte saa stærke Udtryk. Becker gav det for ham karakteristiske Svar: »Naar andre kan sige det, kan jeg vel ogsaa skrive det!«

Hans Digte er ikke tom Æstetiseren eller musikalsk Ordleg til Glæde for en lille udvalgt Kreds. Han vil noget med det, han digter. Der er Harme og Had, Bitterhed og Bidskhed bag Ordene. Eller der er ægte menneskelig Medfølelse og dyb Forstaaelse for det almenmenneskelige. Da han fornylig skrev nogle polemiske Bemærkninger i »Rød Ungdom«, forekom der bl. a. ogsaa nogle Bemærkninger om, at der »midt i Kampen og mellem de benzinfisende Lastvognes Larm« maa være Raad til en Digtning om »Ensomhed og Eros og Længsler og Skumring«. Becker har selv skrevet Digte herom, om end det er de krasse og ætsende, der huskes.

I 1916 udkom Beckers første Digtsamling »Digte«. Det første Digt »Guldkalven« hører til Samlingens bedste, skrevet som det er i Krigstiden og under Indtryk af den vilde Spekulation, denne medførte:

»Da Europa stod i Flamme,
Slægt paa Slægt fik Død og Grav,
aa, som denne Vold og Jammer —
Gud ske Lov — i Kassen gav.

Medens Rædslen som et Mene
Tekel Ufarsin har lydt,
har man tænkt kun paa at tjene,
har man prakket, tusket, snydt.

Mens Europa sygt og saaret
ser sit eget Dødsflag hejst,
har man dér en Guldkalv kaaret,
har man dér en Afgud rejst.

Den Grundtone, der gaar igennem mange af hans Digte, er Hadet mod Krigen — en Tone, der allerede er anslaaet i den første Samling, og som senere klinger stærkere og stærkere, saaledes at man med Rette kan sige, at Becker er vor ypperste antimilitaristiske Digter i Øjeblikket. — I Silhouetter II sammenligner han i Digtet »Værnepligt« tre Grise, der bliver mærkede og ført til Slagtehallen, med 3 Karle, der indkaldes til Krigstjeneste. Togene ruller til Fronten med disse Mennesker, de fragtes som Grisene af Sted til Slagtestederne — og her:

Tre Karle, de ligger og tænker —
 aa, En paa en Arm,
 og En paa en Nakke fra Bakken,
 og En paa en Barm.

Tre Karle, der ligger og fløjter,
 af Ungdom og Kraft — — — —

— — — — —
 tre Hjerner mod Voldene sprøjter
 som Blewer og Saft —

Raat og usminket faar han sagt, hvad han vil. Der er ingen blødsøden Udenoms-
 snak, ingen Forsøg paa at iklæde Rædslerne forsonende lyrisk Klædebon. Naar
 Frankrig taler om Faren ved, at Tysklands Befolkningsmængde øges saa stærkt, at
 dette Land i 1950 vil have 79 Mill. Indb. mod Frankrigs 40 Mill., skriver Becker
 et bidende Digt »Jert Land mangler Kød til at slænge paa Veje og Marker«. Og
 i sit kendte Digt »De andre de ordner din Død«, vender han sig til Nutidens Ung-
 dom for at faa den til at forstaa det Vanvid, der er i Opmarch, medens Ungdommen
 er midt i »en Ordstrid om Slips og om Hatte«.

Aah, havde du bare lidt Tid til at tænke,
 imedens du lapper din Ford,
 nu blander og gir man derude i Verden
 de kommende Kriges Kort.

O, Ungdom, der svirrer som Møl omkring Lyset
 i Stræbet for Fest og for Brød,
 imedens du selv har saa travlt med at leve,
 de andre de ordner din Død.

Vor hjemlige Sang for alle Skolebørn om Heltene, der faldt i Sønderjylland og
 nu »slumrer sødt i Slesvigs Jord«, omdigter han og sætter i Stedet for den lyriske
 Sandhedstilsøring de brutaleste Udtryk for raa Realitet:

Skøn er Døden, som I fik ...
 flækte Pander, sprængte Tarme
 mellem Søl og Træ og Blik
 raadnet bort fra Livets Varme,

I skal trøstes i jer Nød,
 slukte Skæbner, raadne Kroppe,
 forgæves eders Blod ej flød,
 Se, vi fester dog heroppe!

Mere voldsomt kan det ikke siges. Digtet vender sig i sit ubændige Had mod dem, der vil omgive Krigens Rædsler med Romantikens Rosenduft, de samme, som har Medansvaret for Verdenskrigens Vanvid og for »Den store Retræte«. Menneskene, der er blottet for Idealer. Menneskene, der saa Fanernes gyldne Inskriptioner om Frihed og Fred blive til straalende Løgne og Digt. Der saa Hyklernes Mylder, Præsternes Vantro og Kvindernes Hulken. Her kommer denne store Retræte, engang rustet til Kampen og Stormen, nu blot »paa Vej mod sin Kirkegaards Møl og Orm«:

Her kommer den store Retræte,
et eneste hinkende, dødsdømt Tross,
Akkordernes ormædte Horde,
det evigt forbandede Menneskeross.

Da Pontoppidan fremsatte sine Udtalelser om Krigen som et Foryngelsens Bad, skrev Becker et Digt af samme Navn, bidende satirisk og realistisk. Pontoppidan har vel fortrudt sit Udtryk, siden han nu sidst var med i Kommunisternes Antikrigssvindl!

Et endnu utrykt Digt, »Nu ved jeg, Gud«, hører ogsaa til hans fremragende, særprægede Digte. Han ved deri, hvorfor Tyskland tabte Krigen. Det var en Fejl, at de laa og bad til Gud og bad ham hjælpe, »de skulde knælet ned og bedt *Gesellschaft Krupp!*«

Som Antikrigsdigter er han den første og den bedste. Aaben, ærlig og hensynsløs.

Men han har ogsaa Digte af anden Støbning. Kærlighedsdigte, der viser et følsomt, men samtidig frodigt og naturbestemt Sind, smukke Digte om Naturen. Dybt menneskelige Digte om den gamle Bedstemor (Fru Paysen fra »Det daglige Brød«). Det skærer ham i Hjertet, da hun skal begraves. Snedkeren er kommet og har lagt hende i Kisten, og Laaget kommer paa:

Tre, fire forbitrede,
syngende Smeld —
jeg tro'de, de kunde
ha slaa't mig ihjel.

—
En Skrue skal bide
for ret at ta' ved,
den første i Kisten,
aa nej, som den bed.

— —
Den næste, der dreves
i Ligkistens Laag,
den drev mig paa Loftets
den fjerneste Krog.

Og der er det smukke Digt »To Barnesko«, hvori han gør op med den svundne Tid. De to Barnesko faar ham til at tænke paa sin Barnetro og sine Barndomsdrømme, som han har mistet.

Nu staar I der med revnet Læ'r,
to Barnesko, to Barnesko,
og jeg staar vokset fra jer her
med ingen Drøm og ingen Tro.

En Dag I blir i Asken smidt,
to Barnesko, to Barnesko,
og jeg, jeg naar nok li'saa vidt.
To Barnesko, to Barnesko.

*

Der er Digte, der minder om Bergstedt, men dog er helt selvstændige. Satiristiske tegner de Smaaepisodes for os eller lader os i korte Rids ane et helt Menneskelivs Forløb og Indhold. Der er Udfald mod Præster og Kirke. Der er Digte om Veksler og Fallit og alle de smaa Fortrædeligheder, Dagligdagen giver. Og der er blandt andet Digtet om Pe Lyn, der fik Gaard og Peng i Arv, men riglig lidt med Ryg og Marv, og som i Stedet lægger sig et Valgsprog til: »Aa hwa, to ski, to hwa, een ska jo snart herfra«. Det er et rigtigt lunt og ægte jydsk Digt.

Men lad disse smaa Udpluk være nok; de viser, hvor værdifulde hans Digte er, og hvor store Felter hans Evner spænder over.

— — —
Et Skuespil har han ogsaa skrevet: »I, som præker«. Det er tilegnet »i Ærbødighed og Glæde alle ugifte Mødre, som er Mødre for deres Børn«. En Komité til Sædelighedens Fremme blandt Ungdommen er taget paa Kornet, men Bogens Hovedfigur, der udtaler Forfatterens Meninger om de ugifte Mødre, er lidt for grovt tegnet. Det er en Jordemor, der bander som en Tyrk, gaar i stor Kavaj og Sydvest og ryger Shagpipe. Men Skuespillet river med ved de mange sunde og rigtige Synspunkter, det giver Udtryk for og ved den sikre Karakteristik af en Række Mennesker fra den lille By.

— — —
Og saa »Det daglige Brød«. En af de bedste Bøger, der i mange Aar er skrevet herhjemme. Saa ukunstlet og saa kunstnerisk højtstaaende, saa ægte og sand menneskelig: Den af en ond Skæbne ramte Handelsmand Götsche, Indbegrebet af Ærlighed og Godhed, men helt uden Forstaaelse for det, der rører sig i Drengen Kaj. Hans Kone Sofie, der den renespilleme synes, at Götsche er den sødeste Mand i Verden, og som aabenbarer en Naivitet, der nærmer sig det smaatosede. Fru Paysen, den

gamle Bedstemor, der elsker Kaj over alt, og som i sit morsomme, gebroknede Sprog ofte levendegør Minderne fra den svundne Tid. Og Kaj, Drengen, der er Bogens centrale Figur, fantasirig og godhjertet, stejl og beregnende, men altid misforstået. — Dette er kun faa af Typerne. Det vimler med rigtige levende Mennesker i Bogen; der er Skildringer, som er helt fortræffelige som f. Eks. den af Dyrskuet. Der er mere Børnepsykologi i denne Bog end i mange højtidelige teoretiske Bøger. Man venter spændt paa den Fortsættelse, som maa komme.

»Det daglige Brød« har slaaet Knuth Beckers Navn fast i den danske Offentlighed. Han er med eet Spring rykket frem i den allerførste Række af danske Forfattere og har med sin nye Bog beriget den danske sociale Literatur.

Hedloff:

Ved Vinduet.

(Med Tilladelse af „Der Bücherkreis“.)

DE ARBEJDSLØSE OG HØJSKOLERNE

AF VILHELM SCHRØDER

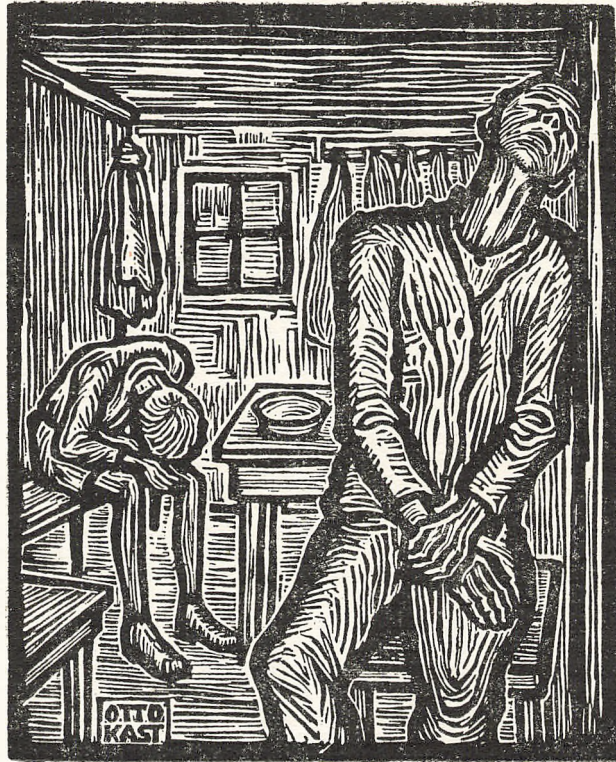
Der er i de senere Aar blevet talt og skrevet meget om »de arbejdsløse og Højskolerne«, om hvorvidt det er rigtigt eller ej at de arbejdsløse kan faa gratis Ophold paa en eller anden Højskole.

Som bekendt kan ethvert Medlem af en statsanerkendt Arbejdsløshedskasse faa Understøttelse til Højskoleophold fra Arbejdsløshedsfonden — forudsat at der er ekstraordinær Arbejdsløshed indenfor vedkommende Fag. — Denne Bestemmelse blev staaende efter at den ekstraordinære Arbejdsløshedsunderstøttelse blev ophævet i 1927, og foranledigede, at endnu flere arbejdsløse end tidligere tog paa Højskole i Stedet for at ligge Forældrene til Byrde eller gaa Tiggergang til Hjelpekasserne etc.

Højskolerens Ønske havde længe været at komme i Forbindelse med Byungdommen; men det var ikke paa den Maade man havde tænkt sig det; en Del Højskoler kom nu i en vanskelig Stilling, for Bønderne blev betænkelige ved at sende deres Børn paa de Højskoler, hvor de kunde risikere at komme sammen med de arbejdsløse, efter deres Mening simple Folk, der ved Misbrug af offentlige Midler tog paa Højskole (som om der er Forskel paa at faa Understøttelse fra Amtet eller fra Arbejdsløshedsfonden), men paa den anden Side viste der sig her en Lejlighed for mange Højskoler til at redde sig ud af nogle vanskelige Kriseaar.

Vi unge Arbejdere har kun Grund til Taknemlighed over for den Velvillighed, Samfundet har vist os i disse vanskelige Arbejdsløshedens Aar. Med Hensyn til Understøttelsen, er der dog Ting, som burde være anderledes, særlig for de Arbejdere, der ikke har 3 Aars Medlemsskab; disse kan kun oppebære 52 Kr. pr. Md. fra Arbejdsløshedsfonden, og Amtsunderstøttelsen skal søges saa lang Tid før Skolen aabner, hvor paagældende maaske har Arbejde og ikke tænker paa at blive ledig til Vinteren; naar dette saa sker, er vedkommende afskaaret fra at tage paa Højskole den Vinter. Arbejderne i Byerne kan ganske vist faa ekstra Hjælp fra Hjelpekasserne, men det er ogsaa kun i Byerne at dette lader sig praktisere, — paa Landet er Hjelpekasserne lig Nul i den Henseende. Uden at anstøde nogen, kan man vist dristigt gaa ud fra, at de fleste unge Arbejdere paa Landet trænger i høj Grad til et Højskoleophold; derfor burde de arbejdsløse paa Landet være ligestillet med dem fra Byerne angaaende Understøttelse til Højskoleophold.

I flere Byer har Hjelpekasserne i de senere Aar ligefrem eksporteret de arbejdsløse ud paa en eller anden Højskole, for tildels at unddrage sig Understøttelse til disse og lade Arbejdsløshedsfonden betale. Her melder Spørgsmaalet sig: Er det rigtigt at hente de arbejdsløse fra Gadehjørnerne og sende dem paa Højskole? Dertil kan der svares baade Ja og Nej. Mange af disse unge Mennesker er blevet sløve og dvaske af Lediggang, de er blevet udskudt af Samfundet, derfor føler de sig tilovers paa Jorden. De tager da paa Højskole for at overvintre; en Del af dem overvintrer desværre ogsaa, men de fleste vaagner op til nyt Liv, kaster sig over Arbejdet med Lyst og Interesse og glemmer at de er arbejdsløse. Jeg husker saaledes endnu tydeligt nogle af Finansminister Bramsnæs' Ord i hans Aabningstale ved det første Vinter-

Otto Kast:

Arbejdsløs.

Se — nu gaar Dage forbi i rasende Tempo og hølsende Fart
er vi da fordømt til at sidde i Krogen, mens
Bordet staar ribbet og bart.
Er vi da dømt til at sygne i Sløvhed og tære
paa Musklernes Kraft.
Nej — for endnu er der Brug for de Næver,
der sidder saa prægtig paa Skaft.
Oskar Hansen.

kursus paa Roskilde Højskole: »Unge Arbejdere, de fleste af jer er kommet her fra en kortere eller længere Arbejdsløshedsperiode, hvor I er blevet bitre i Sindet, og mange af jer har maaske været ved at opgive Kampen for Livet; men glem den onde Tid, glem at I er arbejdsløse; her paa Skolen ligger der Masser af Arbejde, som venter paa jer!« — Jeg tænkte i mit stille Sind, han kan sagtens staa der og sige, vi skal glemme vi er arbejdsløse; men jeg tør paastaa, at det skete for de flestes Vedkommende.

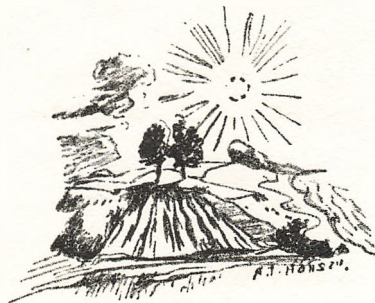
Der er braadne Kar i alle Lande, en Del faar ikke det ud af et Højskoleophold, som andre maaske vilde have faaet; men mon vi ikke godt kan gaa ud fra, at dette Onde snildt kan opvejes ved den Rigdom, den energiske arbejdsløse kan tilegne sig. Højskolen er i Sandhed som Forstander Gammelgaard saa tit har sagt: Skolen for Livet.

En Ting bør slaas fast, at de daarlige Elever, de som har kunnet undvære Skolen, og Skolen dem, de burde forhindres i at komme der oftere.

Vor Tids unge Arbejdere — der er dog heldigvis adskillige Undtagelser — er i den Grad paavirket af Forlystelsesyge, Spillelidenskab, daarlige Bøger og Ugeblade, at de ikke tænker ret meget paa at dygtiggøre sig, at ruste sig i Kampen for Livet. Mange tror, at naar de blot er Medlem af en Forening, saa er alt nok, saa har de gjort deres Pligt. De mangler i høj Grad Tro og Tillid til sig selv og den Stand, de tilhører; de slaar sig som Regel til Ro med den Tanke, at det gaar nok alt sammen uden deres Hjælp.

Her har Højskolen en stor Opgave at løse; men for at dette kan ske, maa den søge at forstaa de unge Arbejdere, den maa følge bedre med Tidens Udvikling, maa bort fra den gamle sentimentale Verden; den maa søge at udvikle den enkelte Elevs Personlighed, den maa tilegne sig en reel Forstaaelse af den menneskelige Nødvendighed af Arbejdernes Kamp, dens Principper, dens Maal, en dybere Forstaaelse af Socialismen.

Højskolens egentlige Gerning har altid været og skulde vel ogsaa vedblive at være i de Samfundslag, som stræber hen imod Menneskeret og et menneskeværdigt Liv; vi kan trygt paastaa, at de borgerlige, kristelige Højskolers Oplysningsarbejde er forældet, det kan ikke staa for Kritik over for Nutidens Realiteter; de er kommet bort fra den Gerning, der har været den væsentligste. Her maa, som sagt, en Omordning finde Sted, for at Arbejderne kan være tjent med disse Højskoler, men inden dette sker, vil der sikkert gaa lang Tid. Det bedste var derfor, om vi kunde faa endnu flere Arbejderhøjskoler, der kan modtage den kundskabstørstige Ungdom og fostre en ny Tids Arbejdertype — hjælpe den frem og opad imod kulturel og økonomisk Frigørelse.

Grulich:

*To røde Falke — Venskab.
(Med Tilladelse af „Der Bücherkreis“.)*

ARBEJDERSANG

AF OLUF BERTOLT

Fortidens Arbejdssang er stilnet af. — Den Sang, som Arbejdets egen Rytme igennem Tiderne har udløst, under mangfoldige Former, fra Kværnsange til Spindeviser, fra Sømændenes Hiv-ohoj-Chantie til den evigglade Kobbersmeds taktfaste »Slagsang« — den Sang er gaaet under i Storindustriens Fabrikarm. Tyskeren Karl Bücher og Svenskeren Cederschiöld har sat smukke Mindesmærker over den afdøde i deres Bøger »Arbeit und Rhythmus« og »Rytmens trollmakt«. Ikke nok saa mange Bønnelycke'ske Lovprisninger af Stempler og Staal i frie eller bundne Vers kan kalde den forstummede Arbejdssang til Live igen. Om den vil vælde frem paany under en anden Arbejdsordning, under andre Samfundsforhold, hvor Arbejdsglædens Problem har fundet sin Løsning — det er et aabent Spørgsmaal.

Men en ny Slags Sang har afløst Arbejdssangen, nemlig *Arbejdersangen*. Det er den, der lyder, hvor Arbejdere samles til Møder og Fester, det er den Sang, til hvis Ord og Toner Arbejdeme først blev samlet og kom i Fodslag som en *Arbejderbevægelse*. I Sangen har Arbejderklassens Tro og Idealer, dens Selvtillid, dens Vilje til Fremgang, til materiel og aandelig Frigørelse, til menneskelig Livsudfoldelse, fundet nogle af sine stærkeste og mest rammende Udtryk. Og omvendt har Arbejdersangen tilført Bevægelsen ny Styrke og Løftelse, saa sandt som Bjørnson har Ret, naar han siger, at »Sangen forener, idet den fortoner Mislyd og Tvivl paa sin straalende Gang — Sangen forener, idet den forsoner kamplystne Kræfter i samstemmig Trang.« — —

Saadan omtrent — lidt for svulstigt synes jeg nu — begyndte jeg forleden et Foredrag, jeg var bleven opfordret til at holde i Radioen i en Serie: »Hvad vi synger«. Titlen paa mit Foredrag var *Arbejderbevægelsens Sange*. Da det skulde tjene som Indledning og Kommentar til nogle Sange, Operasanger Chr. Frederiksen skulde synge, og det derfor blev hugget over i flere Stykker, og det tillige mere var henvendt til den Del af Lytterne, som *ikke* i Forvejen kender noget til Arbejdernes Sange, end til de Kammerater, som saa udmærket kender til dem, duer Foredraget ikke som Helhed i et Tidsskrift, som »Arbejderhøjskolen«. I sammentrængt Form skal jeg dog gentage noget af det, jeg sagde forleden og desuden føje noget mere til.

Der er sikkert ogsaa blandt vore egne Kammerater mange, som ikke har tænkt over, hvilke Bestanddele vort Sangforraad bestaar af.

Ikke alt, hvad Arbejdere synger, er Arbejdersang. Naar Maleren stryger Loft i en stor, tom Sal, og Genlyden faar hans spæde Stemme til at lyde som en Carusos Røst — maaske som »den lille Carusos« — saa er det snarere en Sang fra en Tonefilm eller en Revy, han forlyster sig selv med, end det er en Arbejdersang. Naar den fynske Landpost en Sommerdag, efter at det sidste Brev er afleveret, traver eller cykler ad Hjemmet til med en Sang paa Læben — for de fynske Landpostbude er sangglade —, saa er det snarere: »Jeg elsker de grønne Lunde« han synger, end det er en Arbejdersang. Og ingen bør gaa i Rette med dem for det. (Her skal jeg undlade at fordybe mig i Betragtninger over den nationalistiske Paavirkning, vi er ude for gennem Børneskolens Udvalg af Sange, og dennes varige Virkninger langt op i Aarene.)

Arbejdersang er det, som Arbejdere synger — subsidiært *burde* synges — i Fællesskab, naar de optræder som et Kollektiv.

En egentlig Arbejdersang, fælles for hele Arbejderklassen, kunde da ogsaa først opstaa sammen med eller efter, at Begrebet Arbejder og Arbejderklasse opstod. Og det skete gradvis her i Landet op gennem den første Halvdel og navnlig Midten af forrige Aarhundrede. Gradvis smeltede Lavtidens Svende, Fabrikarbejderne i Merkantilismens »Manufakturere«, ogsaa kaldet Arbejdskarle og Daglejere, Borgerskabets Medhjælp af Tyende, sammen til en Fjerdestand, der efter Næringsfrihedens Indførelse og Industrialismens Gennembrud her som andetsteds sank ned til at blive en udbyttet Underklasse, et undertrykt Proletariat. Her i Nødens Fællesskab kendte den ene sig selv i den anden — de var ikke længere »Professionister«, de var alle Lønarbejdere, Arbejdsmand, Arbejdets Mand, med fælles Kaar og fælles Modstandere — og derfor ogsaa fælles Sang.

De Sange, som gennem Aarene er opstaaet og taget i Brug for kortere eller længere Tid, kan tælles i Hundredvis. Men de hyppigst sungne, Yndlingssangene, Slagsangene, om man vil, har vel aldrig udgjort mere end et Par Snese eller saa, og Nutidens levende Arbejdersang udgør næppe mere. Ser man nærmere paa den Kreds af Sange, som har hævdet sig til nu, vil man se, de falder i forskellige Grupper, hvoraf nogle er ældre, andre nyere tilkomne.

At der gaar et Stykke Tid mellem Produktionsforholdenes Forandring og den »ideologiske Overbygning« Tilpasning derefter, viser sig klart i Sangene. Længe efter Lavtidens Afslutning vedblev de gamle Toner at lyde i Arbejdersangen om »vi gamle Svende med det svære Skæg — faldera«, om Haandværksmanden, der »har det godt,

selv om hans Hjem er intet Slot« o. s. v. De gamle Haandværkerviser vedbliver at faa Efterfølgere langt ned i Tiden. A. C. Meyer har skrevet adskillige. Og især har to Forfattere skænket deres Fagfæller et stort Fond af Sange, det er Carl Gran og Martin Olsens *Snedkersange*, som Snedkerforbundet for 3—4 Aar siden udgav i et nydeligt Udvalg.

En anden Art af Sange er dem, der stammer fra 50'ernes og 60'ernes »Arbejderforeninger«. Det var Foreninger, hvori Borgerskabet samlede Arbejderne for at bringe dem den Oplysning og »Dannelse«, som de mentes at ha godt af, og for at gøre dem begribeligt, at Overklassen ret beset kun vilde Arbejdernes Vel. Her var det Mænd som Rimestad, Erik Bøgh, Peter Faber, der gav Tonen an. Robust Gemytlighed og Klappen paa Skulderen. Typisk for denne før-socialistiske Arbejdersang er »Den jævne, simple Arbejdsmand« (= Arbejder) af W. Rantzau (egentlig A. W. Andresen), som udgav Sangen blandt andre Skillingsviser, kaldet »Døgnfluer«. Den har dog overlevet Døgnnet og synges forstaaeligt nok endnu, idet Sangen taler smukt om Arbejdets Værd og om Arbejderen som den tjenende Broder, men den er helt igennem præget af Borgerskabets medføhlende Nedladdenhed, som allerede slaar ud i Titlen »De grove Hænders Nytte — eller en Tak til den danske Arbejder«.

En helt anden Tone har de Sange, der udspringer fra den socialistiske Bevægelses første Periode, som sætter ind i 1871 med Oprettelse af en dansk Afdeling af »Internationale«. Pariserkommunens Barrikader og Baal og blodrøde Faner slaar ud i den spæde danske Arbejderbevægelses Sange. Hyppigt forekommer Hentydninger til Stormen, der er kommen sydfra og paa sin Vej fra Syden op til Norden har

omstyrtet Troner
bortvejret Kroner,
vakt af Dvale Mand og Pog,
sønderrevet Trældomsaa
og skræmmet Tyranner.

Melodierne var tit franske: Marseillaisen f. Eks. Den rigtige Marseillaise blev oversat til Dansk allerede 1793 af P. A. Heiberg; den blev vel nok sunget i Arbejderkredse i 70'erne. Men nu skrev den unge Typograf Emil Wiinblad i 1872 sin »Arbejder-Marseillaise«, som Tyskeren Jacob Audorf i 1864 havde skrevet sin. Andre franske Melodier, der nu vandt Indpas, var »La Parisienne« og »Girondisternes Døds-march«. Forfatterne til de nye Arbejdersange var bl. a. *Toucher*, *Alfr. Jørgensen*, Redaktørerne *Saxo Wiegell*, *Fr. Hertz* og først og fremmest *Ulrik Peter Overby*. Paa hans Grav paa Assistens staar med Rette: »De fattiges Digter«. Han

var Kopist i et af Ministerierne og blev, da han var over halvtreds, grebet af den nye Arbejderbevægelses Ideer og skrev fra 71 nogle af dens populæreste Sange. Han havde tidligere skrevet Duftvaudeviller og Sange i Fyrrernes Stil, men sadlede nu om. Han kom aabenbart til den Slutning, som Reinert Torgeirson udtrykker i Verset:

Vor Sang skal ikke være kæln Toner
om vege Hjerter og om ømme Smil
til Skæmt og Glæde der, hvor Pragten troner
i Overdaadighed og yppig Stil.
Vor Sang skal raabe til de tætte Skarer
i Grubens Mørke og Fabrikkens Damp,
vor Sang skal være de tændende Stridsfanfarer,
som kalder Masserne ud til Dagens Kamp.

En saadan Stridsfanfare for Arbejderbevægelsen blev hans Socialistmarch, »Snart dages det Brødre«, som til en Melodi af Chr. Joseph Rasmussen vandt Udbredelse fra den første Gang, den blev sunget med stormende Begejstring i »Internationale«s Mødelokale i Kirkestræde. Ogsaa andre af hans Sange: »Enhver, som har traadt sine Børnesko«, eller: »I Flugt gaar Tiden over Livets Bølge«, hører til de mest sungne den Dag i Dag. Det Billede, der heri tegnes af Arbejdernes Liv og Kaar, kan synes vore Dage overdrevent, Sort i Sort: »Vor Arne er kold og vort Hjem kun et Skjul for Trængsler og Tvedragt og Savn« — eller: »Det Barn, som blev svøbt i en pjaltet Klud og ammet ved Ulykkens Barm«. Men det er ikke forvrænget. Det giver netop en Forestilling om den Nød og de Trængsler, der knugede Arbejderklassen i 70'ernes Begyndelse. Det var ikke overdrevent, naar det hedder: »Jorden saa aldrig saa usselt et Kuld som det, der paa den nu har Hjem«. Det var ikke uforstaaeligt, naar dette Kuld følte, at »os levnes kun Hadets den ulmende Glød«, og at Socialismens nye Evangelium forekom dem som »en dejlig Stjerne med Haab og med Trøst i det fjærne«. I den lille Menighed, der samledes om Pio, Brix og Geleff, blev der sunget, som var det Frelsermøder, den holdt. Et Antal Arbejdersangforeninger blev stiftet og døbt med Navne, der ogsaa klinger af fransk Revolution: »Lanternen« eller »Den røde Stjerne« — og gennem deres Virksomhed naaede Sangene snart videre ud, — og trak flere til. Man sang sig sammen og bekræftede gennem Sangen sit Sammenhold og sin enige Beslutning om ej mer at ville taale Foragt og Nød, — nej, »med Socialismen Sejer eller Død«, som det hedder i Fr. Hertz' »Arbejderstandens Honnørmarch«.

Af Arbejderbevægelsens Sange udgør Sange som de her omtalte stadig Hovedstammen. I de følgende Aaringer skyder Arbejdersangen mange nye Skud. Kampen

mod Provisoriet sætter sine Spor i en Række Grundlovssange, nogle af dem i Stilen: »Ned med Estrup, Scavenius og Ravn«. De fleste af dem har ikke kunnet varigt hævde sig. Den voksende Sammenslutning og Fagbevægelsens stedse større Rolle afsætter en Del mere fagligt prægede Sange, Sange om Kammeratskabet og en Del Sange, hvori Skruibrækkeren udleveres til Foragten.

En af de flittigste Forfattere er i den Periode S. Kjeldskov, og nu faar ogsaa i 80'erne A. C. Meyer sit Gennembrud som den danske Arbejderbevægelses Troubadour. A. C. Meyer er ingen Hadets Mand. Han besynger Arbejdets Vaar, han besynger Arbejderhæren — for nu er den lille Menighed vokset til en Hær —, som marcherer fremad under Broderskabets Fane mod den vinkende, lysegrønne Sejrens Krans. Betegnende for hans Tanker og Tone er det, naar han i »Fanetog« siger:

Skjul jer ej bag Vindvets Piller
 Borgermænd og fine Fruer,
 Folket, som paa Pladsen stiller,
 ikke Landets Lykke truer;
 thi den Haand, som Fanen holder,
 er til Livets Daad bestemt,
 og i Fanens dybe Folder
 er Retfærdigheden gemt.

Og den Tone vakte Genklang i den Arbejderbevægelse, som fra Slutningen af Aarhundredet og fremefter oplevede og erfarede Sammenholdets Magt. Var han i Almindelighed Arbejderbevægelsens Troubadour, saa blev han i Særdeleshed Majdagens Sanger. Fra 1890 blev i alle Lande den 1. Maj fejret som Arbejderklassens særlige Højtidsdag, da man demonstrerede for kortere Arbejdstid og bedre Kaar i det hele taget. Blandt Arbejdersangene indtager Majsangene, skrevet til og sunget paa 1. Maj-Dagen, en særlig og fremtrædende Plads. Se A. C. Meyers »Første Majdag, Blus og Brande« (1891) eller »Faldne er nu Vintrens sidste Skranker« (1890), »Se Livet staar genfødt« (1921) — eller til Sammenligning Stuckenbergs og Aakjærs Majsange.

Stødet til Majdemonstrationerne udgik fra 2. Internationale (1889). Gennem dennes Kongresser og hele Virksomhed knyttedes de forskellige Landes Arbejderbevægelse nøjere sammen, og dette Kammeratskab tværs over Grænserne kom ogsaa til Orde i Arbejdersangen. Først og fremmest gennem en fransk Sang, »Opbruddets Sang«, som var skrevet af et Medlem af den gamle »1. Internationale«, *Eugène Pottier*, og som første Gang blev sunget af Folkemasserne i Paris, den Dag Kommunen blev proklameret, den 26. Marts 1871. Over Belgien vandrede Sangen ud i Verden,

og blev paa en Melodi af Flamlænderne Pierre og Adolphe de Geyter knæsat som en Slags Programsang for »Internationale« og regelmæssigt sunget paa Internationales Kongresser. Karl Marx' Datter fik den oversat paa Engelsk. I 1902 er den oversat til Svensk (af H. Menander). Og da Internationale nu skulde holde sin Kongres i København 1910, skrev A. C. Meyer en Tekst til Melodien og lod den indgaa i den Kantate, der blev sunget ved Kongressens Aabning i Koncertpalæet den 28. Aug. »Da man naaede til denne pompøse Slutningsmelodi,« skriver Social-Demokraten Dagen efter, »rejste først Franskændene sig uvilkaarligt og derpaa hele Forsamlingen. Staaende nynnede de alle med, hver paa sit Sprog, medens Øjnene duggedes af Begejstring.« Den blev derefter ved Siden af »Socialistmarchen« vor mest sungne Sang, »Internationalsangen«, som man synger staaende — og som man helst skal kunne udenad. A. C. Meyers tre Vers var mere en Gendigtning, for ikke at sige Omdigtning, end en egentlig Oversættelse. Den blev Aaret efter foretaget af Hans Laursen. Naar man i den senere Tid har kunnet overvære formelige Sangerkampe mellem yngre Kamerater, der sang Hans Laursens Tekst, og ældre, der paa samme Tid sang A. C. Meyers, saa kan det kun opfattes som dumt Vigtigmageri fra de førstes Side, svarende til den Mani at sætte kunstige Tremulanter paa en jævn Melodi. A. C. Meyers Tekst: »Flyv højt vor Sang« er den danske »Internationale«. Dens jævne Ord om, at vor Sang flyver ud over Grænsernes Hegn med Bud om, at vor Fane er et Fredens Tegn, med Melding om Haab og Tro paa Fremtidens Gry, lyder og er langt mere ægte i vor Mund end Franskmandens bombastiske Vendinger om Sultens Slavehær, om Lyn og Torden, om Guldets Konger og Mammons Ære. Men hvad der er langt vigtigere: En Internationalsang som en Nationalsang maa man kunne *huske*. Og A. C. Meyers tre Vers kan de fleste uden Bog, *alle* bør kunne den. Det bliver blot til Brummen og lalala for de fleste, der uden Sangbog stemmer i med Pottiers længere og i dansk Gengivelse sværere Sang. — — —

Jævnside med disse internationale Toner faar vor Arbejdersang nu ogsaa efter Aarhundredskiftet et dansk »folkeligt« Indslag. Arbejderbevægelsen er ikke længere blot en By-Arbejderbevægelse. — Det er Jeppe Aakjærs og Johan Skjoldborgs Tilskud og deres Elevers, som Anders Dolleris o. fl. (Borgbjergs »Ensomt Træ paa sorten Hede«). Det er Husmands- og Landarbejderbevægelsen, som nu faar sine Sangere, der priser Lyngens og Udmarkens Folk som Arbejdets Adelsmænd og Kulturens Soldater, og som giver Udtryk for en socialt betonet, ogsaa til Tider ret romantisk-*idyllisk* betonet Samhørighed med Hjem og Jord (»Mit og Marens Hjem«). »Jens Vejmand« og Husmandssangen »Med min Hakke, min Skovl og min Spade« er saadanne Arbejdersange, der en Tid i hvert Fald blev sunget ogsaa i andre Samfunds-

kredse, hvortil vel ikke mindst bidrog de kraftfulde Melodier af Carl Nielsen og Johannes Torrild. Landarbejderne fik denne herlige Sangforæring bragt gennem Carl Westergaards *Den nye Folkesangbog* (1909), senere døbt om til Landarbejder-sangbogen, en af de bedste Sangbøger, dansk Arbejderbevægelse har frembragt.

I Spidsen for hele denne Gruppe synes jeg staar Aakjærs Tyendesang: »Her kommer fra Dybet den mørke Armé«, som han skrev til Tyendebladets første Nummer 1907, og som siden Lægen Johannes Torrild skrev den fremragende Melodi til.

Arbejderbevægelsens internationale Karakter skulde imidlertid blive endnu mere understreget i Arbejdersangene. Gik der ved Verdenskrigen adskilligt — ogsaa af Forhaabninger til Broderbaandenes Holdbarhed — i Stykker for det ældre Slægtled, er det ligesom den yngre Slægt, det Kuld af unge Arbejdere, der vokser op og træder ind i Rækkerne i Krigsaarene eller omkring Fredsslutningen, desto stærkere føler Trang til at understrege, at »hele Verden er vort Fædreland«. Ungdomsbevægelsen gør sig nu gældende — virkende sammen med eller uden for den ældre Arbejderbevægelse, men med sin egen Karakter, sit eget Ansigt, vendt mer end den ældre imod Nationalisme og Militarisme. Og denne Indstilling sætter sit Præg paa et stort Antal af de Sange, som vi yngre allerhelst stemmer i. Forbindelsen med Udlandet optages og udvikles til en Grad, som aldrig før. Især plejes et livligt Samkvem med tysk Arbejderungdom, og adskillige tyske Sange vinder herigennem Indpas hos os. Først synges de paa Tysk, efterhaanden har de faaet danske Tekster, ikke allesammen lige gode, flere dog udmærkede (Harald Bergstedt: »Røde Ungdom, sund og stærk«, Fr. Dalgaard: »Vi vandrer Sol i Møde« for at nævne et Par Eksempler). Ogsaa andre Landes »Socialistmarcher« oversættes og kommer i Brug. — Nutidens Arbejdersang er langt mere mangfoldig og mangestemmig end den ældre. En Række yngre Digtere: Fr. Andersen, Hans Laursen, Fr. Dalgaard, Oskar Hansen, for blot at nævne nogle, Andersen-Gadstrup, Marinus Kristensen o. fl., yder hver deres Bidrag. Og Ungdomsbevægelsen bærer Sangen noget frem, Oplysningsbevægelsen med dens Foredragsmøder, Studiekredse, Højskoler endnu mere, *Arbejdersangbogen*, udgivet af A. O. F. i 1926 allermest.

Den nye Arbejdersang er ikke saa domineret af Foreningslivet og Demonstrationsformaalet, som den ældre var det. Ved Siden af Kampstemningen kommer andre Stemninger til Orde. Friluftslivet, Vandrebvægelsen i Naturen sætter sine Spor. Oplysningsarbejdet giver Stof til Sang (»Øg din Kraft og Viden, brug den for vor Sag«; Oplysningsange af borgerlige Gennembrudsmænd som Drachmann, Schandorph, Stuckenberg knæsettes). Hjemmet faar ogsaa sin Plads i Sangen, som Sangen (forhaabentlig!) sin i Hjemmet. Og Tidens Præg af Rastløshed paa den ene Side og

Arbejdsløshed paa den anden Side gør det forklarligt, at selve Arbejdet, den skabende Fryd og Fyraftensglæden betones paa en anden Maade i Sangen end tidligere. (Eksempler: Fr. Andersen: »Ungdom, det er Tider«, Oskar Hansen: »Naar et Dagværk er endt«.)

Allerede U. P. Overby siger i sin »Proletarvis« af 1872:

»nu kommer de mange og smaa,
og Marchen gaar fremad til Arbejdersang,
det kunne I stole paa.«

Hvad Sangen har betydet for Arbejderbevægelsens Fremgang kan ikke let overvurderes. Sangen har været en Appel, rettet udadtil, og ved den har Takten været holdt indadtil. Den har været og er endnu en Løftestang for Arbejderbevægelsen, som den har været det for andre store Folkebevægelser. Ved Sammenligning med andre Lande og med andre Samfundsklasser — hvad der ligger nær for Haanden — har man sagt, at vi Danske og vel især Arbejderne, ikke synger saa meget og saa gerne som f. Eks. Tyskerne og Svenskerne. Og det er vel rigtigt, at dansk Folkesind ikke er saa musikalsk som adskillige andre Nationers. Men naar man ogsaa har sagt, at Folkehøjskolebevægelsen og gennem Paavirkning herfra Landboerne i Almindelighed har lettere til Sang og ejer en frodigere Sang end Arbejderne og Arbejderbevægelsen, saa mener jeg, at det vel en Tid har været rigtigt, men det passer ikke mere. Og afgjort er det, at for ingen andre Bevægelser i Byerne (uden for Kirkelivet) spiller Sangen den Rolle som for Arbejderbevægelsen.

I Hjalmar Bergstrøms kendte Skuespil »Lynggaard og Co« er der til Slut en Scene, hvor man oppe fra Fabrikantens Stue hører Arbejderne nedenfor forlade Fabrikken i sluttet Trop under Afsyngelsen af »Snart dages det, Brødre«. Saa siger den gamle *Mikkelsen*, Lynggaards Svigerfar:

»Ja, den Opsang — den kender vi. Det er ogsaa en stor Fejl, Lynggaard, at I Arbejdsgivere ikke har en Opsang. Hvorfor gaar I aldrig i Procession og synger?«

Lynggaard: »Hvad skulde vi synge om?«

Mikkelsen: »Akkurat. Böse Leute haben keine Lieder!«

I det foregaaende er der peget paa nogle af de Elementer, der indgaar i den danske Arbejderbevægelses Sang-Forraad. Der kan udskilles ligesom forskellige geologiske Lag. Men det er maaske mere oplysende at se Arbejdersangen som en Afspjeling af hele Arbejderbevægelsens Historie: Fra et ringe Tilløb bliver den en bred Strøm, fra en afmægtig Skare, der raaber af Dybsens Nød eller truer med

voldsomme Ting, om den havde Magt som Agt, vokser den til en talstærk vidtforgrenet Folkebevægelse, en Kulturbevægelse, den største, Solen har set, som nu staar midt i Arbejdet for at rejse den Bygning, det »nye Folkehus«, som Arbejdersangen i skiftende Udtryk har afmalet som løftende sig i Kimingens Rand. — — —

Ny Tid kræver nye Sange, og vi har set, at der stadig er Grøde i Arbejdersangen. Der har været fremsat den Kritik — endda fra Rigsdagens Talerstol — at Arbejderbevægelsen, som gaar i Brechen for Fred og Folkeforsoning, for Afrustning — i sine Sange er yderst krigerisk, at de formelig stritter og lyner af Vaaben. Nu er dertil at sige, at mange af disse halv- eller helsymbolske Udtryk naturligvis har ændret eller mistet deres bogstavelige Betydning (omtrent som Sko»horn« o. l.). Men det er for saa vidt rigtigt, at den nye Arbejdersang i for høj Grad slæber omkring med en Sprogbrug (en »Terminologi«), der i vore Dage snarest hører hjemme paa et Musæum. I sidste Nr. af »Arbejderhøjskolen« er Arne Sørensen inde paa dette Forhold og kræver »Ørne« og »Fakler« og »Sværd« og »Skjold« kasseret til Fordel for en ny positiv Formulering grundlagt paa »Motor«, »Kran«, »Kul«, »Hvede«, »Dynamo«, »Tømmerstabler«, det nødvendige materielle Grundlag for et Arbejdersamfund.

Værre forekommer mig imidlertid den aabenbare Goldhed, som præger vor Arbejdersang med Hensyn til dens musikalske Dragt. Har Digterne overtaget en Del Sprogsymboler fra Bourgeoisiet, hvor meget mere har vi da ikke overtaget af Melodier. Mens 70ernes Sange ofte kom frem paa en ny Melodi, importeret ganske vist, men i Reglen »revolutionær« som Sangen, og indsunget gennem Arbejdersangkorene, saa blev de følgende Tiaars Sange uden videre fyldt paa kendte nationale Melodier: »Slesvig, vort elskede omstridte Land«, »Lang højere Bjærg«, senere »Ja, vi elsker dette Landet«. (I Arbejdersangbogen 15 højst forskellige Sange paa den Melodi!) »Det er som om Socialdemokratiet i Danmark ikke har opdaget Musikken som Kunst. Her er ingen nye Linjer mod Fremtiden, men et goldt Eftersnakkeri af den borgerlige Musiks mest fladtraadte Dacaponumre« (R. Hove i »Socialisten« Nr. 1. 1930). Selv Flertallet af de faa originale Melodier, der findes til Arbejdersange, er efter mit Øres Skøn billige romantiske Efterklange.

Der er ikke i de sidste 20 Aar frembragt Melodier herhjemme, der kan staa ved Siden af »Brüder zur Sonne« eller »Wann wir schreiten«. Melodier, som er ukunstlede, fyldige og i hele deres Struktur røber, at de er udsprungne af vor Tid. Det er vel nok en svær Opgave at skrive en helt ny, helt god Melodi. Da det tyske socialistiske »Kulturbund« for et Par Aar siden udskrev en Konkurrence om de bedste Kompositioner, »som kunde afhjælpe Behovet for simple, letfattede, »mitreissende« Sange og som kunde synges af Masser ved Optog, Forsamlinger og Fester«, indkom der over

500 Kompositioner, hvoraf kun antoges 5—6 Stykker som brugbare. Men man forbauses alligevel over, at ikke flere af vore Komponister har set en Opgave her og har forsøgt at løse den.

Hvis den nye Sang, som stadig vælder, blot i nogen Grad vil forsøge at se bort fra de overleverede Recepter — det gælder »Vinen« saavel som »Læderflaskerne« —, saa nærer jeg ingen Tvivl om, at som Arbejdersangen hidtil er fløjet paa stærke Vinger over Bondeland og By, saadan vil da ogsaa

»som en brusende Bølge,
dens kraftige Toner os følge
paa vor Vej gennem Fremtidens Port«.

TIL DEN NYE TID

Kraftigt.

Sune Waldimir.

The musical score consists of four staves. The first staff is a treble clef melody in G major, marked 'Kraftigt.' The second staff is a bass clef accompaniment. The third staff is a bass clef accompaniment, marked 'p'. The fourth staff is a treble clef melody, marked 'cresc.', 'allargando', and 'rit.' at different points.

*Vi hilser dig, gryende stolte Tid,
som stiger af Kvalm og Nød.
Nu kalder et daadløst Folk til Strid
din Fakkell, flammende rød.
I tunge Fornedrelsens Dage
vi haaber trods Modgang og Mên.
Lad dit Baal kun knitrende brage
og brænde Alverden ren.*

*Send højt, ja send højt over Taarn og Tag
dine Ildtungers Skær imod Sky.
Lad de vaklende Mure blot styrte med Brag
og lad Mørket for Lyset fly.
Paa en søndret Verdens Ruiner
vi rejser straalende ny
den Stad, hvor ej Trællekaar piner,
hvor Retfærds Dage vil gry.*

Svensk Arbejderungdoms Yndlingsang, Teksten af Arnold Ljungdal, oversat til Dansk af Ejnar H. Tønnesen. Trykt i Bertolts Samling „Vare og Værktøj“, Forlaget „Fremad“, December 1932.

Stoye:

*Henkersteg i Nürnberg.
(Med Tilladelse af „Der Bücherkreis“.)*

FØRST DEN SOCIALE FRED

AF J. P. HANSEN

Afskaf Krigen! Disse to Ord er gaaet i Fingrene paa Telegrafisterne i London, Paris, Berlin, Rom, New York, overalt; det er noget, man sender ud over Verden, naar man ikke har andet at bestille. Og vi andre, vi modtager Ordren uden at reagere alt for stærkt. For hvad kan Ordene hjælpe?

Lad os blot give Statsmændene al den Tiltro, der tilkommer dem og sige, at de kan afruste. Lad dem faa udleveret det sidste Sprængstof til at sænke Krigsskibene med, lad dem faa Hammer og Mejsel i Hænderne og Fred til at splitte Alverdens Kanoner og Tanks, saa de aldrig kan bruges mere, lad dem selv faa Lov til at gaa op i de lette Sommerskyer og sige til Krigsflyverne: »I maa gaa ned nu, for Verden har ikke længere Brug for jer!« Var Verdensfreden dermed stabiliseret? Jeg tror det ikke. Freden sikres ikke ved Afrustning alene; der er andre og vigtigere Faktorer, der maa tages med i Betragtning.

Her skal ikke afsløres et nyt og ufejlbarligt Middel, for at Fredsenglen kan faa Slangekrøller. Jeg tænker paa den *sociale Fred*, der først maa være en Kendsgerning, før vi kan tale om den evige Fred mellem Folkene.

Kun paa den sociale Freds Grundlag kan Verdensfreden bygges.

Denne Fred kan imidlertid ikke komme fra Statsmænd *alene*, men kun med Bistand fra Arbejderne i alle Lande, de, der først og fremmest skal nyde godt af den. Man er ganske vist klar over dette Forhold; men hvad kan det hjælpe, naar man ikke regner med det? I Stedet for holder man Afrustningskonferencer og kævles om Forslag, der ikke har nogen Verdens Betydning. Og samtidig arbejder Vaabenfabrikerne i England og Frankrig paa Højtryk for at tilfredsstille Japan, der har Interesser i Manshuriet og ogsaa føler sig truet af Rusland.

Den sociale Fred er ingen »Afskaf Krigen«-Frase. Skab gode Forhold for Arbejderne i alle Lande, lad ikke billig Arbejdskraft favorisere et enkelt Lands Industri, og en væsentlig Aarsag til Nutidens Krige er dermed ude af Verden. Da vil det være muligt at producere med Freden for Øje i Stedet for som nu at lade et Lands Kapital

udnytte Arbejderne i højere Grad end det er Tilfældet i andre Lande. Det gælder om at vinde nyt Marked, det gælder om at producere billigt. Det sker paa to Maader: Rationalisering og billig Arbejdskraft. Det tror man i hvert Fald. Det første skaber Arbejdsløshed og mindre Købekraft, det andet elendige Levevilkaar, selv for de, der arbejder. Det ene Land hidser det andet op — eller ned — indtil den Dag indtræder, hvor det bliver nødvendigt at gribe til Vaaben for at lamme Modstanderen — jfr. 1914.

Før den industrielle Revolution i forrige Aarhundrede satte ind, var det mere den rene Nationalfanatisme, der var Aarsag til Krig. Teknikens Udvikling i Fabriker og Samfærdsel fører til Imperialismen, Kampen om Raastoffer og Kolonier. Nu skal der masseproduceres. Maskinerne summer; men Afsætningen svigter. Skriget vokser: Arbejderne maa ned i Løn. Privatkapitalistens Dumhed kender ingen Grænser; Varelagrene overfyldes, Købekraften svigter. De ellers villige Forbrugere dør af Sult. Man sætter Kikkerten for de ubrugelige Øjne og spejder efter nye Afsætningsmuligheder; men hvor — hvor? Verden er ens overalt.

Men Tryk avler Modtryk, ogsaa i dette Tilfælde. Arbejderbevægelsen tager Fart samtidig med Teknikens Udvikling, dog ikke med samme Hastighed. Med Opraabet: »Proletarer i alle Lande, forener Eder«, nedlægges den første Spire til bedre og ens sociale Kaar for alle Arbejdere. Maalet var den sociale Fred, som man allerede den Gang saa som noget nødvendigt, der maatte skabes.

1866 fremkom der fra 1. Internationale et præciseret Program om Arbejderbeskyttelse, der bl. a. indeholdt Krav om Arbejdstidens Begrænsning. Rundt om i Europa, særlig i Frankrig og Svejts, opstaar Spørgsmaalet: Hvorfor kan man ikke slutte internationale Arbejdskonventioner, som man slutter Konventioner om Krigsføring og Samfærdsel? Problemet er nu sat under Debat og det faar ikke senere Lov til at falde. Paa en Kongres i Paris 1900 bygges en international Forening for lovmæssig Arbejderbeskyttelse. Denne Forening kom, set med Datidens Øjne, til at spille en Rolle; den tog Spørgsmaal op til Behandling, som man selv i Dag ikke har naaet at løse. Paa to Konferencer i Bern (1905 og 1906) saa flere Konventioner Dagens Lys, bl. a. Forbud mod Natarbejde for Kvinder, beskæftiget i Industrien og Forbud mod Anvendelse af hvidt Fosfor i Tændstikindustrien. Deres Ratifikation og Ikrafttræden voldte selvsagt Besværligheder, fordi de kun kunde gennemføres ad rent diplomatisk Vej. 1913 holdt man Konference igen; man skulde have fortsat 1914, men saa kom Verdenskrigen.

I Februar 1919 holdt Arbejderne selv Kongres i Bern. Der var Repræsentanter til Stede for baade 2. Internationale og Amsterdam-Internationale. Arbejderrepræ-

sentanter for de tidligere krigsførende og nevtrale Lande rejste her Krav om bl. a. 8-Timers Dagens Gennemførelse i alle Lande. De Krav, der her blev rejst, strakte sig videre end Kravene fra tidligere Konferencer af lignende Art. Den kom derfor ogsaa til at sætte sit Spor i Versailles-Traktaten, særlig i de Dele, der kom til at omhandle Regler for internationale Arbejdslove.

Præsident Wilson og andre ved Fredskongressen i Paris saa ogsaa tydeligt, hvor nær forbunden den internationale Fred var med den sociale.

Af dette Klarsyn skabtes nu *Den internationale Arbejdsorganisation*, der blev en permanent og selvstændig Institution under Folkenes Forbund i Lighed med Den faste, mellemfolkelige Domstol i Haag. Den internationale Arbejdsorganisations Grundsætser blev hovedsagelig til efter et fra den engelske Delegation udarbejdet Forslag. Den er dog ikke oprettet gennem Pagten, men ifølge Kapitel 13 i Versailles-Traktaten. Alle Stater, der er tilsluttet Folkeforbundet, bliver automatisk Medlem af Arbejdsorganisationen. Andre Stater kan dog ogsaa blive Medlem, som det er Tilfældet med Brasilien, der i Øjeblikket ikke er Medlem af Folkenes Forbund. De tilsluttede Staters Antal er nu 58, indbefattet Tyrkiet og Irak, der lige er blevet Medlemmer.

Skal Arbejderne paa egen Haand skabe den sociale Fred, bliver det en lang og trang Vej, da de hertil kun har de sædvanlige Kampmetoder at anvende, og som altid vil være sikker paa den skarpeste Reaktion fra Arbejdsgivernes Side og til Dels ogsaa fra den saakaldte »Offentlige Mening«, der ikke altid har let ved at forstaa Arbejdernes Krav. Det varer endnu længe, inden vi naar frem til Socialismens Gennemførelse i alle Lande, hvor en Institution som Den internationale Arbejdsorganisation i sin nuværende Form vil være overflødig. Lad os da foreløbig anerkende ethvert Skridt, der foretages for at forbedre Arbejdernes Kaar internationalt. Vi har derfor ingen Grund til at slaa med Sten paa Den internationale Arbejdsorganisation, hvor Arbejderne jo ogsaa har faaet deres retmæssige Repræsentation.

Jeg skal i korte Træk omtale denne Institution, der vel i Øjeblikket er den, der hævder sig bedst indenfor Folkenes Forbund.

Den internationale Arbejdsorganisation har til Opgave at forbedre Arbejdernes Kaar ud fra den fornuftige Betragtning, at de uheldige Arbejds- og Levevilkaar, som Arbejderne endnu er underkastet i mange Lande, indeholder Farer for internationale Stridigheder. »Arbejdet skal ikke betragtes som en blot og bar Handelsvare«, hedder det i de almindelige Principper. Man er inde paa noget af det rigtige. Aar 1919 maa man altsaa betragte som det Aar, hvor man officielt anerkender Arbejderne som værende, om ikke andet, saa dog ganske almindelige Mennesker — og mere ønsker vi forresten heller ikke.

Arbejdsorganisationen bestaar af tre Hovedafdelinger: 1) Den internationale Arbejdskonference, 2) Det internationale Arbejdsbureaus Styrelse og 3) Det internationale Arbejdsbureau.

Paa *Arbejds*konferencen, der finder Sted mindst een Gang om Aaret, samles Repræsentanter for Regeringerne, Arbejdsgiverne og Arbejderne fra alle Organisations Medlemsstater for at afslutte Overenskomster angaaende Minimumsbestemmelser for Arbejds- og Leveforhold for lønnet Arbejdskraft. Hver Medlemsstat har Ret til at sende 4 Repræsentanter (2 for Regeringen, 1 for Arbejdsgiverne og 1 for Arbejderne). Desuden kan hver Delegeret ledsages af indtil to Ekspertes for hvert Spørgsmaal paa Dagsordenen. Disse har dog ikke Stemmeret. Derimod har alle fire Repræsentanter Stemmeret i Modsætning til Folkeforbundsforsamlingen, hvor hver Stat kun raader over een Stemme.

Konferencens Beslutninger kan enten have Form af Konventionsudkast eller Henstillinger. En Konvention vedtages med $\frac{2}{3}$ Stemmers Majoritet og regnes for bestaaende, naar mindst to Stater har ratificeret. En Henstilling (Rekommendation) behøver bare simpel Majoritet. Konventioner bliver bindende Aftaler mellem Staterne, naar disse har ratificeret. Henstillinger ratificeres ikke; man gør kun Staterne opmærksom paa, at visse Forhold bør ændres. Der er i Aarenes Løb vedtaget over tredive Konventionsudkast og den 1. Oktober 1931 var der indregistreret 441 Ratifikationer fra 35 Stater. Heraf har Danmark ratificeret 9! Det er hovedsagelig de store Industrilande, der ligger i Spidsen med Ratifikationer. Flere smaa Stater har ratificeret alt over en Bank uden egentlig at bryde sig om de medfølgende Pligter; dette er bl. a. Tilfældet med Luxemburg.

Der er ingen Fare for, at Konferencerne foreløbig skal mangle Arbejde. Over 50 Forslag ligger og venter paa at blive behandlet. I Reglen naar man paa en enkelt Konference ikke igennem mere end højst to eller tre Forslag og Konferencen er evindeligt udsat for Sabotage fra Arbejdsgiverrepræsentanternes Side. Saa Besværlighederne er altsaa store nok. Desuden er der den Hage ved hele Historen, at det staaar ethvert Land frit for, om det vil ratificere eller ikke. Et Konventionsudkast skulde selvfølgelig være international Lov i samme Øjeblik, det vedtages paa Konferencen.

Konventionen om 8-Timers Dagen var den første, der blev vedtaget (Washington 1919). Her blev ligeledes vedtaget Konventionen om Forbud mod at beskæftige Børn under 14 Aar i Industrien. Af andre vigtige Konventioner, vedtagne i Aarenes Løb, kan nævnes: Alle Industriarbejdere skal have Adgang til en ugentlig Fridag (1921), Arbejderne skal have Ret til Erstatning for Ulykker, indtrufne under Ar-

bejdet (1925). Det vil her være umuligt at komme nærmere ind paa, hvad de øvrige Konventioner gaar ud paa; de tager alle Sigte paa Forbedring af Arbejdernes Kaar.

Det betragtes som en Selvfølge, at en Stat bringer sin Lovgivning i Overensstemmelse med en ratificeret Konvention.

Den internationale Arbejdsorganisations Styrelse fører Tilsyn med Arbejdsbureauets Virksomhed og bestemmer, hvad der skal op til Behandling paa Konferencerne. Desuden maa den drage Omsorg for, at de ratificerede Konventioner gennemføres.

Styrelsen bestaar af 24 Medlemmer, heraf er 12 Repræsentanter for Regeringerne, 6 for Arbejdsgiverne og 6 for Arbejderne. 8 af Regeringsrepræsentanterne skal være fra de vigtigste Industrilande, der i Øjeblikket er: Belgien, Frankrig, Indien, Italien, Japan, Kanada, Storbritannien og Tyskland. Alle andre Styrelsesmedlemmer vælges for tre Aar af de paa Konferencen repræsenterede Grupper. De fire nordiske Lande har ordnet det paa den Maade, at de efter Tur har faaet en Regeringsrepræsentant i Styrelsen.

Det internationale Arbejdsbureau er Arbejderorganisationens faste Sekretariat og har sit Sæde i Genève. I denne mægtige Institution arbejder over 400 Funktionærer fra ca. 40 forskellige Lande. Det staar under Ledelse af en Direktør (H. B. Butler, Storbritannien). Til Hjælp for Direktøren er ansat en Underdirektør; desuden findes der 16 Sektionschefer og ca. 100 Sektionsfunktionærer.

Bureauets Arbejde er fordelt paa følgende fire Hovedafdelinger: 1) Den diplomatiske Afdeling, 2) Den videnskabelige Afdeling, 3) Forbindelses- og Oplysningsafdelingen og 4) Den administrative Afdeling.

Den diplomatiske Afdeling forbereder de Spørgsmaal, som skal forelægges Styrelsen og Arbejdskonferencen og kontrollerer, om de trufne Beslutninger gennemføres. Denne Afdeling holder ligeledes Forbindelse med Regeringerne i Medlemsstaterne.

Den videnskabelige Afdeling undersøger økonomiske og sociale Spørgsmaal saasom Arbejdsvilkaarene i de forskellige Lande, Arbejdsløsheden, Udvandringsforhold, hygiejniske Forhold, Forebyggelse af Ulykker under Arbejdet, teknisk Uddannelse, Arbejdsstatistik o. s. v.

Forbindelses- og Oplysningsafdelingen indhenter Oplysninger angaaende socialpolitiske Forhold i de forskellige Lande og stiller disse til Raadighed for hvem, der ønsker Oplysning. Denne Afdeling staar i fast Forbindelse med Foreninger og Institutioner, der beskæftiger sig med Arbejderspørgsmaal.

Den administrative Afdeling omfatter Bureauets indre Administration og en Forlagsafdeling, der besørger Udgivelsen af Bureauets Tidsskrifter og øvrige Publikationer.

Desuden støttes Bureauet af en Del Kommissioner og Komiteer. Man har ligeledes Korrespondance-Kontorer i De forenede Stater, Frankrig, Italien, Japan, Kina, England og Tyskland samt offentlige Korrespondenter i en Række andre Lande. I Bureauet findes et Bibliotek, der rummer Verdens største Samling af Værker om Arbejdsvilkaar og sociale Forhold.

Bureauets Budget var for 1931 9 Mill. sv. Fr. eller $\frac{1}{3}$ af hele Folkeforbundets Budget for samme Aar.

Dette er i store Træk Rammen om det Arbejde, der er gjort — og gøres — for at muliggøre en social Fred. Traadene løber nu sammen i Genève. I Lac de Genève's klare Rhonevand spejler Arbejdsbureauet (Bureau International du Travail) sine smukke Linier. Oppe paa Hovedgavlen, under det terningagtige Glastaarn, staar den sociale Rets Gudinde, der vaager over, at Menneskenes Børn behandler hinanden ordentligt. Indenfor Murene gnistrer det af Travlhed; man faar virkelig det Indtryk, at her foregaar der noget. Desværre kunde der foregaa mere af Betydning end der egentlig gør. Men Skylden ligger ikke hos Arbejdsbureauets mange Funktionærer, der hellere end gerne vil spinde en Glorie over deres Arbejdsplads.

Skylden er vores, alle vi, der hører til de Millioner af Mennesker, der har hjemme i de 58 Stater bag Arbejdsorganisationen. Vi har Ansvaret for de Repræsentanter, der sendes ned til Konferencerne. Ligeledes har vi Ansvaret for, om de mange Konventioner bliver gældende Lov — eller de ikke bliver det — i vort eget Land. I det Øjeblik Regeringsrepræsentanterne paa Konferencen kan arbejde Haand i Haand med de af Arbejderorganisationerne sendte Repræsentanter, og derigennem skabe en Majoritet for de Forslag, der ligger og venter paa at blive gennemført, saa skulde Vejen være aabnet for et virkelig effektivt Arbejde. Her er et Sted, hvor der kan sættes ind for at skabe ens og gode Kaar for Arbejderne i alle Lande. Men lad os først faa vedtaget, at en Konvention er det samme som international Lov og ikke bare en Papirlap i de Lande, der ikke har Lyst til at ratificere og som ved deres Modvilje forhindrer andre Lande i at gøre det.

Den internationale Arbejdsorganisation indeholder Muligheder for en social Fred; men det maa ikke blive ved Mulighederne. Der maa gøres noget mere, end der til Dato er gjort, der maa Alvor og Hurtighed i Arbejdet; for med højst tre Konventioner om Aaret bliver vore Børn graahaarede inden man bare naar at komme gennem de Udkast, der nu ligger og venter. Og hvad kan der ikke ske af forfærdelige Ting inden den Tid, selv om vi bliver ved med at raabe »Afskaf Krigen!«

Men Krigen kan maaske ikke afskaffes, før vi naar til Socialismens Gennemførelse? Da faar vi trøste os med, at saa sker det ogsaa — og saa se at faa det gjort.

BLANDT ENGELSKE ARBEJDERE

AF GUDRUN REEH

Jenny og Gladys var to Arbejderpiger, som jeg traf paa Hillcroft Arbejderhøjskole i Sommer. De var maaske ikke typiske for engelsk Arbejderungdom som Helhed, men i hvert Fald for to store Grupper indenfor Englands Arbejderklasse: Minearbejderne i Sydwaales Kulindustri og Væverne i Nordenglands Tekstilindustri, to Industrier, der fra at være det britiske Verdensriges Fundament er blevet en Pind til dets Ligkiste.

Jenny var fra Rhondda-Dalen — Centrum for Wales Mineindustri i 150 Aar. Hun var tydeligt nok ikke Englænder. Der flød keltisk Blod i hendes Aarer. Mørke Øjne, kulsort Haar, lille af Vækst. Noget af en Rosa Luxemburg. Veltalende, altid i Offensiven, præget som hun var af at tilhøre en undertrykt Klasse. Et ægte wallisisk Minearbejderbarn.

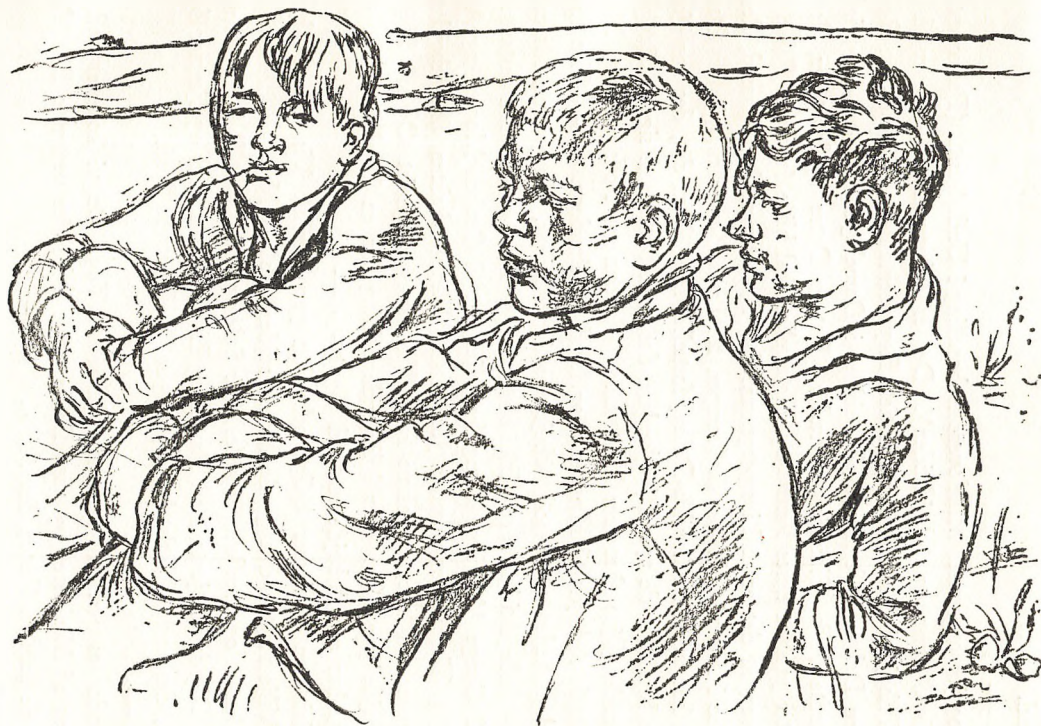
Hun blev aldrig træt af at beskrive Rhonddadalen, hvor hun havde tilbragt al sin Tid. Vi saa det hele for os. Den lange Dalsænkning, omrammet af lave Bjerge, Floden og de mange smaa Minebyer, der udgjorde Arbejder-Kommunen Rhondda.

Stod man oppe paa Højderne, saa man ud over et Hav af Mineskorstene og Bjerge af Slagger. Men det, der bed sig fast i Erindringen, var de kulsorte tilrøgede Grubebygninger. En besynderlig Tanke, at hele Byen var undermineret. Under Gaderne kilometerlange Minegange. De Folk gravede da Grunden væk under sig! Karakteristisk var de graa Rækkehuse. Gade op og Gade ned de samme triste, ensformige Længer. Minearbejdernes Hjem. Her levede de med deres Familier. Her voksede Børnene op. I Stueetagen var der foruden Bryggers og Køkken — der tillige tjente som Opholdsrum — maaske en Stadsstue. Ovenpaa to smaa Soveværelser. Skorstenene ryger. Kaminen brænder i Køkkenet Døgnet rundt — ogsaa om Sommeren. Et nødvendigt Onde. Der koges Mad og varmes Vand og vaskes Dagen igennem. Familiens Medlemmer kommer fra Gruben til vidt forskellige Tider. Og der skal meget varmt Vaskevand til. De engelske Minearbejdere bærer Gruben med sig hjem. Deres Badeværelse er en Spegesildetønde!

Jenny er sagkyndig, hvad angaar Gruber. De gamle Olielamper var i mangt og meget at foretrække for elektrisk Belysning i Gruberne og har varskoet mangan en Arbejder om Gas. De fuldt moderne Gruber med det meget Maskineri udsætter ogsaa Arbejderne for større Livsfare end de gamle. Støjen fra Maskinerne overdøver alle andre Lyde — ogsaa Menneskers Raab om Hjælp. Daglig knuses Minearbejdere i Maskinerne faa Skridt fra deres Kammerater. Ingen hører deres Skrig om Hjælp. En Mineby er som en stor Familie og lever til Stadighed i Spænding og Ophidselse. Der gaar ikke en Dag uden Ulykkestilfælde, større eller mindre. De diskuteres i alle Detaljer af Børnene og takseres af Konerne. Fagforeningen ligger stadig i Proces om Erstatningernes Størrelse.

Der er ingen Haandværk eller næsten ingen Haandværk i en lille Mineby, men til Gengæld er der alt for mange Detailhandlere, der slaas som Gribbe om Kunderne. Men ellers lever Byen af Minerne. Saadan har det været i halvandet Hundrede Aar. I den graa Morgen har man Aar ud og Aar ind hørt Slægtled efter Slægtled gaa til Arbejdet i Minerne. En ejendommelig vemodig Klang af klaprende Træsko. Yngre og ældre i samme langsomme Tempo. Som om det ikke hastede saa stærkt. Døden skal nok tage dem før Tiden alligevel. Og om Aftenen, naar man gaar gennem de stille Gader — Minefamilier gaar tidlig til Ro — studser man ved at høre vedvarende Hosten, der skyldes Silikose, en Sygdom i Aandedrætsorganerne. Den Hoste tager man ikke fejl af. Minearbejderens Kendetegn er saa iøjne- og iørefaldende, at man snart mærker sig dem og hurtigt kan udpege dem, disse duknakkede Mænd med plirrende Øjne og den særprægede Gang. Ogsaa de sorte, grimme Ar i Ansigt og paa Hænder røber Mændene. Gamle bliver de ikke — sjældent 60. Heldigvis maaske. De ældes hurtigt. Jennys Far er 55. Han har arbejdet i Gruben siden sit 14. Aar. Jeg anslog ham til 70.

Fædre, Sønner, Svigersønner, Fætre og Onkler i én Familie er Grubearbejdere — eller var det. Et haardt Liv er det at være Grubearbejder af Gavn. Nu er der mange, der kun er det af Navn. Arbejdsløsheden er enorm. I mange Byer er ca. 75 pCt. af Befolkningen arbejdsløse, især de unge. Folk kan i Dag blive 25 Aar uden at have haft een Dags Arbejde i Gruben. Andre gaar ned i Gruben ved det 14. Aar for at faa Afsked som 17aarige, naar de er berettiget til højere Løn. — — Minedriften er ved at blive urentabel. Mange Miner er tømt og lukket, andre burde lukkes eller moderniseres, men bliver det ikke. For naar de engelske Mineejere hævder, at Arbejdernes høje Løn og ringe Effektivitet er Aarsag til Krisen, saa overser de den engelske Kulindustris daarlige Organisation og den Kendsgerning, at man har fundet lettere tilgængelige Kullejer andre Steder (Amerika).

Hedloff:

Tre Dreng.
(Med Tilladelse af „Dil Buehergilde“.)

Det engelske Samfund ser bare til. Man taler om at anlægge nye Industrier i Wales. Man har prøvet at flytte Befolkningen til andre Egne, men med daarligt Resultat. Man taler frem og tilbage, og imens gaar Folk i Wales paa Hungernødens Rand.

— — —

Jenny og jeg overværer Minelovens Behandling i Underhuset. (Parlamentet fastsætter Minimallønnen og Arbejdstiden). Der er Aftenmøde. Loven er til 3. Behandling. Tilhøjre i Salen Arbejderpartiets Repræsentanter. Overfor dem Regeringspartierne; en Del er i Festragsdragt. Vi sidder i Damelogen. Ogsaa der vrimler det med festklædte Folk. Silkekjolerne rasler. Det er Døtre og Hustruer, der utaalmodigt venter paa, at deres Fædre og Ægtefæller skal blive færdige i Salen. Er de helt klar over, at det er et Livsspørgsmaal for Tusinder af Landsmænd, der finder sin Afgørelse i Aften? Kender de Kampen for Livet i en Mineby? En Dame ved Siden af os har været i Rhondda-Dalen, fortæller hun. Men det, der har gjort mest Indtryk paa hende, er de nye »Bjergkæder«, der er ved at danne sig — Slaggehobene — der i hendes Øjne skæmmer Landskabet. Saadan ser Folk paa det. Men Problemet at skaffe Arbejde til Hænderne og Brød til Mundene. — — Hus forbi.

Opmærksomheden rettes mod Arbejderpartiets Pladser. En gammel Minearbejder taler. — — Arbejdstiden var jo ikke blot de $7\frac{1}{2}$ Time, som Loven fastsatte. Man glemte de 2 Gange $\frac{1}{2}$ Times Gang fra Hjemmet til Gruben Morgen og Aften og 2 Gange $\frac{1}{2}$ Times Gang under Jorden fra Elevatorskakten til Arbejdsstedet i plørede Gange, saa lave, at voksne Folk ikke kan gaa oprejst. Og saa $7\frac{1}{2}$ Times haardt Arbejde paa Knæ eller i liggende Stilling for en Ugeløn af ca. 40 Kr. Hvor mange har saa Arbejde en fuld Uge? — —

Mineministeren replicerer køligt behersket paa engelsk Vis. Kunde han med sin bedste Vilje forstaa den gamle Minearbejders Tale? Nej.

Mødet hæves og Medlemmerne forlader Salen med et dybt Buk for Formanden. — — To Rigsdagsbetjente med Paryk og Livré kommer ind og fjærner forsigtigt det Scepter, der under Mødet har ligget paa Underhusets Bord.

— — —

Vi skynder os ned. Vi skal naa det sidste Tog. Da vi kommer ned, ser vi lige et Glimt af Ministeren og hans Damer stige ind i den ventende Bil. Det blev sent, inden de kom til Festen den Aften.

— — —

Parlamentsuret »Big Ben« slaar 12. Da vi kommer over paa Waterloo-Broen, ser vi London ligge fuldt oplyst.

Gladys var fra det nordlige England, fra Lancashire. I et Hundredeaar havde denne Provins været Midtpunkt for Verdens Tekstilindustri. I dette tilpas fugtige Klima forvandles indisk Bomuld til Lærred af fineste Kvalitet.

Paa fædrene Side havde Gladys Familie været Vævere siden Oldefarens Tid. Hun selv arbejdede i samme Virksomhed, som han havde gjort. Man saa straks, at hun var Væver. Hænderne røbede hende. De vævre Fingre var vant til at arbejde i et Net af Traade.

Hendes Bedstefar havde som Barn og ung arbejdet ved Haandvæven. Men allerede i hans Tid holdt Fremskridtet sit Indtog. Maskinvæven vendte op og ned paa Livet i deres lille By. — Gladys Far betjener 24 Væve. I den kæmpestore Vævehal arbejder i Dag 200 Væve, men kun faa Vævere. Et eventyrligt Fremskridt. Men har Gladys og hendes Folk faaet den Part heraf, der tilkommer dem?

De arbejder for en Sulteløn. Deres Kaar er ringere end Minearbejdernes. For en fuld Uges Arbejde faar de mandlige Vævere et Par og tredive Kroner og Kvinderne endnu mindre. Konerne arbejder ogsaa ved Vævene. I Mineegnene er det derimod ikke almindeligt, at de har Erhvervsarbejde. Vævernes Tilværelse adskiller sig i mangt og meget fra Grubearbejdernes. Ogsaa Lefefoden er lavere. Hvor mange Vævere har Raad til at spise det solide Morgenmaaltid, som Englændere sætter saa stor Pris paa? Ikke mange. 2, højst 3, Gange om Ugen koger man Middagsmad. De øvrige Dage spiser man stegt Fisk med stegte Kartofler. Lancashires Nationalret. Den købes færdig i særlige Butikker, som henad Aften belejres af Væverbørn, der er sendt i Byen efter en Omgang Fisk. Kommer man ved Sekstiden paa Besøg i et Væverhjem, kan man være sikker paa at blive budt paa Fisk, stegte Kartofler og Te.

Det er et ejendommeligt Syn ved Fyraftenstid, naar Væverne tager Byens Gader i Besiddelse. Her ser man i 1932 de samme Typer som i Gerhardt Hauptmanns Skuespil: Væverne. Spinkle, ludende Skikkelser.

Hvor er de blege og farveløse. De gaar den Dag i Dag endnu som oftest i Træsko, Kvinderne i graa Sjaler, og alle uden Undtagelse har de en lille emallere/ Tespand i Haanden. De ser kun ud til at have ringe Modstandsevne. Man forstaaer, hvorfor man stadig hører om Lønreduktioner og tabte Strejker. Intet Under, at de heller ikke interesserer sig særlig for Politik. I Wales styrede Arbejderne dog Byen. Her sidder de konservative med Flertallet. Lancashires Vævere er fra gammel Tid Katoliker, og Kirken spiller stadig en fremtrædende Rolle. Selv Brugsforeningerne styres af Katolikerne. Men i Gladys' By gaar Præsten dog ikke mere rundt til de barnløse Væverfamilier og minder dem om at opfylde deres Pligt overfor Gud og Sam-

fundet som i hendes Forældres unge Dage. Om Søndagen er Byen stærkt præget af Kirken. Skal Væverbørnene have en Karuseltur, maa de tage uden for Byen, eller til Blackpool.

Blackpool er Genstand for alle agtværdige Englænderes Foragt. Det er paa een Gang Forlystelsescenter og Ferieopholdssted for Lancshires Arbejdere. Holder Væverne da Ferie? Ja, hvor mærkeligt det end lyder. To Ting vil de fattige Vævere nødtigt give Afkald paa: at holde paa en Hest i de store Væddeløb og feriere i Blackpool. Saa nøjes de hellere med Fisk og Kartoffler et Par Gange mere om Ugen. Hver Lørdag Eftermiddag Sommeren igennem tager en af de mange Væverbyer Blackpool i Besiddelse, og i en Uge indaander Forældre og Børn den friske Luft fra den irske Bugt og tilbringer Dagen paa Stranden mellem Gynger, Karruseller, Rutschebaner og Østersboder. De trænger til at slaa Gækken løs en Gang om Aaret. Lad Folk blot rynke paa Næsen af Blackpool!

Men Væverne har ogsaa andre Interesser. Som alle engelske Arbejdere stræber ogsaa de efter at blive i Stand til at købe det Rækkehus, de bor til Leje i. Men det er ikke let at magte mere.

For Arbejdsløshedens Spøgelse driver sit Spil i Lancashire i uhyggelig Grad. Ogsaa Tekstilindustrien har mistet sine Markeder. Den er ikke længere konkurrencedygtig. Er det Arbejdslønnen, de to—treogtredive Kroner, der er Skyld i det? (Det engelske Priseniveau er højere end det danske). Nej, ligesom i Kulindustrien er Grunden daarlig Organisation. Paa Initiativ af Arbejderregeringen tilbød Englands Nationalbank og andre Pengeinstitutioner for nogle Aar siden at finansiere en Omlægning af Tekstilindustrien, der havde Specialisering og effektivt Samarbejde mellem de enkelte Firmaer for Øje. De Herrer sagde: Nej Tak! De skal nok selv bestemme, om de ønsker at samarbejde. — —

Men Væverne lever videre paa Kartoffler og Fisk.

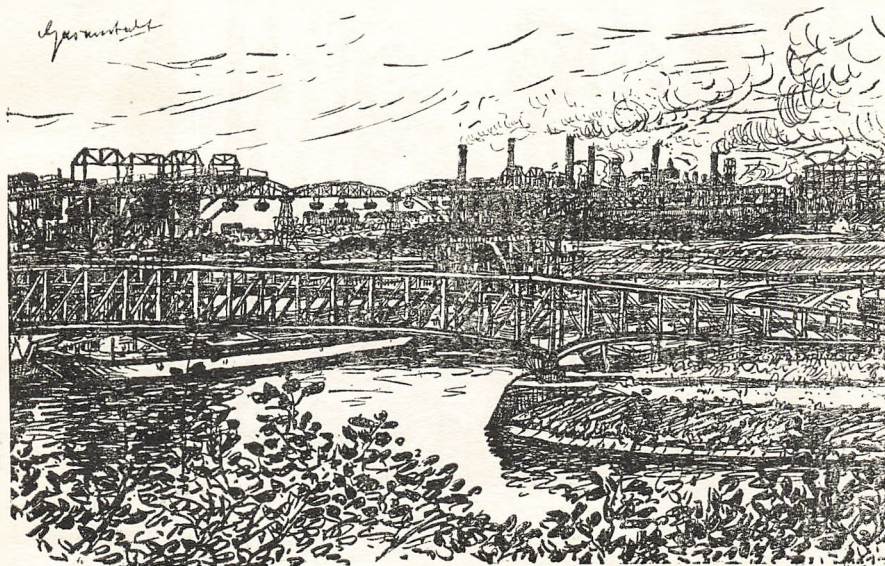
— — —

Jenny, Gladys og jeg var i Oxford paa Besøg paa Ruskin Arbejderhøjskole. Her i Oxford, der fra Middelalderen har været en berømt Universitetsby, saa jeg den berømte, sportstrængede engelske Ungdom, som man kender den af Omtale. Men det var ikke Arbejderungdom, disse høje, ranke, spændstige unge Mennesker; ikke Minearbejdere og Vævere i 4. Led. Det var i fysisk Henseende Eliten blandt Englands Ungdom. Som 10—11-aarige var de kommet paa en af de gamle engelske Kostskoler og havde der haft Lejlighed til at dyrke al Slags Sport. Her i Oxford forsømte de heller ikke Sporten. De skal være i Form til den aarlige Match med Kollegerne i Cambridge, den anden berømte Universitetsby. — En misundelsesværdig Ungdom,

der tilbringer en Række sorgløse Aar fjernt fra Fabriker og Maskiner, kun optaget af Sport og Studier.

Det er da ogsaa al engelsk Ungdoms — ogsaa Arbejderungdommens — Drøm at komme paa Skole, og nu da Vævene staar stille, og Minerne har indstillet Driften, griber de unge Arbejdere i stort Tal Chancen og tager ligesom Gladys og Jenny paa Højskole. Med de hjemlige Forhold paa Afstand kaster de sig over de mange Problemer, som engelsk Ungdom skal være med til at løse.

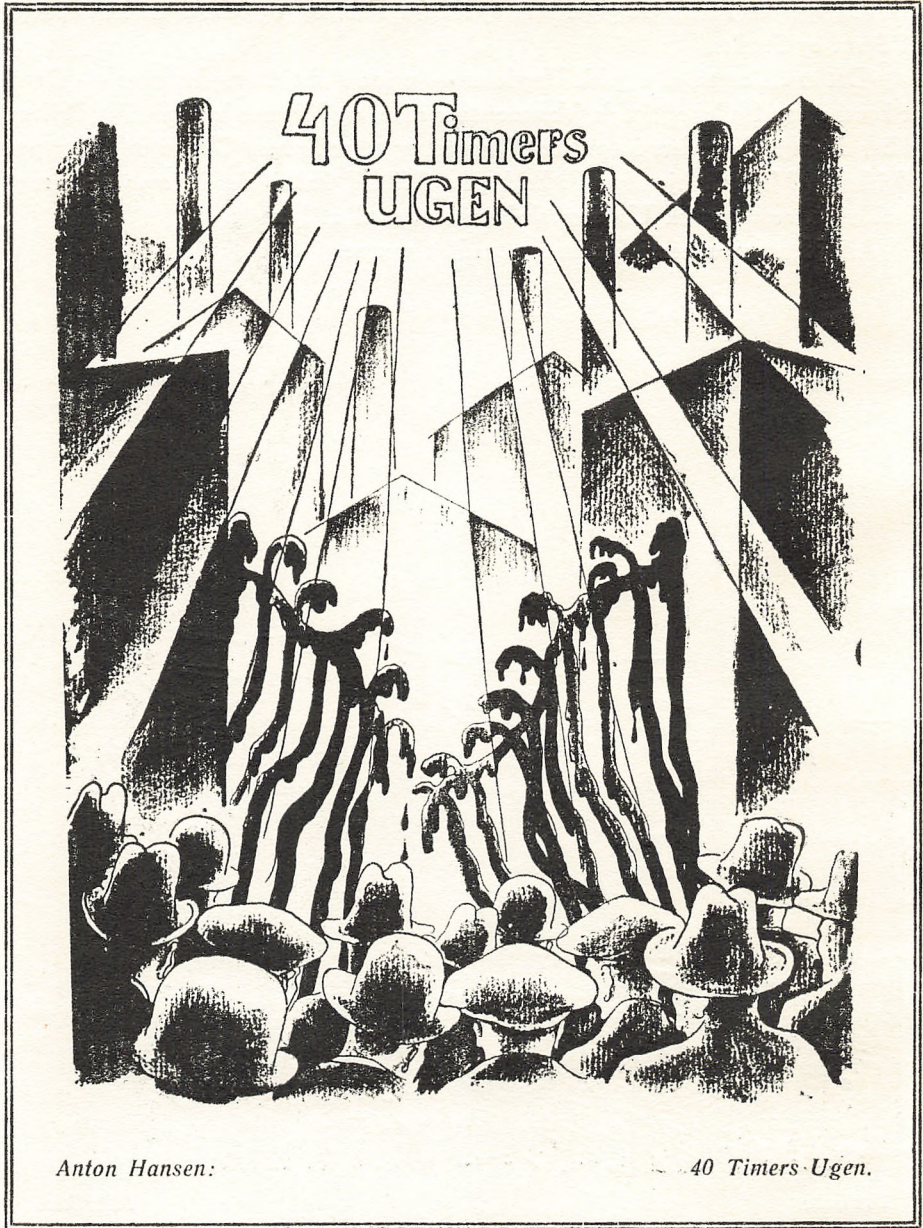
Arbejderungdommen i England er ved at vaagne.

Grulich:

Fabriker.

(Med Tilladelse af „Der Bücherkreis“).

Anton Hansen:

40 Timers Ugen.

TIL 3 UGERS KURSUS I ROSKILDE

AF ANDERS ANDERSEN, SØNDERBORG

For anden Gang kaldtes der til 3 Ugers Fagforeningskursus paa Roskilde Højskole.

Kursuset strakte sig fra 4. til 24. Septbr. og blev overordentlig vellykket. Fra hele Landet var de 37 Deltagere kommet — Lolland — Falster — Sjælland — Fyen — Jylland, repræsenterende Jernbanemænd — Postbude — Slagtere — Formere — Billedskærere — Snedkere — Landarbejdere og mange flere Fag.

Indtryk — Interesser og Erfaringer var vidt forskellige, hvad i høj Grad kom Kursuset til gode.

Uden større Armsving gik man i Gang.

Seks Timer om Dagen arbejdedes der i Studiekredse.

Skolens Forstander, Hjalmar Gammelgaard, ledede Undervisningen, under dygtig Medvirkning af Skolens faste Lærere og en Række tilkaldte Kapaciteter paa de forskellige Omraader.

I Fagbevægelsens Historie og Teknik — samt faglig Ret — var Otto Jensen og Sekretær i De samv., Knud V. Jensen, et Par fortræffelige Vejledere.

Takket være, at der var saa mange forskellige Fag repræsenteret paa Kursuset, blev mange Forhold sat frem til Drøftelse, som i en mere ensartet Kreds muligvis ikke var kommet frem.

Rationaliseringen og dens Problemer behandledes af Forstanderen, medens »Industrialismens Udvikling« varetoges af Willy Hellner.

Frode Kristensen, der har udviklet sig til at blive en af vore Raastofeksperter, tog sig af Raastoffernes Betydning samt, som nær tilknyttet Emne, Kolonialpolitik. Kasserer i De samv., Hans Jacobsen, havde international Arbejderbevægelse som Fag, medens Chr. Christiansen behandlede Oplysningsarbejdet og dets Betydning, og Ib Kolbjørn Bedriftsraad og Socialisering.

Et særligt Plus fik Kursuset ved Knud Korsts Behandling af økonomiske Problemer.

Det var et stort Pensum at tilmaale et 3 Ugers Kursus, men i kammeratligt Samarbejde søgte man i Fællesskab at tilegne sig saa meget som muligt.

De fleste af Deltagerne var praktisk arbejdende Organisationsfolk, der til daglig savner Tid og Lejlighed til at fordybe sig i saadanne Emner med tilstrækkelig Grundighed.

Samarbejdet klarede imidlertid Skærene, og Udbyttet blev for de allerfleste Deltageres Vedkommende fuldt ud tilfredsstillende.

Iværksættelsen af saadanne 3 Ugers Kursus er en god Idé, der sikkert vil slaa endnu stærkere igennem, efterhaanden som den bliver tilstrækkelig kendt. Deltagerne faar Tid til at komme til Ro — alt det daglige Bryderi skubbes i Baggrunden — og de kan samle sig om Opgaverne.

Vore to Skoler er Grundpiller i A. O. F.s landsomspændende Arbejde, fra dem udgaaer der en Paavirkning, der ikke let kan vurderes højt nok — der staar Respekt om dem, det vidner den Anerkendelse om der bliver dem tilmaalt, ikke alene af Arbejdere; men ogsaa af Kredse, der ellers staar os fjernt.

Skal Fremtiden forme sig som vi haaber, da vil et dybtgaaende Oplysningsarbejde være nødvendigt.

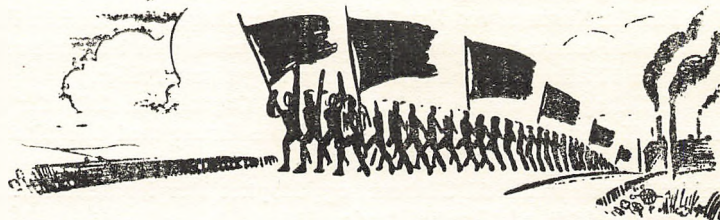
De 3 Ugers Kursus er uden Tvivl én af de Veje Organisationerne maa ind paa, for at holde Trit med Udviklingen.

Samtidig med at der tilegnes Kundskaber, udvides Horisonten ogsaa paa anden Maade — Opholdet i en fremmed By — Samværet med nye Kammerater — alt bevirker det en Impuls, som senere sætter sit Præg paa Arbejdet naar Deltagerne vender hjem.

— — —
Selvfølgelig blev ogsaa den materielle Del varetaget paa Fagforeningskursuset. Der afholdtes et Par »Brogede Aftner«, hvor man underholdt sig med hinanden — om hinanden, og enkelte underholdt hele Selskabet.

Der arrangeredes en Biltur til København, hvor man besaa »Stjernen« samt under Chr. Christiansens Ledelse »Christiansborg«.

Alt for hurtigt oprandt Dagen, da man skulde hver til sit, et Tegn paa almindelig Tilfredshed, og Kursuset sluttedes efter en vellykket Afskedsfest med Kaffe — Taler og Sange i Mængder.

NOGLE DEJLIGE DAGE PAA HØJSKOLEN

Ja, saa er jeg hjemme igen, efter at have tilbragt 6 dejlige Dage paa Roskilde Arbejder-Højskoles Husholdningskursus. Vi blev beriget med Oplysning og Viden og samtidig styrket af det kammeratlige Samvær.

Vi var 70 Kvinder, 40 fra København og 30 fra Provinsen, alle Husmødre fra Arbejderhjem, og Enligtstillede udgaet fra Arbejderhjem.

Dagen gik paa følgende Maade: Kl. 7 Morgen: Gymnastik (for hvem der vilde). Den udførtes i Badedragt, og naar Øvelserne var færdige, saa tog vi en Dukkert i Fjorden. Kl. 8 mødte vi op til Havregrød og Kaffe. Kl. 9 Foredrag med efterfølgende Spørgetime. Og det kan nok være, der blev spurgt om mangt og meget, saa efter den Time maatte vi have Frikvarter. Kl. 12 spiste vi til Middag, fik vore Breve udleverede og Forstander Gammelgaard holdt korte Foredrag, eller gav Meddelelser af forskellig Art. Eftermiddagskaffen nød vi ogsaa — selvfølgelig — og derefter Foredrag med Demonstration.

Kl. 6 kaldte Aftensbordet ind fra den herlige Have og øvrige smukke Omgivelser og naar Aftenkaffen Kl. 8 var drukket, havde vi selvlavet Underholdning. Det kan nok være, at der kom muntre Oplevelser frem i de Timer, vi saaledes var sammen. Med Glæde og Begejstring deltog alle Husmødrene i dette Kursus, og udtalte sig om Opholdet paa Højskolen. En Elev havde været gift i tyve Aar og aldrig haft een Dag fri, en anden havde 8 Børn, men havde faaet dem i god Pleje, medens hun selv uden Pligt og Ansvar for Hjemmet nød Opholdet i fulde Drag, og saaledes var der mange — ja, vi kan godt sige, at for os alle var denne lærerige Ferietid en storlaaet Oplevelse. Der var baade Alvor og Munterhed, og det bidrog til at gøre Opholdet saa uforglemmeligt for os alle.

I en lille Vise havde en af Deltagerne dog givet følgende Hjertesuk:

»Da jeg til Arbejder-Højskolen vilde tage
vidste jeg, det ej paa Lærdom vilde skorte.
Hvad jeg ikke vidste, men skulde opdage,
de Senge var gode, men lidt for korte.«

Sophie Andersen.

DEN HELLIGE FAMILIE

ET PAR SCENER AF RUD. VÄRNLUNDS SKUESPIL

Paa Dramatiska Teatern i Stockholm opførtes i Foraaret et Skuespil „Den hellige Familie“, som omhandlede Brydningerne mellem den ældre og yngre Generation i en Arbejderfamilie. Stykket vakte med Rette Opmærksomhed og det maa haabes, at det paa en eller anden Maade maa blive fremført herhjemme. Vi bringer nedenfor et lille Udtog af 5. Akt. Scenen er delt i tre Dele: vi følger Spillet til Venstre, hvor der er Møde i den storborgerlige Forening „Arbejdets Frihed“, og til Højre, hvor Fagforeningen holder Møde og den ene af Stykkets Hovedpersoner, den unge Arbejder Folke Engelstrand har Ordet:

Højre Del af Scenen.

FOLKE (taler i Begyndelsen hakkende og ser ofte i sine Notater): Kammerater! Det er en meget vanskelig Tid, vi lever i — vanskelig ikke blot for os, som netop nu gaar i Strejke og strider for at holde os paa et Eksistensniveau, som vi kun har naaet gennem lange og møjsomme Kampe — den er svær for alle! — Det kræver Ret og Rimelighed, at vi indrømmer! — Vanskelig for høj og lav, for hvid og sort over hele Verden. — Det kapitalistiske System — —

Venstre Del af Scenen.

DIREKTØREN (med et raskt Buk): Ærede Medborgere, Mænd og Kvinder! Den tunge Krise, som for Tiden gaar hen over Verden og ikke mindst rammer vort, hidtil forholdsvis forskaanede Fædreland, er en af de alvorligste, vi har oplevet siden Verdenskrigen, og den derefter følgende Depression! Tyskland, før en af Verdensindustriens førende Forbrugere, er ved Krigsskadeserstatningerne kommen ud i en lamende Kapitalnød, de farvede Folk er, oplært af det vesteuropæiske og amerikanske Næringsliv, rykket frem med egne Industrier, mens den russiske Bolsjevikregering, efter at det er mislykkedes for den at indføre Kommuniststaten, har kastet sig ind i Verdenskonkurrencen med en hensynsløs Dumping! — Her har vi et Par af Verdenskrisens nærmeste Aarsager — —

(Han gør en Pølse og ser sig omkring efter Vand, som Formanden bukkende skynder sig at bringe.)

FOLKE: Det kapitalistiske Systems Samfund, siger jeg, er det slettest organiserede af alle historisk kendte Samfund. Det kaldes med Nationaløkonomernes herlige Sprogbrug »den frie Konkurrences System« — det burde kaldes »den ubeherskede Profitungers«. Dets eneste Fundament er — som hos en Horde af Halvvilde! — et primitivt Gevinstbegær, som man paa den ene Side har legaliseret og paa den anden Side søgt at hæmme igennem en lige saa primitiv Skrækreligion. Man skal ikke prøve at bilde os ind, at den Krise, vi nu oplever, blot er en tilfældig Krusning paa Samfundets Overflade — at den skyldes forbigaaende økonomiske og moralske Aarsager — ugunstige Tider og Kombinationer, Krigsgæld, Sløseri etcetera! Nej, Krisen er blot og bart et Symptom paa Samfundets Mangel paa Organisation — —

DIREKTØREN (med en elegant Gestus): Ja, mine ærede Tilhørere, om man vil, kan man naturligvis finde dybere Aarsager til denne Krise end de rent økonomiske Fakta, jeg før paapegede. Hele den vesteuropæiske Udvikling, hvis Resultater med Hensyn til Kunst, Videnskab, Digtning er saa forbavsende, at de maatte fylde os med

næsegrus Beundring overfor Menneskeaaften, om vi kunde overskue dem alle paa een Gang — hele denne Udvikling bunder jo i den vestevropæiske Menneskearts Forskertrang og Virksomhedsbehov. Det er dens ubetvingelige Natur uafbrudt at gaa fremad, fremad og atter fremad! Den lader sig ikke standse af nogen Slags Forhindringer; den maa overvinde alle Hindringer. Og om den ikke gjorde det, vilde den ophøre med at være den Menneskeart, som har skabt vor storslaaede Civilisation!

(Bifald. Direktøren bukker og tier til den sidste Uro i Salen har lagt sig.)

FOLKE (med stærkere Røst): Fordi det kapitalistiske Systems eneste Grundlag er et ubehersket Profitbegær — legaliseret under Navnet Konkurrencen! — er dets Løsen ikke at producere for Menneskene, for Forbrugerne, men at producere for Gevinsten! Gruber, Agre, Fabriker, Forretninger, ingenting i dette Samfund er til for at tilfredsstille Behov og skabe Lykke og Velbefindende, men for at gi Profit! Man skaber bare for at fortjene Penge og atter Penge. Man anvender alle Midler, som menneskelig Intelligens stiller til Raadighed, for gennem en millionslugende Reklame og en Hær af Sælgere at stimulere Købelysten og i sidste Instans for at skabe Luksusbehov, Overflødhedsbehov. For Gevinstens Skyld fordærver man den ene Del af Menneskeheden ved at suggerere den til Vanvid, mens den anden Del fordærves, forarmes, trykkes ned i Nød og Usikkerhed, for at Vanviddet skal kunne betale sig! Kan man under saadanne Forhold forbaves over, at der opstaar økonomiske Kramper, Overproduktion paa den ene Side, Mangel paa den anden, Arbejdsløshed, Nød, kort sagt at Verden kommer ud i voldsomme Kriser?

(Han trækker Vejret, drikker Vand og blader i sine Papirer.)

DIREKTØREN: Men disse Spekulationer over vor Kulturs dybeste etiske og psykologiske Drivkræfter kan vi roligt overlade til mere filosofisk anlagte Naturer. For os, den praktiske Virksomheds Mænd, er de for saa vidt kun af Interesse, som de lærer os, at vi ikke kan gaa tilbage, ja, end ikke blive staaende paa Vejen. Thi Stilstand er Død! — denne barske Virkelighed maa vi se lige i Øjnene! Og om den Udviklingsaand, som har skabt vor storslagne Civilisation, kræver Ofre af os — og det gør den, det vil den altid gøre! — da maa vi med frejdigt Mod yde disse Ofre! Det er ikke een, to eller tre af os, som maa ofre! Naar alles Vel, naar hele vor Kulturs og vort Samfunds Vel kræver det, maa samtlige Medborgere staa rede til at ofre noget af deres eget bedste — —

(Bifald, Taleren gør Pause.)

FOLKE: Men lad os nu se! — Hvilke Midler har dette anarkistiske Samfunds Fortalere at anbefale, naar Krisen som en mægtig Syndflod skyller deres fatalistiske Tro paa Profitbegærets Magt overbord lige som deres Profitberegninger? Ofre, Dyder, Sparsommelighed, Nøjsomhed og saa videre! Det minder om et barnligt Forsøg paa at dæmme op for en Flod med Tændstikker — —!

DIREKTØREN: Og for at en lille Nation som vor skal kunne hævde sig paa Verdensmarkedet, kræves absolut, at den staa som een Mand! — og som en Mand, der besidder alle den lovlige, stræbsomme Borgers Dyder: Sparsommelighed, Nøjsomhed — —

FOLKE: Ja, man præker Sparsommelighed og Nøjsomhed, samtidig med at man indrømmer, at den nuværende Krise bunder i Massernes svækkede Købeevne! Man vil redde Systemet, som lever paa ikke at producere efter Behov, men at skabe Behov og Forbrug — ved at indskrænke Forbruget —!

DIREKTØREN: Men fremfor alt gælder det i disse Tider at arbejde, arbejde og atter arbejde —! Og en Gruppe Medborgere, som i disse Tider mener at ha Ret til at tilegne sig Fordele ved at nægte at arbejde — en saadan Gruppe maa næsten stemples som landsforræderisk —!

FOLKE: Og samtidig med at ingen kan undgaa at se, at man med Nutidens Maskinteknik paa et eneste Aar kan frembringe Nødvendighedsvarer til 10 Aars Forbrug — samtidig gaar man ind for yderligere Rationalisering! Desuden tror man — eller lader, som man tror det — at en Arbejderklasse, som er trykket ned under Eksistenslavmaalet, skal kunne opfylde en rationaliseret Industris Krav med dens krævende Tempo —!

DIREKTØREN: Det er for Eksempel absolut nødvendigt for vort Land uafbrudt at fylde sit Importbehov! Men hvordan skal vi gøre det, om vi ikke er i Stand til at holde vor fattige Eksportindustri paa et konkurrencedygtigt Niveau? Det er denne Virkelighed, som vore socialistiske Utopister ikke formaar at se i Øjnene —!

FOLKE: Indser man da ikke, at det er Arbejderklassens relativt høje Levestandard, som har muliggjort ikke bare vor Kvalitetsindustri, men ogsaa vore gode Forhold i øvrigt? Nej, den kapitalistiske Verdensordens Utopister, som betragter Gevinstbegæret som tilstrækkeligt Grundlag for Samfundet, de kan ikke se noget som helst!

DIREKTØREN: Disse socialistiske Utopister, som foregiver at prædike Solidaritetsmoralen, indser ikke, at hvad vor Tid kræver er netop Solidaritet — ikke Solidaritet med Klassen, men med Samfundet, med Fædrelandet! Det er med dyb Sorg og en stedse større Frygt for Fremtiden, man bemærker deres krasse separatistiske Bestræbelser! De danner alt tydeligere en Stat i Staten! Hvor skal vi være i Stand til at bibeholde vore gode Forhold, om den Kraft, vi behøver u d a d t i l, siver bort under bitre indre Stridigheder om smaa Klasseinteresser, smaa lumpne Fordele, som man forsøger at røve fra sine egne Medborgere —?

FOLKE (fortsætter efter sin Pause med nyt Tonefald): Ja, Kammerater! — den Forvirring i Argumentationen, som jeg har paavist, er ligesom de kaotiske Forhold, som raader overalt, blot et Symptom paa, at det kapitalistiske System er paa Vej til at udvikle sig til en aaben Verdensorden! Den Offensiv for en almindelig Lønnedskæring, som er indledet, er jo ogsaa blot et hovedløst Forsøg paa at vælte Gældsbyrden over paa Arbejderklassens Skuldre — et Forsøg paa — paa de Fattiges Bekostning — at redde et System, som daglig beviser sin Umulighed! Jeg viger ikke tilbage for ogsaa at give dette System Skylden for de uværdige Gadescener, som udspilles udenfor Fabriken. De Mennesker, som excellerer i Stenkastning mod Strejkebryderne og Pibekoncerter mod Politiet, er vore Kammerater. Men det er Kammerater, som endnu gaar i Mørket. De er Ofre for den Vankundighed, som Samfundet har søgt at holde ogsaa os i! Og fordi de i deres Vankundighed skader os i vor Strid, har den borgerlige Ordensmagt saa længe som muligt Taalmodighed med dem — (Bifald; Taleren trækker Vejret.)

Men det er min Overbevisning, Kammerater, — at i denne Tid af Krise, af Opløsning, af det kapitalistiske Samfunds endelige Sammenbrud — i denne Tid er det Arbejderklassens Pligt at virkeliggøre sine Ideer! Og vore Ideer er ikke Sammenbrud, ikke Opløsning, ikke Kaos! — vore Ideer er Orden! — Orden i Produktionen — Orden mellem Staterne — Orden i Samfundet! Det er derfor, jeg i Aften vil foreslaa, at vi opretter en organiseret Ordensgarde med den Opgave at holde de anarkistiske Elementer i Tøjle. Jeg appellerer til jer alle! — vi maa med Eksemplets Magt vise Verden, at vi ikke er en Barbarhorde, men en fast organiseret Magt med Forudsætninger for at styre baade os selv og Samfundet. Kun paa den Maade tror jeg, vi kan føre vor retfærdige Sag til Sejr!

(Han gør et Kast med Hovedet, gaar derefter hen til Bordet og sætter sig.

Bifald fra Salen. Næstformanden gaar hen til Talerstolen og slaar med Dirigenthamren.)

ELEVFORTEGNELSER.

ESBJERG ARBEJDERHØJSKOLE.

VINTEREN 1931-32.

- Abildgaard, Leo, Murerlærling, Højvang pr. Esbjerg.
- *Alexandersen, Larvig, Maskinarbejder, Stormarks Allé 18, Nakskov.
- *Andersen, Harry Frits, Former, St. Petersgade 17, Slagelse.
- *Andresen, Harry, Maskinarbejder, Thorshavn, Færøerne.
- *Ankersen, Niels, Tømrer, Møllegade 16, Silkeborg.
- *Bech, Halvor, Maskinarbejder, Allegade 23, Skive.
- *Beck, Svend Richardt, Landarbejder, Ørum, Djursland.
- Bentzen, Svend Aage, Maskinarbejder, Pilevang 19, Brønshøj.
- Bitsch, Peter, Baadebygger, Adelgade 10, Faaborg.
- *Brøgger, Niels Richard, Karetmagersvend, Jernbanevej 3, Brabrand.
- Christensen, Albert Valdemar, Fabriksarbejder, Torvegade 62 A, 2. th., København
- * — Anders Helmer, Maskinarbejder, Dalumvej 59, Fruens Bøge, Odense.
- * — Arne Vaupell, Torvegade 66, 1., Esbjerg.
- * — Ejnar, Arbejdsmand, Vølundsgade 29, København.
- * — Halvor Hellestøj, Smed, Vester Allé 13, Herning.
- * — Henry, Bagervend, Hillerslev St., Thy.
- Henry Holger, Bager, Hobro.
- * — Ingvar dt Werner, Maskinarbejder, Priorsgade 46, Faaborg.
- Peder, Kærnemager, Thorsgade 12 A o. G., København.
- Christiansen, Lars, Knud, Pakkasearbejder, Absalonsgade 33 A, th., København.
- * — Willy Børge, Chauffør, Hamlets Passage 3, København.
- *Dahl, Svend Aage, Arbejdsmand, Prinsensgade 9, Fredericia.
- Donovan, Harry, Arbejdsmand, Volmer Kjærs Allé 13, Kastrup.
- *Engell, Niels F., Tømrersvend, Landemærket 3, Rønne.
- Fejring, Jens Andreas, Landarbejder, Kronprinsensgade 137, Esbjerg.
- *Friis, Børge M., Skomager, Smyrnavej 14, København.
- *Hansen, Poul Smed, Hardenbergvej 42, Nakskov.
- *Havn, Aage, Tømrer, Løvel pr. Viborg.
- Henriksen, Sv. Aa. Bjarke, Kontorist, Klerkegade 9 A, København.
- Holmgaard, Chr. J., Handelsmedhjælper, Bøvlingbjerg pr. Bækmarksbro.
- Horsbøl, Ove, Mekaniker, Bryndum pr. Guldager.
- *Hugger, Gunnar A. E., Maskinarbejder, Skovgaardsvvej 9, Nakskov.
- *Jensen, Carl Erland, Østermøllevej 9, Faaborg.
- * — Gregers Kastrup, Karetmager, Teglværksgade 3, Aarhus.
- * — Jens A., Støberiarbejder, Gilbjerggade 1, V, København.
- * — Orla Møller, Maskinarbejder, Frederiksgade 28, Skive.
- Johannesen, Hans J., Maskinarbejder, Nordenkirke 9, Nakskov.
- *Johansen, Knud, Maskinarbejder, Hærvigsgade 5, Kalundborg.
- *Juul-Hansen, Karl K., Arbejdsmand, Blaagaardsgade 23 A, København.
- *Jørgensen, Arne Bahl, Teglværksarbejder, Egebjerg Hede pr. Stenstrup.
- Ernst Erling, Arbejdsmand, Slotsgade 34, København.
- * — Jens Holger, Trælagerarbejder, Kongshaven 59, Valby.
- Ove H., Matros, Knudsgade, Esbjerg.

- *Karlsson, Svend Johan, Snedker, Absalonsgade 37 B, København.
- *Kildeborg, Lavrits Herløv, Maskinarbejder, Pasopvej 3, Svendborg.
- Kurlinck, Salomon, Tilskærer, Borgergade 11, København.
- *Larsen, Arne Gorm, Maskinarbejder, Helligkorsgade 6, Kolding.
- * — Arno Wulff, Bagersvend, Ambra Allé 18, Kastrup.
- Chr. A., Gartnermedhjælper, Spedalsø 20, Horsens.
- Georg Johannes, Sadelmagersvend, Kalekovej 31, Faaborg.
- * — Gunnar, Skibsbygger, Jødevej 50, Nakskov.
- Helge Gunnar, Typograf, Møllebjergvej 6, Korsør.
- * — Odd R., Chauffør, Johnsensvej 12, Rønne.
- Svend A., Arbejdsmand, Sortebrødretorv 5, Odense.
- Svend J., Gartner, Volmer Kjærs Allé 13, Kastrup.
- Lauridsen, Manfred, Maler, Nørregade 122, Esbjerg.
- *Laursen, Aage Chr., Snedkersvend, Hestehaven, Skanderborg.
- *Lund, Jeppe J., Murerlærling, Lundager, Lunde St., Jylland.
- * — Uffe, Gartner, Godthaabsvej 8, Horsens.
- *Madsen, Egon Sriver, Handelsmedhjælper, Rosenvængets Allé 6, Esbjerg.
- * — Erhardt Høxbro, Værktøjsarbejder, Dronningensgade 55, Fredericia.
- Robert K., Smedesvend, Resenvej 32, Skive.
- *Mikkelsen, Peter M., Mekaniker, Aarhusvej 12, Odder.
- Nielsen, Arne, Maskinarbejder, Egevang 28, Brønshøj.
- Aksel H., Fabriksarbejder, Revalsgade 3, København.
- Christian Vilhelm, Maskinarbejder, Hartmanns Allé 5, Valby.
- * — Gudmund L., Arbejdsmand, Olgade 1, Rønne.
- * — Hans Jørgen, Typograf, Joppesgade 18, Nykøbing F.
- * — Harry A., Landarbejder, Nørregade 21, Hou St.
- Holger, Maskinarbejder, Smedegade 78, Horsens.
- * — Poul, Vikler, Pogesgade 20, 2., Odense.
- * — Vilhelm, Landarbejder, Uhrskovvej 25 B, Vejle.
- * — Øjvind A., Mekaniker, »Julsbo, Teglværksvej 12, Middelfart.
- Nordstrøm, Karl Uno, Skotøjsarbejder, Kjeldsgaardsvej 25 B, København.
- *Olsen, Carl, Lagerarbejder, Guldbergsgade 5, 4. tv., København.
- Eli, Maskinarbejder, Amager Landevej 118, Kastrup.
- Otto Harald, Maskinarbejder, Eschrichtsvej 22, Valby.
- Ovesen, Ove, Murer, Østergade 45, Esbjerg.
- *Paveglio, Kurt, Maskinarbejder, Spangsbergvej, »Bakken«, Esbjerg.
- *Pedersen, Kristian, Snedkersvend, Vemb.
- Poul Chr., Maskinarbejder, Viktoriegade 15 B, 2. tv., København.
- *Petersen, Børge J., Sølvsmed, Fyensgade 76, Fredericia.
- Henry Munch, Maskinarbejder, Integade 1, Skive.
- * — Holger Børge, Smed, Østergade 8, Middelfart.
- * — Jens Chr., Fabriksarbejder, Hesbjergvej, Taarnby.
- * — Kaj V., Nitter, Østergade 18, Nakskov.
- Knud Richard, Mekaniker, Saxogade 42, 3. th., København.
- * — Peter Bentzen, Typograf, Varmark St.
- * — Richard J., Skotøjsarbejder, Thors Passage 11 A, St. tv., København.
- Poulsen, Einar G., Murersvend, Engvej 15, Maribo.
- Rasmussen, Th. Peter, Murer, Rosenvangs Allé 24, Aarhus.
- Schmidt, Poul, Maskinarbejder, Søndergade 6, Varde.
- *Schou, Hans Chr., Specialarbejder, Midlerkrampsvej 8, Nakskov.
- Spanglev, Svend Aage, Smedesvend, Vesterbrogade 20 B, København.
- *Sørensen, Peder M., Maskinarbejder, Nørregade 8, Holstebro.
- * — Thomas G., Tømrer, Vægger St.
- Tønnesen, Valdemar F., Maskinarbejder, Annebergvej 60, Aalborg.

- *Wikborg, Hilmer, Skotøjsarbejder, Ragnhildsgade 62, København.
- Willesen, Henry Chr., Guldsmed, A. Billesvej 21, Fredericia.
- Ørum, August, Væver, Sanatorievej 23, Silkeborg.

PIGEKURSUSØT. SOMMEREN 1932.

- *Andersen, Olga, Husassistent, p. t. Esbjerg Arbejderhøjskole.
- *Berentsen, Solvejg, Husassistent, P. Skramsgade 19, Esbjerg.
- *Bundvad, Mariane, Husassistent, Fiskergade 10, Frederikshavn.
- *Christensen, Vera, Damefrisørinde, Gl. Kalkbrænderivej 46, III, København.
- *Hansen, Edith Medholdt, Bogbinder, Kronborggade 9, St., København.
- *Larsen, Bodil Kristine, Husassistent, Bahl pr. Viemose.
- *Mathiasen, Jenny, Husassistent, Priorgade 8, Aalborg.
- *Møller, Ketty, Bogbindermedhjælper, Østbanegade 115, IV., København.
- *Mørch, Oda Emilie, Husassistent, Islandsgade 54, 1., Esbjerg.
- Nielsen, Esther, Husassistent, Annerup pr. Støvring.
- *Nielsen, Anna Marie Olesen, Husassistent, Storegade 6, Varde.
- Olesen, Gerda, Husassistent, Nørregade 124, Esbjerg.
- *Petersen, Agnes Marie, Væverske, Fakse Ladeplads.
- *Pedersen, Ragna, Husassistent, Chr. Winthersvej 6, Maribo.
- *Rasmussen, Kamma, Husassistent, Gl. Kongevej 41, København.
- *Thomsen, Mariane, Husassistent, Kongensgade 37, Esbjerg.

DET KOOPERATIVE KURSUS. MAJ 1932.

- Andersen, Kaj, Klejnsmed, Mysundegade 5, II., København.
- Buhl, Ove, Kontorist, Kalkbrænderivej 8, Assens.
- *Christoffersen, Carl Joh., Pølsemaker, Agersøgade 17, III., København.
- Cordtz, Eigil, Incassator, Sankelmarksgade 34, IV., København.
- Duksin, Georg H., Badefunktionær, Jærgergade 12, I, th., København.
- *Frank, Arne, Kommiss, Peder Gydesvej 28, Boldesager, Esbjerg.
- Hansen, H. R., Bud, Flensborggade 37, IV., København.
- Hansen, S. Borgaard, Kontorlærling, Arb. Brændselsf., Gl. Kongevej 1E, København.
- Hasselstrøm, Ove, Handelsmedhjælper, Absalonsgade 41, I., København.
- Hermann, Erik, Forgylde, Frejsgade 1, St., København.
- *Holmgaard, Chr., Handelsmedhjælper, Vestergade 12, Skive.
- *Jensen, Juul K., Kontorassistent, Godthaabsgade 42, Odense.
- Jørgensen, Klock, Kommiss, Danmarksgade 21, Randers.
- *Karstensen, Charles, Kontorist, Strandbygade 16, Esbjerg.
- *Knudsen, Fr. Ludvig, Bogbinder, Østergade 19, I., Nyborg.
- *Nielsen, Hans Jørgen, Typograf, Jappesgade 18, Nykøbing F.
- Nordstrøm, Uno, Skotøjsarbejder, Kjeldsgaardsvej 25 B, København.
- *Olsen, Heinrich, Handelsmedhjælper, Eiderstedgade 22, IV., København.
- Knud, Bud, Valdemarsgade 63, Mezz., København.
- *Ovesen, Ove, Kontrollør, Østergade 45, Esbjerg.
- *Petersen, Poul Chr., Maskinarbejder, Viktoriagade 15 B., II., tv., København.
- *Rosengreen, Hartvig, Bud, Heinesgade 9., St., København.
- Schaufuss, Knud, Kontorist, Skjalm Hvidesgade 16, I., København.
- Schnoor, Helmuth, Snedker, Flensborggade 8, I., København.
- *Wadland, E., Kontorassistent, Ægirsgade 23, II., København.

RETTELSE TIL ELEVFORTEGNELSEN FOR SOMMEREN 1931.

- I Stedet for Ohlsen, Grethe, Husassistent, Østergade 45, Esbjerg, skal staa:
 Ohlsen, Grethe, Husassistent, Genforeningsplads 26, 1., Brønshøj.
 Ovesen, Ellen, Husassistent, Østergade 45, Esbjerg.

De med * mærkede er Medlemmer af Elevforeningen.

ROSKILDE HØJSKOLE.

VINTEREN 1931—32.

- Ahrentzen, Eduard Børre, Maskinarbejder, Norgesgade 48, København S.
 Andersen, Egon, Bager, Jemtelandsgade 2, III, København S.
 * — Henry, Former, Petershvile, Københavnsvej, Roskilde.
 — Holger Scharff, Medhjælper, Lautrupgaard, Skovlunde.
 * Berger, Svend, Støberiarbejder, Ægirsgade 27, III, København L.
 * Brandt, Jens Chr., Sadelmagersv., Nørregade 31, Thisted.
 Carlsen, Curt Edvin, Tømrer, Holmegaards Glasværk, Olstrup.
 * Christensen, Arnold, Søfyrbøder, Sømandshjemmet, St. Annæ Plads 20, København.
 * — Børge, Kontormedhjælper, Tyttebærvej 1, København, Brh.
 * — Henning, Former, Stenbaksvej, Frederikshavn.
 * — Niels Chr., Fodermester, Vogterhus 123, Hobro.
 * Christiansen, Poul, Klejnsmed, Ahrensberggade 3, St., København.
 * Damkjær, Jens Madsen, Arbejdsmand, Prinsessegade 23, København K.
 Ebstrup, Emil, Gørtler, Pilestræde, 74 C, København K.
 — Gudmand, Møntergade 13, III., København K.
 * Enghave, Harry, Gartner, Fyensgade 1, København N.
 Erichsen, Erling, Chauffør, Halfdangsgade 49, I., København.
 * — Henrik Milling, Landarbejder, Kirkeby pr. Stenstrup.
 * Foged, Chr., Grovsmed, Tingstrup pr. Thisted.
 Frederiksen, Ejnar, Fabrikarbejder, Den internationale Højskole, Helsingør.
 * — Knud, Former, Trekronervej, Roskilde.
 * Haagensen, Victor, Maskinarbejder, Kastanievej 21, Holbæk.
 * Hansen, Anton, Ovnsætter, Horupsgade 3, Tønder.
 * — Lauritz Toftegaard, Tjenestekarl, Marbæk pr. Uggerslev.
 — Rudolf, Bager, Enighedsvej 20, Odense.
 * — Viggo, Maler, Vejstrup St.
 * Heiligstädt, Chr., Bager, Landemærket 31, III., København K.
 * Henriksen, Arne, Snedker, Badstuevej 2, Korsør.
 * — Carl, Maskinarbejder, Badstuevej 2, Korsør.
 Hjortshøj, Henry Nielsen, Mekaniker, Østerbakken 17, Thisted.
 * Hyldahl, Petrus, Smed, Østre Skole, Thisted.
 Iversen, Felix, Former, Munkevej 26, Thisted.
 — Gerhard, Former, Munkevej 26, Thisted.
 * Jansen, Einer, Maskinarbejder, Skaanegade 8, St., København S.
 * Jensen, Eduard, Maler, Henrik Ibsensvej 19, København F.
 * — Georg, Maskinarbejder, Frihedsvej 23, Boldesager, Esbjerg.
 — Harald, Bryggeriarbejder, Tuborgvej 15, Opg. 14, Hellerup.
 — Henry M. F. V., Bødker, Langesgade 6, III, Aalborg.
 * — Jens Aksel, Medhjælper, Adr.: Johan Jensen, Holmene pr. Kappendrup.
 — Kaj, Karetmagersv., Møllevej 36, Thisted.
 * — Kaj Otto, Gørtler, Møensgade 6, I., Aalborg.
 * — Karl, Maskinarbejder, Mundbergs Allé, Struer.
 — Niels Orla, Maskinarbejder, Vølundsgade 32, III, København L.
 * — Thorkil, Bager, Dannebrogsgade 36, Aalborg.
 * Jeppesen, Emanuel, Medhjælper, Mørke pr. Mørke.
 * Joensen, Mouritz, Fisker, Midvaag, Færøerne.
 * Jørgensen, Aage, Gipser, Ndr. Fasanvej 110, I., København F.
 * — Aksel, Skibstømrer, Roskilde.
 * — Guido, Maskinarbejder, Claussensgade 17, II., Aarhus.
 — Robert, Maler, Pr. Maries Allé 7, Odense.
 * Kristensen, Kristen, Landarbejder, Munksøgaard, Himmelev pr. Roskilde.

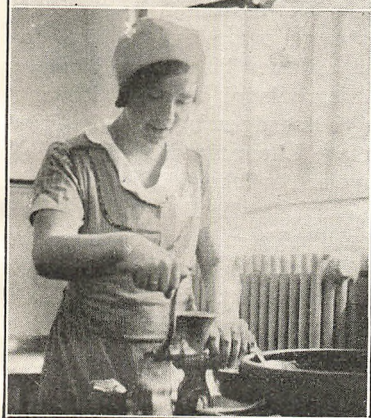
- *Larsen, John., Arbejdsmand, Byledsgade 45, Rønne.
 — Lauritz Hoed, Hotelkarl, Amager Fælledvej 83, København S.
 — Valdemar, Arbejdsmand, Backersvej 37 C, København S.
- *Lauridsen, Edgar, Arbejdsmand, Søndergade, Vildbjerg St.
- *Laursen, Holger, Mejerist, Bøgvadvej, Egtved.
- *Levin, Sigvald, Støberiarbejder, Stenløsevej 98, Husum, København.
- *Lowies, William, Maskinarbejder, Tyrolsgade 13, V., København S.
- *Madsen, Helge, Maskinarbejder, Holbækvej 6, Roskilde.
- *Mogensen, Henry, Snedker, St. Gertrudsstræde 10, I., København K.
- *Mortensen, Henning, Chauffør, Sct. Mortensgade 22, Rønne.
- *Møller, Henry, Porcellænsdrejer, Kastrop Strandvej 190, Kastrop.
- *Nebel, Chr., Sct. Hans Hospital, Roskilde.
- Nielsen, Aksel Anker, Kusk, Sjællandsgade 20, Fredericia.
 — Albert W., Metaltrykker, Amagerbrogade 91 A, I., København S.
 — Alfred, Maskinarbejder, Valby Langgade 81, III., København Valby.
- * — Hans Chr., Værktøjsmager, Skotlandsgade 6, I., København S.
- * — Henry P., Landarbejder, Syvsten pr. Sæby.
- * — Ib, Becher, Landarbejder, Tollerød, Tureby St.
- * — John., Maskinarbejder, Aarhusgade 95, II., København Ø.
- Leif, Chauffør, Sankelmarksgade 19, St., København V.
- * — Viggo Molin, Litograf, Edv. Griegsgade 4., I., København Str.
- Nielsson, Carlo, Bud, Absalonsgade 35 B, III., København V.
- Patrøng, Villy, Værktøjsmager, Hveensvej 11, I., København S.
- Paulsen, Oluf Riis, Bager, Ranum.
- *Pedersen, Edvard, Arbejdsmand, Storegade 77, Rønne.
 — Jens Chr., Kedelsmed, Kronprinsens Allé 30, Nr. Sundby.
- * — Jes Emil, Teglværksarbejder, Baunhøj, Oksbøl.
- * — Kristian, Landarbejder, Vollerupgaard pr. Flakkebjerg.
- * — Ove, Arbejdsmand, Storegade 77, Rønne.
- * — Svend, Gartner, Biens Allé 17, København S.
- Petersen, Kurt, Smed, Godthaabsvej 193, København Brønshøj.
- * — Verner, Maskinarbejder, Bentzonsvej 47, København F.
- Viggo, Gartner, Hersegade 34, Roskilde.
- * — Viggo Johs., Sadelmager, Nansensgade 31 C, III., København K.
- *Rasmussen, Niels Petersen, Murer, Thunøgade 7, St., Aarhus.
- Schütt, Adolf, Cyklemekaniker, Victor Bendixgade 2, III., København Str.
- Stouenberg, Svend, Maskinarbejder, Morsøvej 13, København Brønshøj.
- Strøm, Olau, Lagerarbejder, Jægersborggade 44, II., København L.
- *Sørensen, Johannes, Arbejdsmand, Vinkelvej 11, Esbjerg.
- * — Robert, Skotøjsarbejder, Søgade 1, Aarhus.
- *Voigt, Thomas, Mekaniker, Christiansgade 14, II., Aalborg.
- Wildbork, Bebel, Bager, Løgten St.
- *Witthoff, Max, Gartnermedhjælper, Roskilde Højskole, Roskilde.
- *Wøldike-Andersen, Chr., Typograf, Slotsgade 1, Slagelse.
- *Ziegler, Anker, Cigarmager, Eckersberggade 34, Aarhus.

Som Repræsentant til Elevforeningen valgte Vinterholdet *Kristen Kristensen*, Himmelev pr. Roskilde.

3 UGERS FAGFORENINGSKURSUS. 4.—24. SEPTEMBER 1932.

- Andersen, Anders, Trykkeriarbejder, Goethegade 22, Sønderborg.
 — Chr., Billedskærer, Mejlgade 53, Aarhus.
 — I. C., Postbud, Jægervangen 10, Gentofte.

- *Andersen, M., Portør, Vejlegade 10, Aarhus.
 * — Poul, Arbejdsmand, Kausholms Udst., Herløv.
 * — Uffe, Ciselør, V. Klosteret 22, Haderslev.
 Arlind, O., Elektriker, Fredensgade 12, V., København Ø.
 Bing, K., Former, Halmtorvet 7, København V.
 Christiansen, Carl, Bryggeriarb., H. C. Ørstedsvvej 28 B., København V.
 *Enghave, Harry, Gartner, Fyensgade 1, København N.
 Fogsgaard Nielsen, Togbetjent, Henrik Ibsensvej 46, København F.
 Hansen, Aug., Elektriker, Thorsgade 36, St., Odense.
 * — Johs., Hospitalsarbejder, Færgegaardsvej 3, Masnedssund.
 * — Vilh., Landpostbud, Klippinge.
 Hurtigkarl, Johan, Slagter, Ørnevej 8, II., København.
 *Jacobsen, Carl, Snedker, H. C. Andersensgade 22, Odense.
 *Jensen, J. K. F., Overportør, Vestergaardsgade 6, Aarhus.
 — Johs., Arbejdsmand, Thisted.
 — J. P. L., Træarbejder, Fasanvej 9, Holbæk.
 Jepsen, H., Former, Billestorv 2, Aarhus.
 — J., Arbejdsmand, Ørstedsgade 2, Sønderborg.
 Johansen, H., Postbud, Aalborg.
 *Jørgensen, Eskild, Bogbinder, Rosengade 14, Kolding.
 Keilstrup, C., Slagter, Søvej 42, Nykøbing F.
 Kruse, P., Slagter, Søvej 42, Nykøbing F.
 *Madsen, Rasmus, Slagter, Sveasvej 8, Køge.
 Nielsen, Carl, Landarbejder, Kirkevejen, Søllested.
 * — Emil, Cementarbejder, Dania pr. Mariager.
 — N. C., Kontormedhjælper, Hemmersvej 21, Skive.
 Olsen, Johs., Landarbejder, Kommunehuset, Nyker, Bornholm.
 Pätau, V., Former, Torvet 10, Horsens.
 *Petersen, Marius, Mølleriarbejder, Brammersgade 7, Aarhus.
 * — Villy, Slagter, Saxogade 42, København V.
 Schäfer, Hermann, Skråder, Heibergsgade 24, Aarhus.
 *Sørensen, Carl Henry, Sadelmager, Ungarnsgade 74, København S.
 Winther, Hermann, Træarbejder, Mølmark, Broager.

ESBJERG
ARBEJDERHØJSKOLE
SOMMEREN 1932

Sommerskolen aabnede 3. Maj med 17 unge Piger og 24 Deltagere paa det kooperative Kursus. De tilsvarende Tal for Aaret forud var 16 og 15. Henvendelser om Optagelse baade fra de unge Piger selv og deres Forældre viser, at Lysten til at komme paa Højskole er i Stigen, medens Evnen til at skaffe de nødvendige Penge dertil formindskes. De fleste Arbejderhjem er paa den ene eller anden Maade ramt af Arbejdsløsheden, hvis Langvarighed selv under lige Forhold iøvrigt gør den økonomiske Evne mindre Aar for Aar. I utallige Hjem gaar en eller flere Unge uden Udsigter til Arbejde og med en Understøttelse, der selvfølgelig ikke tillader Opsparing til Højskoleophold. Selv om Forældrene har Arbejde, rammes de derfor alligevel føleligt og kan sjældent afse Hjælp til deres Døtre i Form af kontante Midler. Dertil kommer, at de unge Piger nu ofte i deres forskellige Stillinger lønnes

saa daarligt, at alle Tanker om at lægge til Side til Formaalet maa glide i Baggrunden, selv hvor der er Tale om de fornuftigste og mest paapasselige. Endelig har Amtsunderstøttelsen, der — bortset fra nogle mindre Understøttelser fra Elevforeningen og Skolen — er den eneste Understøttelse, de unge Piger kan søge, været dalende, vel sagtens paa Grund af en Stigning i Ansøgernes Antal.

Samtlige Elever paa Sommerskolen havde Understøttelse til Opholdet, som oftest baade fra Amtet og Elevforeningen eller Skolen. Den gennemsnitlige Understøttelse var 118 Kr. pr. Elev. Da Betalingen paa Skolen var 225 Kr. for 3 Maaneder, skaffede de unge Piger og deres Forældre altsaa gennemsnitligt 107 Kr. foruden Udgifter til Rejse, Bøger, Smaaafornødenheder etc.

Medens Gennemsnitsalderen paa Vinterskolen altid ligger mellem 22—23, synes 19 Aar foreløbig at staa fast for Sommerskolens Vedkommende. Af de 17 Elever kom 5 fra Hovedstaden eller Københavns Amt, 2 fra Præstø Amt, 1 fra Maribo, 5 fra Ribe, 2 fra Aalborg, 1 fra Hjørring og 1 fra Vejle Amter. 2 var Bogbindere, 1 Damefrisørinde, 11 Husassistenter, 1 Væverske og 2 havde intet bestemt Erhverv.

Husholdningsundervisningen laa om Formiddagen og optog ca. 20 Timer om Ugen. De tre Familier, hvori Eleverne var inddelt, skiftedes til at have 14 Dages Skolekøkkenundervisning (2 Hold) og en Uges Undervisning i Vask og Strygning (1 Hold). Desuden gaves 4—5 Timers Undervisning i Haandgerning ugentlig. Eftermiddagen var optaget af de almindelige Højskolefag: Litteratur, Historie, Dansk, Regning, Sundhedslære, Sang etc. Der oprettedes tillige en Studiekreds i Samfundslære.

Af de 24 Elever paa det kooperative Kursus kom Halvdelen fra København, Resten fra Landets forskellige Provinsbyer. Medens Gennemsnitsalderen det foregaaende Aar var 27, laa den i Aar omkring 24 Aars Alderen. Økonomisk gennemførtes Kursuset bl. a. ved et ret stort Tilskud, fremskaffet af Det kooperative Fællesforbund ved Henvendelse til forskellige af vore større kooperative Foretagender. En Række Foreninger udvalgte selv en Elev blandt deres Personale og betalte Ophold og Undervisning for ham.

Paa Grundlag af Erfaringerne fra det første Aar blev der foretaget en Del Ændringer i Undervisningsplanen. Det fælles Foredrag sammen med de unge Piger blev opgivet, hvorved opnaaedes, at Foredragene i højere Grad kunde lægges til Rette efter de to Grupperes særlige Behov. Studiekredsarbejdet i Kooperation blev delt saaledes, at Borgmester Mortensen, Esbjerg, ledede en Kreds, der beskæftigede sig med de »praktiske Problemer inden for Nutidens Arbejderkooperation«. Borgmesterens store Fond af praktisk Viden paa dette Omraade kom til at betyde en afgjort Forbedring af Undervisningen. I en anden Studiekreds under Forstanderens Ledelse arbejdedes der med »Kooperationens Historie, dens idémæssige Grundlag og praktiske Udformning«. Denne Kreds havde 6 Timer om Ugen til sin Raadighed. Studiekredsen i Samfundsøkonomi lededes af Lærer Michael Andersen. Arbejdet i Studiekredsene optog i alt 12 Timer om Ugen.

To nye Fag blev indført. Lærer Hagemund Hansen underviste i Udarbejdelse af grafiske Tavler. Ved Hjælp af Kurver, Figurer af forskellig Størrelse etc., sat op med kraftige Farver paa store Paptavler, lærte Eleverne at give en anskuelig Frem-

stilling af deres Foreningers Stilling med Hensyn til f. Eks. Omsætningens Størrelse i Forhold til Medlemstallet sammenlignet med andre Foreninger. Under Lærer Arne Sørensens Ledelse skiftedes Eleverne til i et interimistisk indrettet Butiksvindue at lave saglige og klare Udstillinger af Fællesforeningens Varer.

Lærer Arne Jørgensen havde som det foregaaende Aar Undervisningen i Regnskabsføring. Den blev udvidet fra 6 ugentlige Timer forrige Aar til 8 i Aar. Det viste sig ogsaa nødvendigt at udvide Timerne i almindelig Regning fra 2 til 4 om Ugen.

Som en Videreførelse af det kooperative Kursus maa nævnes det nyoprettede Korrespondancekursus i dobbelt Bogføring. Vi haaber, at Kursuset maa vække Interessen for Indførelse af mere tidssvarende og betryggende Regnskabsformer, og at det maa gøre det lettere for mange Bestyrelsesmedlemmer at svare til deres Forpligtelse til at overvaage deres Forenings Stilling. Breve fra Ansøgere om Optagelse paa Kursuset viser tydeligt, at mange har følt et stærkt Savn af Viden paa dette Omraade. Efter Studier af Materiale fra Sverige udarbejdede Lærer Arne Jørgensen en Plan for Kursuset. Oplysningsforbundet og Det kooperative Fællesforbund viste sig at være interesseret, gik ind for Planen og udsendte Indbydelser til Deltagelse til deres Afdelinger. Tilslutningen blev langt over Forventning. Den 15. November var 110 Deltagere i Gang med Arbejdet.

For første Gang var Oplysningsforbundets Kursus i socialistisk Kulturarbejde i Aar henlagt til Esbjerg Arbejderhøjskole (3.—9. Juli). Det havde samlet overordentlig stor Tilslutning. Der fandtes i den Uge ikke een ledig Soveplads paa Skolen. Der blev holdt et Foredrag om Dagen i nedenstaaende Rækkefølge. Forstander Poul Hansen: Arbejderne og moderne Boligspørgsmaal, Sekretær O. Bertolt: Arbejderne og Kunsten, Sceneinstruktør Per Knutzon: Teatret og den sociale Kunst, Forretningsfører for »Der Bücherkreis«, Berlin, August Albrecht: Oplysningsarbejdet og Socialismen, Seminarieforstander Georg Christensen, Haderslev, og Folketingsmand Jul. Bomholt: Dansk Litteratur, dens Opgaver og Formaal (Forhandling), og Folketingsmand Hartvig Frisch: Hvordan kan Radioen tage Del i det praktiske Kulturarbejde? Gruppearbejdets Emner var: Dansk Litteratur (Leder Jul. Bomholt), Arbejderfester og Stævner (Chr. Christiansen), Aviser, Tidsskrifter og politisk Arbejde (Oluf Bertolt), og Kunst, Film, Musik, Teater og Radio (Hj. Gammelgaard).

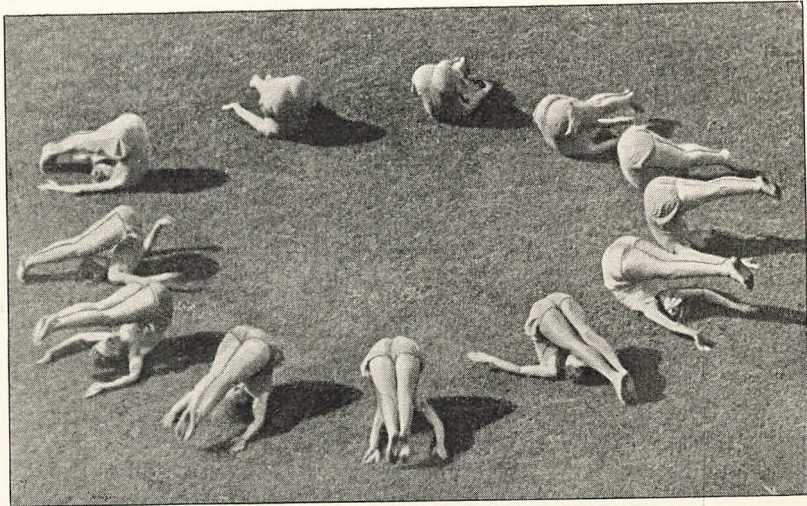
Fra 24. til 30. Juli afholdtes et Kursus i Husholdning for Husmødre fra Jylland og Fyn. Der var 40 Deltagere. Hver Formiddag holdtes en Demonstration i sund og økonomisk Madlavning, ledet af Kirsten og Karen Hansen skiftevis. Af Foredragene kan nævnes: Vor Tids Bolig (Poul Hansen), Kvindernes Historie i Lysbilleder (Arne Sørensen), Vigtige Husholdningsartikler (Michael Andersen), Kvindeskikkelser i nyere dansk Litteratur (Hagmund Hansen), Sexuel Hygiejne (Fru Læge Daugaard), Planlægning af Hjemmets Økonomi (Fru E. Overgaard), Arbejderungdommen og dens Uddannelse (Poul Hansen).

Endelig holdtes 21.—27. August et Kursus for D. s. U. og D. U. I.-Ledere. Dagen begyndte med en Sangtime, derefter var der Foredrag: Om Mandagen talte Johs. Hansen om D. s. U. og D. U. I. i Fortid, Nutid og Fremtid, og Otto V. Nielsen om

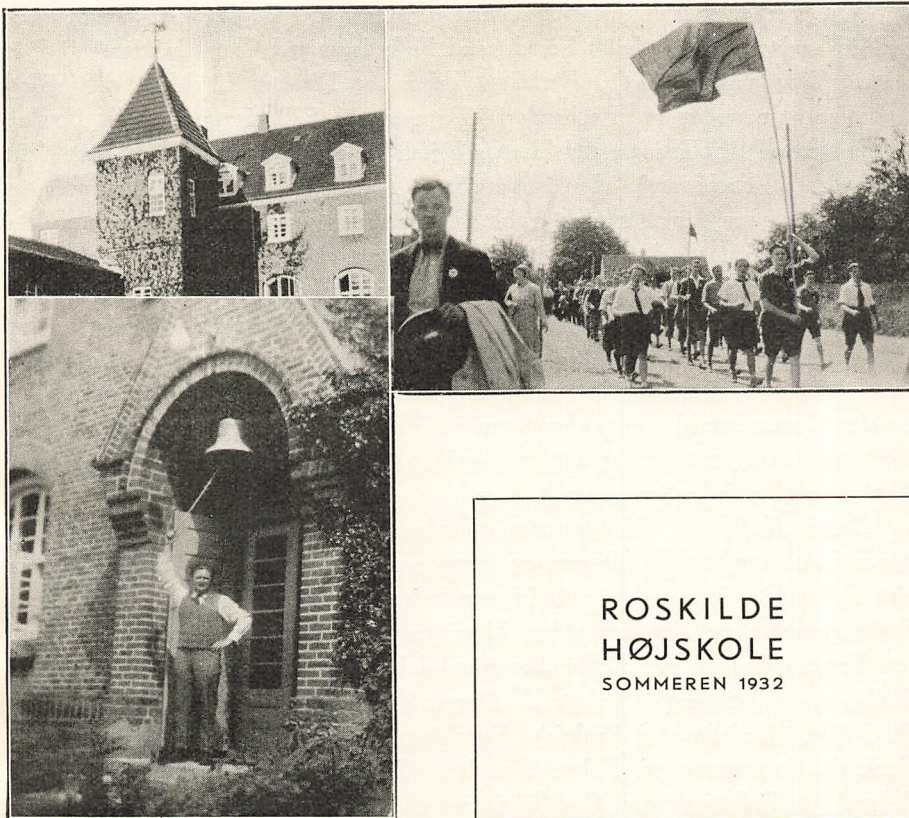
Skolen og Børnebevægelsens Arbejde. Tirsdag: Chr. Christiansen: Vort Oplysningsarbejde og dets Midler, og Ernst Drosthede: Børn og Politik. Onsdag: Hans Hansen: Partiet og Ungdommen, og Carl Thomsen: Børn og Biblioteker. Torsdag: H. C. Hansen: Problemer i Ungdomsarbejdet (hvorefter der var Udflugt til Fanø om Eftermiddagen). Fredag: Joel Ljungquist, Stockholm: Hvorledes vi har naaet 71,000 Medlemmer, og Ib Kolbjørn: Socialistisk Kultur. Lørdag: Lars M. Olsen: D. s. U. s. Indsats i Lærlingesagen. Gruppearbejdets Emner var: Børnepsykologi (Leder Otto V. Nielsen), Praktisk D. U. I.-Arbejde (Ernst Drosthede), Fester og Talekor (H. C. Hansen), og praktisk D. s. U.-Arbejde (Johs. Hansen). De korte Kursus begyndte alle Søndag Aften og sluttede Lørdag Middag.

Allerede meget tidligt paa Sommeren begyndte Indmeldelserne at strømme ind til Vinterskolen, hvortil der var fuldt indtegnet i Begyndelsen af September Maaned. Vinterskolen aabnede den 3. November med 103 Elever fra alle Egne af Landet.

Poul Hansen.

Sommer.

ROSKILDE
HØJSKOLE
SOMMEREN 1932

Trods Verdenskrise og Arbejdskrise gennemførtes Sommerens brogede Kursusplaner heldigt og begunstigedes af et Vejr, hvis Lige næppe mange kan erindre. Maj Maaned var meget travl. Overtagelsen af Skolens Økonomi (Køkken og Have) krævede Personaleskifte, helt ny Istandsættelse i Køkkenet: Maskiner, Komfurer, alt løst Materiel. Ogsaa Havens Drift undergik væsentlige Forandringer, der førte til et betydeligt større Udbytte end de foregaaende Aar. I denne Maaned gennemførtes dog, midt i Omkalfatringerne, Sommerens første Kursus (22.—28. Maj): for 11 socialdemokratiske Presse mænd fra Provinsen. Kursusets Leder var Redaktionssekretær Johannes Jacobsen, Slagelse, og trods det beskedne Deltagerantal gik

Arbejdet med usædvanligt Liv og Glæde. Foruden det daglige Gruppearbejde af faglig Karakter blev der holdt Foredrag af Folketingsmand Chr. Christiansen (Presse og Oplysningsarbejdet), Redaktør Tabor og Direktør Lind-Hansen (Billedreportage), Journalist H. Rechendorf (Reportage), Folketingsmand Jul. Bomholt (Skønlitteratur), Folketingsmand Hartvig Frisch (Udenrigspolitik), Dr. Albert Olsen (Økonomiske Problemer), Landsretssagfører Fred. Dalgaard (Retsplejeloven og Presselovgivningen) samt Redaktør H. P. Sørensen (Den moderne Presse). Afslutningsfesten formede sig som en straalende Kappestrid mellem Folk af Ordets Laug.

Studielederkursus for København, 5.—11. Juni, talte 22 Deltagere. Der gaves Øvelser i Samfundskundskab, Socialøkonomi, Fagforeningskundskab og Bøgers Brug. Foredragholdere var Lærer Willy Hellner (Arvelighed og Samfund), Landstingsmand Ludvig Christensen (Kbhvns Kommunes Arbejde for Folkeoplysning), Forstander Gammelgaard (Arbejderoplysning som et Kulturspørgsmaal), Sekretær Ib Kolbjørn (Arbejderrejser og Oplysningsvirksomheden i København), Lærer Frode Kristensen (Det irske Spørgsmaal).

Dansk Kedel- og Maskinpasserforbunds Tillidsmandskursus, 19.—25. Juni, havde i Aar samlet 37 Deltagere og formede sig omtrent som forrige Aars Kursus, idet Forbundets Formand, Laurits Hansen ledede Gruppearbejdet vedrørende Fagets Overenskomster, og Næstformanden, Hans Jensen, i Fagforeningskundskab. Kursusets Foredragsholdere var Forbundsformand Johs. Kjærboel (Samarbejdet mellem de faglige Organisationer), Direktør E. Dreyer (Kedelloven i Teori), Kedelinspektør P. Rønne (Kedelloven i Praxis), Fabrikinspektør L. Spangsborg (Fabrikloven i Praxis), Overretssagfører Folmer Svendsen (Forbunds- og Afdelingslove i juridisk Belysning), Folketingsmand Chr. Christiansen (Oplysningsarbejdet), Hovedkasserer Max Lauth (Arbejdsløshedsvedtægtens Fortolkning).

Kursuset i Fagforeningskundskab, der afholdes den 26. Juni til 2. Juli, havde samlet et større Antal Deltagere end noget tidligere paa Roskilde Højskole, nemlig 100, og havde, om Pladsforholdene havde tilladt det, faaet endnu større Tilslutning. Gruppeledere var Chr. Christiansen, Oluf Bertolt, Eiler Jensen, Stecher-Christensen og Otto Jensen. Foredragsholdere: Hovedkasserer Jul. Hansen (Arbejdere og Funktionærer i den moderne Arbejderbevægelse), Hovedkasserer Hans Jacobsen (Kompetence og indbyrdes Forhold mellem Fagbevægelsens forskellige Led), Forstander Hj. Gammelgaard (Statistikens Anvendelse i Fagbevægelsens praktiske Arbejde), Red. Ernst Christiansen (Den russiske Fagbevægelse og Femaarsplanen). Om Onsdagen førtes en meget interessant Diskussion mellem Direktør Chr. Overgaard (B. & W.) og Forbundsformand Johs. Kjærboel om Dansk Erhvervslivs Opgaver og Muligheder.

Hovedstadens Brugsforenings Sommerstævne i Dagene 3.—9. Juli havde i Aar samlet 57 Deltagere eller henad dobbelt saa mange som i Fjor. Stævnet aabnedes Søndag Middag (samtidig med Højskolens Elevforenings Aarsfest) med højtidelig Indvielse af den internationale kooperative Fane — Indvielsestale af Direktør J. M. Johansen.

Deltagerne gjorde under Ledelse af Propagandachef Engelbert Nielsen flere Ture til kooperative Virksomheder i Roskilde og Omegn og foretog Udflugter til dens naturskønne Punkter. Ogsaa dette Kursus havde en Række Foredrag med Tilknytning til kooperative Idéer og Praksis.

Porcelæns- og Fajance-Arbejdernes Fagforenings Feriestævne, 10.—16. Juli, det første i sin Art, havde samlet 49 Deltagere, Mænd og Kvinder, under Ledelse af Formanden, Folketingsmand Einer Jensen. Foredragsholdere: Sekretær i De samvirkende Fagforbund, Chr. Brun (Kompetenceproblemet m. m. i Fagbevægelsen), Trafikminister Friis-Skotte (Moderne Trafikproblemer), Forstander Hj. Gammelgaard (Arbejderne og Højskolen), Sekretær Oluf Bertolt (Arbejderbevægelsen som Kulturbevægelse) og Kunstmaler Preben Wilman (Arbejderne og Kunsten).

Kursuset for Burmeister & Wains Arbejdere i Dagene fra 17.—23. Juli, var besøgt af 58 Deltagere og var et udpræget Arbejdskursus med Otto Jensen, Lorentz Andersen og Ole Petersen som Gruppeledere. Foredragsholderne: Hj. Gammelgaard (Statistikken i det praktiske Fagforeningsarbejde), Folketingsmand S. Munk (Arbejderkooperationen i Danmark) og Borgmester P. Hedebol (Kommunal Politik og Økonomi).

Husholdningskursuset for Arbejderkvinder, 24.—30. Juli, havde en ganske særlig festlig Karakter, præget af Glæden over den sjældne og korte Frihed, som er vor Klasses gifte Kvinder beskaaret. Undervisningen i praktisk Husgerning lededes af Husgerningslærerinde, Frk. Rasmussen fra Haraldsborg, Lærer Frode Kristensen fortalte om Verdensproduktionen og -forbruget af Fedtstoffer, Lærer Willy Hellner samlede et Gymnastikhold blandt de morgendueligste Deltagerinder og holdt 2 Foredrag om vore Fødemidlers Sammensætning og Næringsværdi, samt et om Indtryk fra en Rejse i Tyskland under Valgfeberen, Skolens Gartner, Sven Hedegaard, fortalte om praktisk Havedyrkning og Forstander Gammelgaard om Københavns ældste Historie. Antallet af Kursusdeltagere var 65.

Dansk Tekestilarbejderforbunds Tillidsmandskursus, 31. Juli — 6. August, talte 59 Deltagere og lededes af Forbundets Formand Chr. Nielsen. Atter et decideret Arbejdskursus med Otto Jensen, Th. Kuntze og N. Scheel som Gruppeledere. Følgende Foredrag holdtes: Direktør for Fabriktilsynet E. Dreyer (Om Fabrikloven),

Sekretær Knud V. Jensen (Den faste Voldgiftsret), Forstander A. F. Geismar (Tekstilindustrien), Folketingsmand Chr. Christiansen (Arbejderbevægelsen som Kulturbevægelse) og Formand Chr. Nielsen (Hovedoverenskomsten).

Arbejder-Radioforbundets Kursus fra 14.—20. August lededes som i Fjor af Red. Ernst Christiansen og var besøgt af 37 Deltagere. Ogsaa i Aar delte Undervisningen sig efter tekniske og kulturelle Linier, og til disse knyttedes en Række Foredrag af Eksperter, bl. a. Radiofoniens Chef, Kammersanger Emil Holm.

Dansk Jernbaneforbunds Landsudvalg for Oplysningsarbejdet holdt i Dagene 1.—3. September et kort Instruktionskursus for 24 Deltagere i Forbundets Studiekredsarbejde, hvor Gammelgaard, Frode Kristensen, Kantsø, Poulsen (Vildbjerg), Chr. Christiansen, Bertolt og flere deltog i Undervisningen.

Det 3 Ugers Fagforeningskursus 4.—24. September havde i Aar samlet omtrent dobbelt saa mange Deltagere som i Fjor.

Endelig afholdt *Østsjællandskredsens af D. s. U. og D. U. I.* et Lederkursus den 24. og 25. September, præget af intensivt Arbejde og stor Arbejdslyst.

Hvert af disse mange Kursus har sit eget Ansigt, forskelligt fra de andre. Dets Træk bliver tydeligere, alt som Ugens Dage gaar. Fællesudflugterne bidrager til at kalde det klarere frem, og ved den traditionelle Afslutningsfest, Aftenen før Afrejsen holdes der Revy over alle Ugens Oplevelser, muntre og alvorlige.

Ind imellem Kursusene har Højskolen modtaget en Mængde Besøg — dels af Enkeltmænd og -kvinder, mest fra fremmede Lande — i Sommer saaledes fra Tyskland, Czekoslovakiet, Estland, Japan, Kina, Indien, Skotland, Schweiz og Amerika — dels af større Grupper af Partifæller fra København eller andre Dele af Landet.

Den 10. Juli afholdtes et stort Typograflærlingstævne, hvori bl. a. deltog 45 unge Fagfæller fra Breslau, der opholdt sig her i 3 Dage og i fulde Drag nød den danske Idyl og den danske Mad. Endelig fejredes Skolens 25 Aars Jubilæum den 17. Juli ved en stor Havefest, hvori deltog Elever og Lærere fra dens ældre Tid, Stifteren Thomas Bredsdorffs Enke og en Del af hans Slægt. Der holdtes Tale af Domæneforpagter Erik Appel, tidligere Lærer ved Skolen, samt af Forstander Hj. Gammelgaard, Anders Vedel og Jens Rosenkjær. — I Oktober Maaned har Haandværkerne igen haft travlt paa Skolen. Lærer Frode Kristensen har bygget sit eget Hus og hans tidligere Lejlighed er indrettet til Elevværelser, saaledes at Skolen nu med Udvidelsen i Foraaret kan rumme 23 Elever flere end i de 2 foregaaende Vintre, ialt 115. Dette Tal er forlængst overtegnet, og vi har maattet give Afslag til henimod 200 Ansøgere.

Hjalmar Gammelgaard.

Esbjerg.

Socialistisk Kulturkursus 1932.

Esbjerg.

Frikvarter ved Kulturkursus.

Roskilde.

Husmoderkursus 1932.

Roskilde.

Breslau-Typografernes Besøg.

ESBJERG ARBEJDERHØJSKOLES ELEVFORENINGS BERETNING

To Ting kan Esbjerg Elevforening glæde sig over i Aar — midt i en Krisetid. Det første er det smukke Elevskrift, som har haft saa stor en Sukces, at det endog kniber at efterkomme de Bestillinger, der kommer fra Ikke-Medlemmer, som har fattet Interesse for Skriftet. Det andet er, at Elevforeningen nu atter er i Stand til at optage det gamle Programpunkt, som var et af de vigtigste, da Foreningen for netop 20 Aar siden blev stiftet, nemlig: Understøttelse til trængende Elever. Som bekendt blev der ved forrige Generalforsamling foretaget en Kontingentforhøjelse af en Krone. Denne Krone skal udgøre Grundlaget for Understøttelses-Fondet. Vin-

Esbjerg.

Sommerpiger og Kooperatører.

terholdet, hvor der jo ydes Understøttelse fra Staten, slipper vi forholdsvis billigt fra, medens vi til »Sommerpigerne« yder den større Hjælp.

Elevmødet afholdtes i Aar den 17.—18. Juli paa Skolen i Esbjerg. Et forholdsvis stort Antal Elever var mødt. Generalforsamlingen aabnedes af Formanden Pedel Hans Holm. Pedel M. P. Jensen valgtes til Dirigent, hvorefter Sekretæren Journalist Holger Andersen oplæste Protokollen.

Der blev derefter aflagt Beretninger af Hans Holm, Esbjerg, Holger Waage Christiansen, København, og Chr. Petersen, Brændekilde, ligesom Lærer Michael Andersen aflagde Beretning om Regnskabet. Alle Beretningerne blev enstemmigt godkendte.

Til Formand genvalgtes Pedel Hans Holm, til Kasserer genvalgtes Lærer Michael Andersen, Arbejderhøjskolen, og til Sekretær Journalist Holger Andersen, »Vestjyllands Social-Demokrat«. Suppleanter blev Pedel M. P. Jensen og Frode Urhøj. Revisorer blev Folketingsmand Jul. Bomholt og Cigarhandler List med Billedhugger Anker Hansen som Suppleant.

Det vedtoges at lade et Emblem udføre i Samarbejde med Elevforeningen i Roskilde. Endnu nogle »Smaating« drøftedes, hvorefter Generalforsamlingen sluttede med »Takt, Takt, pas paa Takten«.

Søndag Eftermiddag talte ved et offentligt Møde paa Skolen Højskolelærerne Michael Andersen og Arne Sørensen. Om Aftenen var der et muntert kammeratligt Samvær. Mandag skulde Udflugten traditionstro gaa til Fanø, men da Vejrguderne svigtede, gik Turen til Ribe i Stedet.

Holger Andersen.

REGNSKAB 1931—32.

INDTÆGT		UDGIFT	
Kassebeholdning	605,46	Aarskrift	630,00
Kontingent	1,193,00	Understøttelse	180,00
Refunderet Porto	144,00	Elevmødet	137,58
Porto til Efteraarsskriftet	32,60	Porto til Elevskrift	190,80
Emblemer	99,00	Andre Portoudgifter m. m.	18,82
Renter	7,51	Trykning af Love	27,50
		Ordbøger til Skolens Bibliotek...	13,00
		Annoncer m. m.	26,50
		Ialt.....	1,224,20
		Kassebeholdning	857,37
Balance... 2,081,57		Balance... 2,081,57	

Michael Andersen, Kasserer.

Foreningens Regnskab er Dags Dato revideret og fundet i Overensstemmelse med Bøger og Bilag. Kassebeholdningen var til Stede.

Esbjerg, den 15. Juli 1932.

M. P. Jensen.

Jørgen List.

ROSKILDE HØJSKOLES ELEVFORENINGS BERETNING

Forstander *Gammelgaard* skrev i en Velkomstartikel i en Ekstra-Udgave af »Smeltdiglen«: »I kommer ikke til en Mindehal, men til en levende Skole«, og alle, der kom til vort Aarsmøde, maatte sande hans Ord. Knapt var et Kursus afsluttet, før Elevforeningens Medlemmer Lørdag den 2. Juli begyndte at tage Skolen i Besiddelse, og Søndag Eftermiddag begyndte et nyt Kursus.

Allerede tidligt om Lørdagen ankom Kammeraterne til Skolen, og ved Kaffebordet Kl. 3 Eftm. kunde undertegnede paa Elevforeningens Vegne byde ca. 40 Kammerater velkommen. Da Kaffen var indtaget, blev Lærer *Hellner* udset til være Fører for Turen, der gik til Boserup. Det blev en herlig og fornøjelig Tur, der var præget af en god, kammeratlig Stemning. Under Sejlturen til og fra Boserup sang vi vore prægtige Sange, og alt imedens vi vandrede op langs Fjorden, fik mange sig en hyggelig Passiar om den svundne Højskoletid, ligesom der blev Lejlighed til et forfriskende Bad i Fjorden. Om Aftenen var vi Gæster hos Forstanderen. Her blev vi af *Gammelgaard* budt Velkommen til Skolen, og Aftenen forløb paa allerbedste Maade.

Kl. 10 Søndag Formiddag begyndte Generalforsamlingen. Da der var ankommet en Del flere Kammerater til Skolen Søndag Morgen, kunde undertegnede i Foredrags-salen byde ca. 60 Kammerater velkommen.

John Nielsen valgtes til Dirigent, hvorefter Protokollen oplæstes, og Beretning blev aflagt. Medlemsantallet var steget til 268. Der var udarbejdet Prøver paa et Fælles-Emblem. En Lokal-Afdeling var blevet startet i København. Omtalte Agitationen for Elevforeningen samt Indmeldelserne fra Vinterholdet, der var færre end sidste Aar. Paalagde Kammeraterne at tilsende Kassereren evt. Adresseforandringer. Omtalte til Slut Elevskriftet, der var en god Gevinst for vor Elevforening samt en virkelig god Nyskabelse for Arbejderbevægelsen, hvilket mangfoldige Udtalelser gav Bevis for. Protokol og Beretning vedtoges. Derefter blev Regnskabet godkendt. Forslag til Lovændring blev ligeledes vedtaget. Herefter løber Regnskabsaaret fra 1. April — 31. Marts. Saa foretoges der Valg.

Sekretær blev *Børge Christensen*; Formanden, *Aage Hinrich*, og Kassereren, *Frode Kristensen*, blev genvalgt. Revisorer blev *Edvin Hansen* og *Christen Christensen*.

Under fremtidig Virksomhed blev Emblemet samt evt. Kontingentforhøjelse drøftet. Det sidste mente man dog fra enkelte Sider ikke var hensigtsmæssigt, men det blev overladt til Bestyrelsen at søge Forbindelse med Esbjerg Arbejderhøjskoles Elevforening og undersøge Mulighederne for et ensartet Kontingent. Under Eventuelt fik Bestyrelsen Bemyndigelse til evt. at stryge Udsendelsen af Medlemskort, da dette egentlig ikke havde nogen særlig Betydning.

Om Eftermiddagen afholdtes der et Møde i Haven, hvor Forstander *Gammelgaard* talte om »Psykologi i Højskolens Arbejde«, og *Nina Andersen* talte om »Skolen og Hjemmet«. Om Aftenen afholdtes en kammeratlig Sammenkomst i Spisesalen. Ved Kaffebordet blev der sunget nogle Sange, og Lærer *Otto Jensen* læste op. Taler blev holdt. »Smeltediglen« manglede selvfølgelig heller ikke. — Med kraftigt besvarede Leveraab for Forstanderen og Roskilde Højskole sluttede Aarsmødet.

Det var et godt besøgt Aarsmøde, der begge Dage var begunstiget af et straalende Solskinsvejr. Dette bidrog selvfølgelig sit til, at Aarsmødet blev saa vellykket, og ved Afskeden var der da ogsaa mange Kammerater, der satte hinanden Stævne paa Højskolen til vort næste Aarsmøde.

Aage Hinrich.

LOKALAFDELINGEN I KØBENHAVN

Det var sikkert ikke mange, der havde tænkt sig en saadan Interesse og Medlemsfremgang for Afdelingen, som det første Halvaar har vist er Tilfældet. I det kommende Halvaar gaar Udviklingen forhaabentlig i samme Retning, og vi opfordrer kraftigt Kammeraterne til at møde frem hver Gang, vi kalder.

En af Grundene maa sikkert søges i det nære Samarbejde med den lokale Afdeling for Esbjerg her i København, hvilket har resulteret i, at en Række Udflugter og Sammenkomster har været afholdt i Fællesskab, til stor Tilfredshed for begge Parter.

I Vinter vil man fortsætte med Samarbejdet, og der har i Oktober Maaned været afholdt en Sammenkomst, ligesom der er oprettet en Studiekreds i »Den sociale Lovgivning«. Desuden vil der i Vinterens Løb blive afholdt flere Diskussionsmøder.

Vi opfordrer derfor endnu en Gang tidligere Elever fra Roskilde Højskole, som bor i København og Omegn, og som endnu ikke har indmeldt sig i Elevforeningen i København, om at indmelde sig i denne.

Indmeldelser modtages af Formanden, *Ejnar Dahlin*, Kirkegaardsvej 10 A, Stuen, *Edvin Hansen*, Kildevældsgade 78, St., samt ved vore Møder og Sammenkomster, der bliver meddelt i Social-Demokraten. Kontingentet er kun 1 Kr. om Aaret.

EMBLEMET

Vort Emblem foreligger nu færdigt og kan købes hos *Frode Kristensen*, Roskilde Højskole, og hos *Aage Hinrich*, Hesseløgade 28, 2., København Ø.

Emblemet med Knap eller Naal koster 1 Kr. plus eventuelle Forsendelsesomkostninger.

SPLINTER OG PERSONALIA

Brunnsvik Højskole i Sverige og Arbejderhøjskolen i Esbjerg har i Vinter paa-begyndt en Udveksling af Elever. Brunnsvik har sendt *Hugo Heffler* hened, og Typograf *Sigfred Andersen*, Kolding (1929—30) er rejst til Brunnsvik.

Amerikaneren *Myles Horton*, der opholdt sig i nogen Tid paa E. A. i Fjor Vinter, har oprettet en Arbejderhøjskole i Monteagle, Tennessee, U. S. A. Skolens Navn er Highlander Folk School. Blandt Skoleraadets Medlemmer er Arbejderpartiets Præsidentkandidat *Norman Thomas*.

Oscar Levinsen (Elev i to Vintre paa E. A.), mangeaarig Forretningsfører i Landarbejderforbundet, blev ved sidste Valg indvalgt i Folketinget.

Øg vor tidligere Forstander, *Jul. Bomholt*, satte ved Folketingsvalget den 16. November sit Stemmetal op i Esbjerg-Kredsen med 1500 — fra 7588 i 1929 til 9022 i 1932. Godt skuldret!

Keramisk Forbund har som Tak for god Behandling under Feriekursuset i Sommer skænket Roskilde Højskole en stor, slank Keramikvase, der er opstillet i en Nische i Spisesalen. A thing of beauty is a joy for ever!

Arbejdernes Oplysningsudvalg for København er flyttet fra Rosenørnsallé 12 til Nørre Søgade 27, l. Kbhvn. K., og har faaet Telefonnummeret Central 11,997. Nissen er flyttet med.

Til Gengæld har Oplysningsforbundet og Arbejderbevægelsens Arkiv bredt sig over hele Etagen i Rosenørnsallé 12 og faaet Telefon Central 12,887 — to Ledninger!

Mouritz Joensen fra Færøerne (Bidragyder til sidste Nummer af Tidsskriftet) fisker Torsk og Rødspætter i Vesterhavet. Han har Station i Esbjerg.

Bibliotekar *Carl Thomsen* — Lærer ved E. A. — har sammen med Lærer *S. N. Friberg*, Esbjerg, fornylig udgivet en nyttig Hjælpebog: Opgaver i praktisk Dansk for Købstad-Aftenskoler. (Forlaget »Fremad«; gennem A. O. F. Pris Kr. 1,—.)

Roskilde Højskole har faaet en ny Økonoma, Frøken *Steffensen*, direkte importeret fra Rom, hvor hun et Aar har ledet et stort skandinavisk Pensionat. Nu ikke for meget med Makaroni!

Der har været stor Flyttedag i Roskilde. *Frode* og *Selma Kristensen* er til November flyttet ind i deres nye Hus. *Willy* og *Karen Hellner* er flyttet ind paa Skolen — i Havemand Nielsens tidligere Lejlighed — og *Otto* og *Helga Jensen* med Afkom er flyttet fra København til Roskilde, hvor deres Adresse er Fjordvej 4.

Bomholts nye Bog »Arbejderkultur«, udkommen i A. O. F.s Bogkreds, som vi jo alle er Medlemmer af (hvaba?), har vakt betydelig Opsigt og Diskussion. Hvad jo ogsaa var Mening. Naar selv Hans Palbo i »Socialisten« finder hans Fremstilling interessant og tankevækkende — saa kan man vist være sikker paa, at den Bog bør læses!

Vinduet i Vest: *Johannes Larsen* og *Peter Sørensen* (E. A. 1931—32) har begge faet halv Friplads til Ophold paa Fircroft Højskole i England fra Januar, og *Holger Jensen*, »Randerssmøden« (1929—30) frekventerer den kooperative Højskole i Manchester.

Thorkil Jensen (Gandhi; R. H. 1931—32) bager ikke mere Brød; han er bleven ansat i Aalborg Bys Administration og skriver smaa Tal i store Bøger.

I »Socialisten«s Oktober-Nummer har Oscar Hedberg blandt danske Nutidsdigtere, som han sprætter op, medtaget *Arne Sørensen*. Af Arnes Indvendigheder har han fundet »en stærk Jegfølelse«, en »robust Livsfølelse«, »en Sætten sig ud over al Logik«, »Affektation« m. m. Det maa være en Trøst for Arne Sørensen, at den svenske Vigtigpeter nøjes med at henvise hans *Digting* til Sindssygelægen, ikke ham selv.

S. S. Kjerrumgaard: »Krølle«, Elev i tre Vintre paa E. A., er hjemkommet efter et fireaarigt Ophold i Sovjetunionen.

Holger Andersen (1925—26), Sekretær i Elevforeningen, deltog i de socialdemokratiske Journalisters Kursus paa Roskilde Højskole i Sommer, og hvor han indtegnede alle Deltagere — paa nær sig selv — som Medlemmer af Roskilde Højskoles Elevforening og dermed som Abonnenter paa »Arbejderhøjskolen«.

Viggo Nielsen (R. H. 1931—32) fortsætter som Forfatter. Til sin Afdeling skrev han i Efteraaret en rød Revy. Stor Sukces.

Forlovede: *Emma Hundrup* (Stuepige Esbjerg sidste og indeværende Vinter) og Fisker *Jimmy Pedersen*. *Anne Marie Antonsen* (1931) og *Ewald Wagner* (1930—31). *Valborg Lauritzen* (1931) og *Willy Christiansen* (1931—32). *Olga Andersen* (1932) og *Kurt Pavaglio* (1931—32). Til Lykke!

Ove Ovesen, Esbjerg (Elev i to Vintre) ønsker at uddanne sig til Lærer. Han opholder sig paa Krabbesholm for at gennemgaa et Forberedelseskursus, forinden han søger Optagelse paa et Seminarium.

Hvad skal vi læse op? Det Spørgsmaal har nu fundet sit Svar i *Bertolts Digt-samling* »Vers og Værktøj«, som i disse Dage er udkommen paa »Fremad«. Her er henvend 200 sociale Digte, af danske, norske, svenske, tyske, engelske, russiske, franske, spanske og amerikanske Forfattere; de fleste egnet til Oplæsning. Naar Chr. Christiansens »Arbejderfester« siger: Man tager —, saa siger Bertolts Læsebog, hvor man tager det fra.

Roskilde Højskole sætter i Vinter Rekord med sit Elevantal: 117. I Frode Kristensens fraflyttede Lejlighed i Taarnet er indrettet Rum for 12 Elever.

Gift: *Richard Petersen* (E. A. 1931—32) og *Heinrich Olsen* (E. A. Maj 1932).

Ejnar Larsen (Borgmesteren) og hans Kone er i Vinter Elever paa Den internationale Højskole. Det samme gælder *Niels Orla Jensen*, *Carlo Nilsson*, *Olau Strøm*, *J. C. Pedersen* og *Ejnar Frederiksen*, alle fra R. H.

Harry Jacobsen (R. H. 1930—31) har foreløbig faaet Ansættelse paa A. O. F., hvor han varetager Bogkredsforsendelserne.

Esbjerg-Sommerpiger: De to Bogbindere, *Edith Hansen* og *Ketty Møller* (begge 1932) fik Arbejde i deres Fag efter Skolens Slutning. *Gerda Hansen* (1931) har startet en Modeforretning i Vejle.

Kr. Kristensen (R. H. 1931—32) driver Studiekredsarbejde blandt Tjenestekarlene i Gundsøllille og Omegn.

Esbjerg-Elever paa Roskilde: *Svend Karlsson*, *Niels Engell*, *Chr. Larsen* (alle 1931—32) og *Robert Hansen* og *Helmuth Schnoor* (begge Maj 1932).

Paa andre Højskoler: *Carl Lobedanz*, *Svend Larsen*, *Kastrup* og *Manfred Laursen* (alle E. A. 1931—32) er i Vinter paa Ollerup Gymnastikhøjskole; *Harry Simonsen* (2. Aar) (1930—31), *Kurt Pavaglio* og *Peter Sørensen* (begge 1931—32) er paa Askov; *Odd Larsen* (1931—32) paa Brøderup; *Harry Donovan* og *Karl Juul-Hansen* (begge 1931—32) er paa Frederiksborg.

W. Lowies (R. H. 1931—32) var i Sommer Deltager i et Kursus paa Sveriges Arbejderhøjskole, Brunnsvik.

Hjalmar Gammelgaard skal først i det nye Aar holde tre Foredrag i Radioen om Befolkningsspørgsmaalet.

Guido Jørgensen (R. H.) har forsøgt sig som Søfyrhøder; han blev ikke søsyg, men vendte dog hurtigt tilbage til Landjorden.

1947/1523

H 37.41
OC
4

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
Hj. Gammelgaard: Affolkes Europa?	3
Arne Sørensen: Masereel	13
Frode Kristensen: Rusland	23
H. C. Hansen: Knuth Becker	33
Vilhelm Schrøder: De arbejdsløse og Højskolerne	39
Oluf Bertolt: Arbejdersang	43
Ejnar H. Tønnesen: Til den nye Tid	53
J. P. Hansen: Først den sociale Fred	55
Gudrun Reeh: Blandt engelske Arbejdere	61
Anders Andersen, Sønderborg: Til 3 Ugers Kursus i Roskilde	69
Sophie Andersen: Nogle dejlige Dage paa Højskolen	71
Den hellige Familie. Et Par Scener af Rud. Värnlunds Skuespil	72
Elevfortegnelse	75
Poul Hansen: Esbjerg Arbejderhøjskole, Sommeren 1932	81
Hj. Gammelgaard: Roskilde Højskole, Sommeren 1932	85
Esbjerg Arbejderhøjskoles Elevforenings Beretning	91
Roskilde Højskoles Elevforenings Beretning	93
Splinter og Personalía	95

